

44-тата томбола на движението „Опознай България 100 НТО“ и томболата „Покорител на 10-те планински първенци“ остана в историята

Брой 11 (1859)

Година LII, ISSN-0205-0943

Ноември 2010

Цена 0.80 лв.

Туристическият вестник

www.btsbg.org

Издание на БТС

Министър Рашидов изтегли голямата награда „Дачия Логан“.

Г-н Бернар Нувиял връчва ключовете на новата „Дачия Логан“.

Изпълнителният секретар на БТС Венцислав Удев е изтеглил следващия печеливш.

Не чакай ЕХО-то
Абонирай се за в. „ЕХО“!

Абонаментен номер 255 чрез Български пощи и туристическите дружества по места.

Защо точно „ЕХО“?

Защото е националният туристически вестник на България

Защото пътуваш с него из най-прекрасните кътчета на Родината, и най-вълнуващите дестинации по света.

Защото ти подава необходимата информация и е твой компас в невероятния свят на приключенията.

Защото имаш възможност да следиш новостите в движението „Опознай България – 100НТО“ и да участваш в едногодишната му томбола със страшно много и хубави награди!

И не на последно място, защото – имаш нашия жест на благодарност.

С копие от бележката за абонамент, изпратено да редакцията – София 1000, бул. „В.Левски 75“, в. „ЕХО“, ще можеш да участваш в празничната ни ТОМБОЛА.

Относно наградите – БТС винаги се е отчитал повече от добре – вж. текста „44-а томбола...на движението 100НТО“..

Не изпускай шанса си, бъди с нас по пътеките и в шурма на върховете и през 2011г.

С вестник „ЕХО“ шурмувай и житейските върхове!

Абонаментната кампания ще продължи до 15 декември 2010г. (цена на годишен абонамент за в. „ЕХО“ – 10лв., 12бр. по 24 страници и приложение за хижите в България).

Очакваме те!

Атрактивни награди за най-запалените туристи

Късметът на Ива донесе председателят на Националния организационен комитет и министър на културата Вежди Рашидов, който изтегли името на младата жена сред 146 носители на златна значка на движението. 28-годишната председателка на Младежкия клуб при ТД „Черноморски простори“ - Варна, която е потомствена туристка и майка на две малки деца, обаче, не можа да дойде на тегленето на томболата заради ангажиментите си с тях. Ключовете от колата бяха връчени на нейния баща Атанас Сивков, председател на ТД „Черноморски простори“, от

изпълнителния директор на „Рено Нисан България“ - ЕАД **Бернар Нувиял**.

„Радвам се, че имам

имаме победител в надпреварата сред носителите на златна значка, който ще си тръгне с чисто нов

Ива Сивкова от Варна спечели колата

възможността да връчва голямата награда Dacia Logan на един от най-запалените туристи родолюбци – каза в словото си г-н Нувиял. „Приятелството на марката Dacia с Българския туристически съюз започна през 2009-години с инициативата „Дните на Dacia“, която много от вас познават.

След успеха на тази инициатива партньорството ни продължи и в резултат на това днес вече

автомобил Dacia Logan.

Съвместните проекти на Dacia и Българския туристически съюз са резултат от ангажимента на марката за опазване на природата и от желанието й да бъде близка до българина. Dacia се стреми да предлага модели, с които се асоциира и намира за подходящи както за посещение на красивите кътчета на България, така и за практичните нужди на ежедневието.

В една от кампаниите ни за рециклиране при закупуването на нов автомобил Dacia клиентът

получава специална отстъпка, ако предаде за рециклиране стария си автомобил.

В проекта „Акациева горичка Dacia Duster“ за всеки продаден в България нов автомобил модел Duster се засажда по едно

дървче медоносна бяла акация край село Смочево, недалеч от град Рила. 200 такива дървчета вече растат в тази горичка.

Това, което ни радва, е, че усилията ни не остават напразни. Българите все повече вярват на Dacia и се асоциират с нейните модели. Това е видно от 5-о място, което тя заема по отношение на пазарния дял.

Продължава на страници 2 - 3

КАЛЕНДАРЕН ПЛАН НА БТС

ноември–декември
Национални инициативи

Национално движение „Опознай България“ – 100НТО – януари–декември,

НОК на движението

Национално движение „10-те планински първенци“ – януари–декември, НОК на движението

Награждаване носителите на златна, сребърна и бронзова значка на движението „ОБ-100- НТО“ и „10-те планински първенци“ – 5 ноември, НДК, София и страната – НОК, МФВС, БТС, МК, МОМН

Национално движение „Опознай родния край“ – януари–декември, БТС, МОМН, МФВС, МК, ТД

Национални прояви

Подготовка на туристически кадри – учители и ученици – януари–декември, цялата страна – БТС, МОМН, ТД

Семинари с учители, директори, ученици – януари–декември, цялата страна, МОМН, БТС

Походи, посветени на Първи ноември- Ден на народните будители – октомври–ноември, по места, БТС, ТД

Прояви, посветени на кръгли годишнини от туристическия летопис – цялата година, по места, БТС, ТД, **Сдружение на туристическите хорове**

Национален семинар на председателите на туристическите хорове – октомври–ноември – БТС, Сдружение на туристическите хорове

Есенен спортно-туристически празник на ученици от София – ноември, Витоша – СО, БТС

Коледни и новогодишни песенни празници – декември – цялата страна, БТС, ТД

Състезание по спортно катерене – декември, гр.Русе, СТПД „Академик“, Русе

DACIA DUSTER

Шокиращо гостъпен

от **19 990** лв. с ДДС*

3 год
ГARANЦИЯ
или 100 000 км

DACIA
GROUPE RENAULT

DACIA
Leasing

www.dacia.bg | Достъпно пространство

*С покупката на Dacia Duster имате възможност да ползвате данъчен кредит по ЗДДС. Цена без ДДС от 16 660 лв.

Моделът притежава заводска хомологация N1 с 3+1 места.

Среден разход от 5,1 до 8,0 л/100км; емисии на CO₂ при смесен цикъл от 135 до 185 г/км.

Открийте специалните условия на Dacia Leasing на www.dacia.bg

СПОРТ ТОТО

Атрактивни награди за...

Продължение от стр. 1

Именно затова ние ще продължим действията си в тази насока и следващата година отново ще връчим голямата награда, нов автомобил Dacia Logan, на един от носителите на златна значка.

А сега за мен е удоволствие да връча ключовете от чисто нов автомобил Dacia Logan на тазгодишния победител Ива Сивкова от Варна.

Заповядайте. И честито!

Минути по-късно семейство Сивкови – Атанас, Йордан, Ива и Галин спечелиха и 5-дневната почивка в курорта „Анзер“, Швейцария, осигурена от „Албена тур“. Голям късмет извади и **Дженто Джанков**

от гр. Чирпан. Той се сдобил с кросов мотор XMotos 140 cc от томболата „Покорител на 10-те планински първенци“. Директорът на НДК Христо Друмев изтегли името му сред 73-ата покорители на 10-те най-високи планински върхове в България. Тегленето на томболата в зала № 8 на НДК продължи повече от два часа. Изтеглени бяха над 200 награди, сред които: 44 уикенда за двама в обекти на БТС, 64 мобилни телефони, предоставени от МТЕЛ, 64 комплекта за първа помощ и 64 комплекта против изгаряне, осигурени от фирма Медика АД, ваучер на стойност 50 лв. от магазин „Екстрем“, палатки, раници и различни пособия за планината. Церемонията по тегленето на наградите откри из-

пълнителният секретар на БТС Венцислав Удев:

„За 44 години националното движение не само, че е не прекъсвало, но с всяка изминала година се разраства и укрепва, увелича все повече и повече привърженици каза в словото си Венцислав Удев. - Движението е излязло и извън пределите на страната ни и броят на чужденците, участници в него, също нараства. Неслучайно България е един от вдъхновителите на създадения неотдавна Балкански планинарски съюз, като страна с традиции в това отношение. Ако погледнем към статистиката за всичките години, ще видим, че в движението са се включили над 2 млн. души,

което много ни радва.

Наред с разрастването на националното движение „Опознай България-100 НТО“, се развива и разраства и другото ни национално движение „Покорител на 10-те планински първенци“. Макар че няма богатата традиция на 100-те национални туристически обекта, движението има своето достойно място за опознаването на България - чрез нейните прекрасни планини. За да се изкачиш на 10-те най-високи планински върха у нас, се изисква голяма доза смелост, но затова пътът удовлетворението е огромно. 73-ма смелчаци тази година достойно заслужиха отличието „Покорител на 10-те планински първенци“.

Искам да подчертая, че

инициативите на БТС едва ли щяха да имат огромния успех, ако не беше последователната обществена подкрепа, която имаме от страна на министерствата и институциите, от всички патриотично настроени българи, които разбират, че за да обичаш родината си, наистина трябва да я познаваш.

Водени от този девиз, БТС и Националният организационен комитет ще продължат и занапред да развиват националните туристически движения.

През следващата година участниците в националното движение „Опознай България-100 НТО“ ще имат възможност да събират и марки на 100-те НТО, а след това да участват в две томболи, с два леки автомобила и два пъти повече награди.

Искам да благодаря на всички, които прегърнаха нашите идеи,

да изкажа благодарност на нашите гости, които уважиха проявата ни и днес са сред нас на тегленето на наградите от 44-та томбола на Националното движение „Опознай България-100 НТО и томболата „Покорител на 10-те планински първенци“.

Пожелавам на всички здраве, неизчерпаема енергия и много възможности да пътуват по най-прекрасните кътчета на България, за да я опознаят и обикнат!

Сред официални гости, които връчиха част от наградите, бяха: гл.секретар на БЧК доц д-р Красимир Гигов, Анелия Томова от МОМН, Пелагия Чернева от Столична община, проф.

Николай Овчаров, проф. д-р Петър Петров, Георги Янакиев от МФВС и др.

Имената на наградените, заедно с наградите ще бъдат качени на сайта на 100-те НТО, www.100nto.org, където ще можете да видите и цялата церемония в снимки.

Ако трябва да сме точни - почти не остана ненаграден участник в залата. Наградите за участниците в движението „Покорител на 10-те планински първенци“ бяха следните: **Екскуризи в страната и чужбина**

*22 уикенда за двама в обекти на БТС / хижа „Тешел“, Родопи, хотел „Три-те буки“ – Осогово, хижа „Смолянски езера“ – Родопи, хижа „Сини връх“ – Родопи, хижа „Плевен“ – Ст.планина, хижа „Момина скала“ – Витоша, хижа „Рай“ – Стара планина, хижа „Ехо“ – Ст.планина, хижа „Зора“ – Ст.планина/

*Велосипед,
*Мобилни телефони
*Палатки
*Спални чували
*Раници

*Различни пособия за пребиваване в планината.

***Специалната награда бе мотоциклет, осигурен от „Камеа дизайн“.**

Припомняме, че започна регистрацията за томбола 2011г. – условията за участие са непроменени.

А именно:

Съгласно приетия регламент в томболата ще участват носителите на златни, сребърни и бронзови значки, които са регистрирани в БТС от 30.08.2010 г. до 29.08.2011 г. /Списъците им ще бъдат качени и на сайта на 100 НТО/.

Заседание на УС на БТС

Туристическите дружества, които не са си платили колективния членски внос за 2010 г., няма да получат членски марки на БТС за 2011 г. Решението бе взето на заседание на Управителния съвет на БТС, проведено на 12.11.2010 г. Управителният съвет прие ТД „Люляк 2010“ – Костинброд за колективен член на Сдружение „БТС“. Утвърден бе списък за награждаване на туристически дружества с отличия на БТС във връзка с навършване на кръгли годишнини съгласно Правилника за духовно стимулиране. Отличия ще получат ТД „Узана“ – Габрово, във връзка със 100 г. на дружеството, ТД „Бунай“ – Панагюрище, което навърши 80 г., ТД „Върховръх“ – Перущица, което отбеляза 50 г. юбилей и ТД „Родопи“ – Пловдив, което стана на 30 г. На заседанието бе приет още Отчет за изпълнението на бюджета за деветмесечието за 2010 г.; Отчет за изпълнението на Програмата за издателската дейност на в. „Ехо“ и Националния календарен план на БТС за 2011 г.

Соб.инф.

Ива Сивкова с голямата награда:

Радваме се на късмета

- Ива, как прие новината, че си големия победител в 44-та томбола на движението „Опознай България-100 НТО“?

- Много съм изненадана. Не очаквах да спечеля. Не можех да повярвам, че точно аз печеля. Благодаря на организаторите за големите награди и за това, че томболата е реална. И на министър Вежди Рашидов, че изтегли моето име.

- Харесва ли ти новият автомобил „Дачия Логан“, който спечели?

- Да, мисля че това е един добър автомобил.

- Кой ще го кара, ти шофьор ли си?

- За сега ще я кара съпруга ми, но мисля скоро да изкарам и аз курсовете за шофьор.

- Как семейството ти отпразнува големия късмет, който извадихте на тазгодишната томбола?

- Почерпихме, големия празник ще е, когато вземем колата и да й се насладим.

- Кои от 100-те НТО са ти любими?

- Особено са пешерите: Ягодинска, Снежанка, Двореца в Балчик, Перперикон и др. Но ние посещаваме и други обекти, които не са включени в 100 НТО (Райското пръскало, Побити камъни, Карловското пръскало, Кадемлийското пръскало...)

- Ще участваш ли и следващата година активно в движението?

- Да, ще участвам, но няма да мога да посетя повече от 25 обекта, поради това, че

децата са малки и трябва да се посветя повече на тях.

- Ти си потомствен турист, ще запалиш ли и децата си по туризма?

- Разбира се, но са още малки и засега ги водим на по-близки места (Аладжа манастир, Чудните скали и др.)

- Какво всъщност ти дава туризма?

- Дава ми родолюбие, здраве, познание, да се видят красотите на България, да се докоснеш до духовните ценности, до историята и археологията...

Носители на златни значки

- Орлин Иванов Тамбуев – гр.Златица, спален чувал
- Татяна Драгомирова Тамбуева – гр. Златица, моб.тел.
- Дилиана П. Мандаджелева – гр. София, раница
- Велко Стоянов Велков – гр. Стара Загора, моб.тел.
- Мария Свиленова Илиева – гр. София, моб.тел.
- Кирил Иванов Табаков – гр. София, несесер
- Лидия Атанасова Велкова – гр. Стара Загора, несесер
- Игор Алексеевич Ленкин – гр. София, уикенд за двама на х. "Каменица"
- Петър Ценов Петров – гр. София, уикенд за двама на ТД "Белоградчик"
- Маргарита Иванова Петрова – гр. София, уикенд за двама на х."Македония"
- Ивайло Петров Петров – гр. София, сп.чувал
- Николай Петров Петров – гр. София, несесер
- Димитър Илиев Златанов – гр. София, раница
- Боян Христов Димитров – гр. София, раница
- Красимир Красимиров Найденов – гр. София, раница
- Красимир Цветков Найденов – гр. София, уикенд за двама на х. "Алеко"
- Кристина Дончева Найденова – гр. София, несесер
- Владимир Златев Панов – гр. София, раница
- Петя Борисова Георгиева – гр. София, палатка
- Анастасия Иванова Николова – гр. София, уикенд за двама ТС гр. Елена
- Анастасия Веселинова Попова – гр. София, раница
- Румен Георгиев Николов – гр. София, несесер
- Георги Любенов Николов – гр. София, раница
- Албена Гергиева Николова – гр. София, палатка
- Георги Райчев Райчев- гр. София, раница
- София, Райчева Райчева – гр. София, раница
- Райчо Георгиев Райчев – гр. София, уикенд за двама на х."Берковица"
- Ренета Стефанова Райчева – гр. София, раница
- Даниела Йорданова Йорданова – гр. София, моб.тел.
- Йордан Светославов – гр.София, моб.тел.
- Юлиан Василев Златев – гр.София, моб.тел.
- Христина Иванова Танкова – гр.София, раница
- Вълчо Димов Вълчев – град Варна , сп.чувал
- Мария Иванова Николова – гр. Варна, сп.чувал
- Петранка Димова Манджукова – гр.Варна, сп.чувал
- Теодора Здравкова Стоянова – гр. София, палатка
- Ангел Георгиев Гетов – раница
- Костадин Георгиев Гетов – гр. София, моб.тел.
- Кольо Иванов Бошнаков – гр.Трявна, палатка
- Марияна Иванова Бошнакова – гр. Трявна, несесер
- Милена Колева Бошнакова – гр.Трявна, моб.тел.
- Дилиана Колева Бошнакова – гр. Трявна, уикенд за двама на УЦ "Кисловодск" – Велинград
- Андрей Иванов Петров – гр.Нови Пазар, моб.тел.
- Красимира Н. Динкова – гр. София, уикенд за двама в х. "Момина крепост"
- Георги Динков – гр. София, моб.тел.
- Ивайло Светославов Калчев – гр. София, моб.тел.
- Вяра Ивайлова Калчева – гр. София, моб.тел.
- Румяна Найденова Калчева – гр. София, уикенд за двама на УЦ "Маловица"
- Сава Ивайлов Калчев – гр. София, палатка
- Георги Драганов Ганчев – община Казанлък, с.Крън, моб.тел.
- Ася Петрова Петрова – гр. София, моб.тел.
- Милен Георгиев Иванов – гр.София, раница
- Атанас Гочев Петков – гр. Първомай, обл.Пловдив, палатка
- Минка Иванова Петкова – гр.Първомай, моб.тел.
- Ивелина Атанасова Петкова – гр. Първомай, раница
- Светлин Цветалинов Стоянов – гр.Разград, моб.тел.
- Цветалин Стоянов Чакъров – гр. Разград, палатка
- Росица Стоянова Чакарова – гр. Разград несесер
- Маряна Димитрова Вълкова – Керанова, гр. Стара Загора, моб.тел.
- Христо Иванов Керанов – гр. Стара Загора, моб.тел.
- Кръстинка Иванова Христова – гр. Стара Загора, моб.тел.
- Йордана Тодорова Ангелова – гр. София, уикенд за двама на х. "Славянка"
- Габриела Миленкова Георгиева – гр. София, моб.тел.
- Милка Димитрова Наскова – гр. София, моб.тел.
- Мария Руменова Анакиева – гр. София, сп.чувал
- Николай Стефанов Николаев – гр. Търговище, сп.чувал
- Елина Спасова Николаева – гр. Търговище, сп.чувал
- Стела Николаева Николаева – гр. Търговище, несесер
- Калина Николаева Николаева – гр. Търговище, моб.тел.
- Константин Методиев Караджулов – гр. София, уикенд за двама на х. "Яворов"
- Зорница Костадинова Гетова – гр.София, уикетд за двама в ТД "Плевен", х. "Плевен"
- Елинка Николава Гетова – гр. София, моб.тел.
- Виолета Светлинова Трифонова – гр. Варна, сп.чувал
- Крум Борисов Ангелов – гр. София, моб.тел.
- Димитър Иванов Чавдаров – ТД "Орлово гнездо" – Казанлък, палатка
- Донка Динева Чавдарова – ТД "Орлово гнездо" – Казанлък, моб.тел.
- Анастасия Петрова Арасланова – ТД "Еделвайс" – Пловдив, сп.чувал
- Светла Димитрова Тенева моб.тел.
- Никола Борисов Толев – несесер
- Денка Кирилова Петкова – уикенд за двама на х. "Павел Делирадев"
- Стоил Димитров Димитров – моб.тел.
- Светлинка Михайлова Атанасова – гр. Велико Търново, несесер
- Атанас Михайлов Атанасов – гр. Велико Търново, моб.тел.
- Венцислав Генадиев Иванов – гр. София, раница
- Любен Любенов Генадиев – гр. София, уикенд за давама на х. "Осогово"
- Иван Гьонев Гьонев – гр.Стара Загора, несесер-раница
- Галина Генчева Тенева-Недева – гр.София, несесер-раница
- Недеслав Иванов Недев – гр. София, моб.тел.
- Емануил Татеосян – ТД "Шипка" – Пловдив, моб.тел.
- Агоп Харутюн Татеосян – палатка
- Анахид Татеосян – раница
- Харътюн Татеосян – раница
- Аспася Георгиева Димитрова – моб.тел.
- Ивайло Богомилов Иванов – моб.тел.
- Николина Георгиева Орилева – уикенд за двама на х."Трещеник"

96. Невина Богданова Мартинова – моб.тел.
97. Станимир Иванов Стефанов – гр. Полски Тръмбеш, сп.чувал
98. Иван Юриев Томов – гр. Русе – несесер
99. Божидар Методиев Игнатов – гр. Пловдив, сп.чувал
100. Алексеи Шабанов – гр. София, ваучер за 50 лв.
101. Стефан Живков Радучев – гр. София, моб.тел.
102. Слава Тодорова Божинова – гр. София, моб.тел.
103. Димитър Иванов Чавдаров – ТД "Орлово гнездо" – Казанлък, уикенд за двама на х. "Триградски скали"
104. Донка Динева Чавдарова – раница
105. Пенка Славчева Божкова – гр. Пловдив, сп.чувал
106. Николай Благоев Георгиев – с. Желязна, обл. Плевен, сп. чувал
107. Милен Белчев Минков – гр. Стара Загора, палатка
108. Таня Стоева Добрева – гр. Стара Загора, уикенд за двама на х. "Узана"
109. Ваня Георгиева Христова – гр.София, уикенд за двама на х. "Славянка"
110. Николай Владимиров Стойчев – гр. София, палатка
111. Петя Борисова Чудомирова – гр. София, палатка
112. Иванка Евтимова Георгиева – гр. Перник, раница
113. Даниела Александрова Тихонова – гр. Перни, сп.чувал
114. Павлина Атанасова Джуркова – гр. Пловдив, сп.чувал
115. Бояна Красиминова Соколова – гр. Пловдив, уикенд за двама на х. "Извора"
116. Найда Б. Панова – гр. Монтана, раница
117. Катя Панова – гр. Монтана, уикенд за двама на х. "Панорама"–Сандански
118. Колаян Боянов Панов – гр. Монтана, несесер
119. Боян Панов – гр. Монтана, моб.тел.
120. Маряна Георгиева Рибарска – гр.София, сп.чувал
121. Георги Александров Рибарски – гр.София, сп.чувал
122. Борис Георгиев Рибарски – гр. София, палатка
123. Даниела Иванова Иванова Рибарска – гр. София, уикенд в ТС "Плевен"
124. Златка Николова Татеосян – гр.Пловдив, несесер
125. Илиян Василев Джингаров – гр.Пловдив, раница
126. Цветелина Недалкова – гр. София, моб.тел.
127. Ива Хубинова Хубинова – гр. София, уикенд за двама на х. "Конгур"
128. Димитър Сотиров Шишков – гр.София, моб.тел.
129. Йордан Иванов Йорданов – гр.Русе, моб.тел.
130. Боян Стоянов Дамянов – гр.София, сп.чувал
131. Росица Димитрова Метова – гр.Бургас, моб.тел.
132. Васил Илчев Тодоров – гр.Бургас, уикенд за двама на х. "Партизанска"
133. Николй Василев Тодоров – гр. Бургас, сп.чувал
134. Огнян Димитров Ненов – гр. Нова Загора, моб.тел.

Носители на сребърна значка

Тодорка Ст. Адърска – г.палатка
Венета Асп. Петрова – м.палатка
Бойко Рад.Георгиев – м.палатка
Яна Рад. Славчева – м.палатка
Ангелина Вл. Стойчева – сп.чувал
Мария Люб. Йорданова – сп.чувал
Анатоли Ст. Йорданов – моб. тел.
Деница Боянова Миленкова – моб.тел.
Елена Ивайлова Татарска – моб.тел.
Иван Емилов Станев – моб.тел.
Митко Колев Минев – моб.тел.
Витко Хр. Христова – моб.тел.
Николина Ив. Драганова – моб.тел.
Николай Йор. Колев – раница
Георги Ем. Василев – раница
Таня Бойкова Рангелова – раница

Елена Чавд. Караманчева – раница
Васил Бисеров Делчев – раница
Александър Дамянович – раница
Ивелина Цв. Чаталбашева – раница
Николай Ен. Атанасов – раница
Калина Геор. Шивачева – раница
Иван Анг. Иванов – раница
Николай Вълев – несесер
Кирил Хаджихристов – несесер
Невена Папаризова – несесер
Нели Ат. Ставрева – несесер
Петър Кост. Михайлов –несесер
Росица Тренчева – несесер
Тодорка Д. Атанасова – несесер

135. Людмила Петрова Йорданова – гр.Перник, несесер
136. Роза Рангелова Стойчева – гр.Перник, несесер
137. Иванка Димитрова Томонева – гр. Перник, моб.тел.
138. Антоанета Йорданова – гр.Перник, моб.тел.
139. Цветан Петров Цолов – гр. Радомир, несесер
140. Мариана Бойкова Филипова – гр. София, моб.тел.
141. Руси Атанасов Енев – гр. Пловдив, несесер
142. Джейлян Мустафов Ахмедов – гр. Търговище, моб.тел.

143. Ива Атанасова Сивкова – гр. Варна, лек автомобил

144. Атанас Йорданов Сивков – гр. Варна, уикенд за двама на х. "Бачо Киро"
145. Йордан Атанасов Сивков – гр. Варна, раница
146. Галин Атанасов Сивков – гр. Варна, моб.тел.

Носители на бронзова значка

Виктор Дойчев – м. палатка
Антоанета Карамфилова – м. палатка
Мариела Адр. Станчева – сп. чувал
Иво Попов несесер
Габриел Асенов – несесер
Мартин Манов – несесер
Георги Ив. Кузев – несесер
Костадин Георгиев – несесер
Кристиан Колев – несесер
Наталия Енева – несесер
Пламен Д. Копчев – несесер
Иван Иванов Чанин – несесер
Димитър Димитров – несесер
Иво Полинчев – несесер
Никола Илиев – несесер
Христо Георгиев – несесер
Яна Максимова – несесер
Златка Асенова – сп. чувал
Иво Йолов – ракети-федербал
Елица Попиванова – моб. тел.

Покорители на 10-те ПП

- Венцислав Генадиев Иванов – гр. София, сп. чувал
- Йордан Димитров Симеонов – гр.Г.Оряховица, несесер
- Марин Атанасов Маринов – гр. Г.Оряховица, раница
- Маня Методиева Маринова – гр. Г.Оряховица, сп. чувал
- Мария Стоянова Здравчева – гр. Сандански, уикенд за двама на двама
- Стоян Петков Здравчев – гр. Сандански, несесер
- Димитър Костадинов Белчев – гр. Бобошево, раница
- Блага Димитрова – гр. Сандански, уикенд за двама на двама
- Здравко Стоянов Василев – гр. Г. Оряховица ТД "Камъка", уикенд за двама на двама
- Бисерка Божкова Желязкова ТД "Камъка" – гр. Г.Оряховица, уикенд за двама на двама
- Елеонора Петрова Димитрова ТД "Камъка" – гр.Г.Оряховица, несесер
- Марко Маринов Марков ТД "Камъка" – гр. Г. Оряховица, несесер
- Иван Янакиев Големеев ТД "Айгидик" – гр.Благоевград, уикенд за двама на двама на х. "Здравец"
- Валентина Павлова Козинарова ТД "Юндола" – гр.Велинград, моб.тел.
- Добрин Недев Минков – гр. София, уекенд за двама на х. "Мазалат"
- Красимир Иванов Мандев – гр. София, уикенд за двама на х. "Момина скала"
- Цветан Петров Цолов – гр. Радомир, уикенд за двама на х. "Грънчар"
- Иво Василев Тренков – гр. София, уикенд за двама на х. "Зора"
- Ивета Ивова Тренкова – гр. София, палатка
- Вълчо Димов Вълчев – гр. Варна, уикенд за двама
- Мария Иванова Николова – гр. Варна, уикенд за двама на х. "Рай"
- Костадин Георгиев Гетов – гр. София, палатка
- Ангел Георгиев Гетов – гр. София, палатка
- Теодора Здравкова Стоянова – гр. София, палатка
- Николай Ангелов Еремиев – гр. София, раница
26. Румяна Борисова Еремиева – гр. София, несесер
27. Ангел Николаев Еремиев – гр. София, раница
28. Емил Николаев Еремиев – гр. София, раница
29. Лазаринка Симеонова Темелиева – гр.Бургас, раница
30. Георги Темелиев Темелиев – гр. Бургас, сп.чувал
31. Цветалин Стоянов Чакъров – гр. Разград, несесер
32. Росица Станчева Чакърова – гр.Разград, моб.тел.
33. Светлин Цветелинов Стоянов – гр.Разград, раница
34. Велко Стоянов Велков – гр.Ст. Загора, моб.тел.
35. Лидия Атанасова Велкова – гр. Ст. Загора, уикенд за двама
36. Румен Георгиев Николов – гр. София, палатка
37. Албена Георгиева Николова – гр. София, палатка
38. Георги Любенов Николов – гр. София, моб.тел.
39. Силвия Стефанова Найденова – гр. София, раница
40. Тодор Банчев Банчев – гр. София, уикенд за двама
41. Евгени Георгиев Генов – гр. София, уикенд за двама на х. "Предела"
42. Кирил Аргиров Хаджихристов – гр.Смолян, несесер
43. Йордан Петров Котларов – гр. Пловдив, моб.тел.
44. Стоян Маринов Чомаков – гр. Г.Оряховица, ТД "Камъка", уикенд за двама
45. Денка Кирилова Петкова – гр. Пловдив, ТД "Еделвайс", сп.чувал
46. Атанас Йорданов Сивков ТД "Черноморски простори" – гр. Варна, велосипед
47. Геновева Йорданова Томова ТД "Черноморски простори" – гр. Варна, раница
48. Кристиан Тодоров Костадинов ТД "Черноморски простори" – гр.Варна, сп.чувал
49. Люля Вергилова Ангелова ТД "Черноморски простори" – гр. Варна, уекенд за двама
50. Милена Желязкова Драгнева ТД

- "Черноморски простори" – гр. Варна, моб.тел.
51. Живко Велчев Жеков ТД "Черноморски простори" – гр. Варна, уикенд за двама
52. Росица Стефанова Геренска ТД "Черноморски простори" – гр. Варна, раница
53. Руска петкова Стефанова ТД "Черноморски простори" – гр. Варна, уикенд за двама
54. Михаил Тодоров Бояджиев ТД "Черноморски простори" – гр. Варна, раница
55. Светлана Димитрова Атанасова ТД "Черноморски простори" гр. Варна, уикенд за двама
56. Огнян Атанасов Атанасов ТД "Черноморски простори" – гр. Варна, моб.тел.
57. Атанас Неделев Атанасов ТД "Черноморски простори" – гр. Варна, моб.тел.
58. Йордан Атанасов Сивков ТД "Черноморски простори" – гр. Варна, раница
59. Галин Атанасов Сивков ТД "Черноморски простори" – гр. Варна, палатка
60. Милко Иванов Димитров ТД "Черноморски простори" – гр.Варна, раница

61. ДЖЕНЬО ВАСИЛЕВ ДЖАНКОВ – ГР. ЧИРПАН, МОТОР

62. Росен Стефчев Маргаритов – гр.Бургас, раница
63. Светла Иванова Якимова – гр.Бургас, раница
64. Стефан Димитров Дучев – гр. София, палатка
65. Петко Б.Манджуков – гр. София, раница
66. Божидар П. Манджуков – гр. София, моб.тел.
67. Антон Тошков Илиев – гр. Варна, раница
68. Пламен Людмилов Нейков – гр.Варна, палатка
69. Красимира Н.Динкова – гр. София, палатка
70. Георги Николов Динков – гр. София, уикенд за двама на х."Ехо"
71. Анастасия Веселинова Попова – гр. София, раница
72. Евгения Ставрева Попова – гр. София, моб.тел.
73. Огнян Димитров Ненов – гр.Н.Загора, раница
74. Любен Георгиев Николов – к-т ракети за федербал

№36

ИСТОРИЧЕСКАТА МЕСТНОСТ ОБОРИЩЕ

се намира на около 10 км северозападно от Панагюрище. Тук на 14 април 1876 г. е свикано Първото българско народно събрание, на което се взема решение за провъзгласяването на Априлското въстание. Събранието се ръководи от Георги Бенковски. През XIX век градът преживява истински икономически разцвет благодарение на занаятите. Тук работели над 2 500 майстори, калфи и чираци, които горещо прегърнали идеята за национално освобождение. Още повече че в Панагюрище никога не е

Панагюрище

ната от Априлското въстание тя ушива три нови знамена – копия на оригиналното, от които са запазени две – в родната й къща в Панагюрище и във военноисторическия музей в София.

За съдбата на героинята след онези епични, героични времена се знае малко. Двадесет и пет дни след погрома на въстанието 20-годишната девойка е заловена от турците и подложена на тежки страдания в Пловдивския затвор. От бесилото я спасяват чужди дипломати – американският консул Скайлер и руският – княз Церетелев. Преоблечена и с фалшиво тескере, тя пристига в Русия, учи три години акушерство, написва своята автобиография и става настойник на 32 спасени деца от Панагюрище. След освобождението три години е учителка в Търново, после се омъжва за Васил Дипчев, кмет на Панагюрище. Раждат им се петима сина – Иван, Георги, Владимир, Петър и Асен, но Райна осиновява и едно момиченце, сирачето Евгения. По-късно работи като акушерка в кв. „Орландовци“, София, и угава в мизерия.

Тленните останки на Райна Княгиня днес са погребани под мраморната скулптура на знаменоската в двора на къщата, която нейните наследници даряват на община Панагюрище. Не секва потокът от българи, които посещават това място, за да се поклонят пред делото на тази забележителна жена.

За контакти: къща-музей „Райна Княгиня“ (раб. време 8:00-12:00; 14:00-17:00). Има печат.

ИСТОРИЧЕСКА МЕСТНОСТ „ОБОРИЩЕ“. Печатът е в хижа „Оборище“.

Възможност за нощувка:

Хижа „Оборище“, в близост до м. Оборище, 690 м н.в. до м. Оборище – 0.15 ч. Стопанин: Тур. д-во „Бунай“ – Панагюрище. За контакти: БТС – информационен център тел.: 02/980-12-85, 0882/966 320, 0882/966319, www.btsbg.org, e-mail: centerbts@btsbg.org

Хижа „Павел Делирадев“, Средна гора, м. Манзул, 1380 м н.в., от м. Оборище – 27 км асфалтово шосе и горски път, от Панагюрище – 8 км асфалтов път. Стопанин: БТС – София. За контакти: БТС – информационен център тел.: 02/980-12-85, 0882/966 320, 0882/966319, www.btsbg.org, e-mail: centerbts@btsbg.org

Организационният комитет на движението

„Опознай България 100НТО“ и Рено Нисан България ЕАД

– официален спонсор на движението

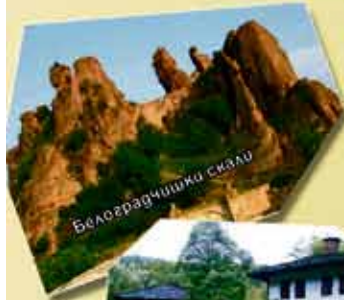
обявява на участниците в томболата за 2010 година

специалната награда – лек автомобил Дачия Логан

и още много други награди:

- Семейна екскурзия в чужбина
- Индивидуална екскурзия в чужбина

22 уикенда за двама:

- Хотел „Панорама“ – гр. Сандански
- Хотел „Маловица“; хижа „Трещеник“ и хижа „Македония“ – Рила
- Хотел „Момина крепост“ – гр. Велико Търново
- Туристически дом – гр. Плевен
- Туристически дом – гр. Белогрич
- Туристическа спалня „Д-р Момчилов“ – гр. Елена
- Хижа „Узана“ – гр. Габрово
- Хижа „Триградски скали“ – с. Триград (обл. Смолян)
- Хижа „Ком“ – гр. Берковица
- Хижа „Партизанска“ (ТВК „Бунтовна“) и хижа „Павел Делирадев“ – Средна Гора
- Хижа „Бачо Киро“ – гр. Дряново
- Хижа „Конгур“ – Беласица
- Хижа „Славянка“ и хижа „Извора“ – Славянка
- Хижа „Каменица“ и хижа „Яворов“ – Пирин
- Хижа „Персенк“ – Родопи
- Хижа „Осогово“ – Осогово
- Хижа „Алеко“ – Витоша

Много материални награди:

- Мобилни телефони
- Палатки
- Раницы
- Спални чували
- Различни пособия за пребиваване в планината

имало турци, градът бил забранен за тях, защото по време на еничарите давал така наречения „кръвен“ данък, а по-късно жителите му охранявали проходите през Средна гора, което им давало същата привилегия.

През 1876 година тук е центърът на IV революционен окръг, което е причина след потушаване на въстанието градът да бъде опожарен и напълно унищожен. Затова в него почти няма оцелели възрожденски къщи за разлика от Копривщица например. Останали само няколко сгради като Тутевата къща, в която на 20 април 1876 г. е обявено въстанието. В нея се пази и гостната стая, където били отседнали апостолите и било написано възванието към българския народ. А в градския исторически музей се съхранява и един от преписите на „Кървавото писмо“, дало началото на въстанието.

Днес в историческата местност Оборище е издигнат паметник, на който са изписани имената на всички участници в това истинско Първо велико народно събрание и всяка година на 1 и 2 май тук се провеждат всенародно тържества.

КЪЩА-МУЗЕЙ „РАЙНА КНЯГИНЯ“

е едно от най-посещаваните места в Панагюрище. Родната

къща на Райна Попгеоргиева Футекова, по-известна като Райна Княгиня (1856–1917) разказва за подвига на българската учителка и революционерка, убила въстаническото знаме за Априлското въстание. Легендарното знаме е изложено в музея. На него са изобразени разярен български лъв и крилатият девиз „Свобода или смърт“, има размери 2 на 1,5 м, с две лица, поръбено със сърмена ивица. 22 април 1876 – денят на освещаването му, тя по-късно описва така: „На втория ден на свободата знамето бе довършено. Тогава, по желание на гражданите, трябваше да го взема на ръце, да препаша сабя и револвер и да седна на избран кон, за да премина през целия град и да оповестя на събралия се по улиците народ, че петвековното турско иго е отхвърлено завинаги. Това беше най-тържественият ден на нашата кратковременна свобода. Беловласи старци редом с невръстни деца вървяха навсякъде след мен, пееха любими народни песни. Жени, девойки и старици хвърляха върху нас толкова много ухаещи и разноцветни букети, че целият път беше постлан с тях като великолепен килим. Викове „Ура!“ и „Да живее!“ наляха край. Тази тържествена процесия продължи до вечерта“.

За честването на 25-годиш-

Женски метох

Метохът се намира на 150 м северно от центъра на града. През XV век на мястото на малката черква „Св. Въведение Богородично“ е съществувал параклис. През 1665 г. около параклиса са били издигнати жилищни сгради, което е било началото на основането на самия манастир. През 1877 г. манастирът е бил опожарен от турците, а игуменката Христина жестоко убита. Оцеляват черквата, чешмата, част от килиите и скривалището на Васил Левски. Лозницата в двора на манастира е на повече от 350 години и е смятана за една от най-старите в Европа. Метохът е възстановен след Освобождението и днес представлява комплекс от построената през XV век еднокорабна манастирска черква, жилищни и стопански сгради. В манастира е запазена и килията, в която са живеели Хаджи Ровоама и послушницата Рада Госпожина, обезсмъртени в романа „Под игото“. Черквата е интересна със своята архитектура – наполовина вкопана в земята, тя напомня удивително една друга уникална

черква – тази в село Добърско, и напомня за традициите християнските храмове по време на турско владичество да се вкопават, като над земята остава надземна част с определена от турците височина.

Къща-музей „Ив. Вазов“

Народният поет Иван Вазов се ражда в Сопот на 9 юли /или 27 юни стар стил / 1850 г. в семейството на заможния търговец Минчо Вазов и жена му Съба Вазова. Родната къща на поета е построена през XVIII в. от неговия прадедо. По време на Руско-турската война тя е опожарена. През 1920 г., в навечерието на тържествата в чест на 70-годишнината от рождението на поета е взето решение за възстановяване на родната къща на поета и през 1932 г. тя е напълно реконструирана. Вътрешната уредба на дома е направена под ръководството на директора на Етнографския музей в София и по сведения на Вазовите братя и Вѝла Вазова – Фетваджиева. Като източник за възстановка на оригиналния интериор на къщата е ползвано и Вазовото творчество, особено романа му

№43

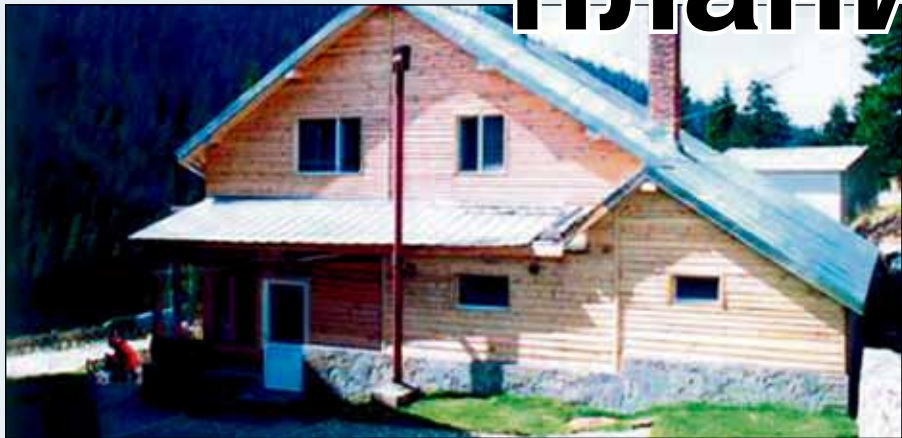

„Под игото“. В една от стаите по идея на директора на софийския етнографски музей е възстановена бръснарницата на хаджи Ахил с колоритните герои от разказа „Хаджи Ахил“ и повестта „Чичовци“. На 6 юни 1935 г. музеят е открит най-тържествено. В целия град се усещало празничното настроение. Къща-музей „Иван Вазов“

Посетителите на НТО №43 Сопот и №36 Панагюрище могат да ползват следните обекти на БТС:

Удобство за планинар

ХИЖА „ДОБРИЛА“

Местоположение: Троянска планина, на седловината между върховете Добрила и Левски (Амбарица), 1795 м н.в., GPS: 42.711097 N 24.761557 E

Представлява комплекс от сгради и бунгала с общ капацитет 80 места. Част от стаите са със самостоятелни санитарни възли и бани, останалите - с вътрешни общи санитарни възли и бани, локално отопление, туристическа столова, ресторант, бюфет, сателитна телевизия, интернет, зала, ски-

писта, благоустроен район.

Изходен пункт: Сопот (обект № 43 от 100-те НТО) – 4.30 ч., Сопот (с п.в.л. до х. „Незабравка“) – 0.35 ч. и още 0.30 ч. пеша.

Съседни обекти: х. „Дерменка“ – 3 ч., х. „Амбарица“ – 3 ч., х. „Незабравка“ – 0.30 ч., х. „В. Левски“ – 5 ч., вр. Левски (2166 м н.в.) – 1.15 ч.; вр. Голям Купен (2169 м н.в.) – 2.30 ч.; з. „Ботев“ – 7.30 ч., вр. Ботев (2376 м н.в.) – 8.15 ч. **Стопанин:** ТД „Иван Вазов“ – Сопот.

ХИЖА „ПАВЕЛ ДЕЛИРАДЕВ“

Местоположение: В западния край на поляната Манзул, 1380 м н.в. GPS: 42.617877 N 24.243663 E.

Представлява сграда и бунгала с общ капацитет 90 места, с вътрешни и външни санитарни възли и баня, отопление с печки на твърдо гориво, туристическата кухня и столова, бюфет, храна по заявка, игрище, спортно-

туристическо имущество.

Изходни пунктове: Копривщица (обект № 75 от 100-те НТО) – 3.30 ч.; Панагюрски колонии – 2.30 ч. (8 км асфалтово шосе и почвен път).

Съседни обекти: х. „Кръстьо Чолаков“ – 1.30 ч.; х. „Райна Княгиня“ – 2 ч.; х. „Братия“ – 4 ч.; х. „Сакарджа“ – 5 ч. **Стопанин:** БТС – София.

За информация и резервации: БТС - информационен център: 02/980-12-85, 0882966320, 0882966319, www.btsbg.org, www.100nto.org, e-mail: infotourbts@gmail.com, centerbts@btsbg.org

ХИЖА „ОБОРИЩЕ“

Местоположение: В близост до историческата м. Оборище, 690 м н.в., GPS: 42.529501 N 24.114194 E.

Описание: Сграда с капацитет 19 места, външни санитарни възли и умивални, отопление с печки на твърдо гориво, туристическа столова, паркинг.

Изходни пунктове: Панагюрище – 9 км асфалтово шосе (2.15 ч.); с. Обори-

ще, общ. Панагюрище – 7 км асфалтово шосе (1.30 ч.)

Съседни обекти: Паметникът на Оборище (обект №36 от 100-те НТО) – 0.15 ч.; х. „Сакарджа“ – 3.30 ч.; х. „Братия“ – 4 ч.; х. „Райна Княгиня“ (Панагюрски колонии) – 4 ч.

Стопанин: ТД „Бунай“ – Панагюрище.

Нов заслон на връх Голям Кадемлия, Стара планина

След близо двугодишна работа вече е факт новата придобивка на ТД „Сърнена гора“ и разбира се, на всички туристи в страната. Това е най-високият заслон у нас в Стара планина – „Голям Кадемлия 2276 м“, разположен на самия втори по височина връх на Балкана! На 9 октомври, точно в 12 часа председателят на ТД „Сърнена гора“ Алексей Стоев отвори бутилката шампанско и след „Многая лета...“ на 14-те присъстващи планинари вратите на новия заслон бяха официално и гостоприемно отворени.

Разположен на самия връх, първенец на масива

Триглав, той е притегателно място за туристи, дръзнали да атакуват едно от най-дивните и красиви къчета на Балкана. От хижа „Тъжа“ отстои на около 4 часа, от хижа „Мазалат“ на около 3 часа и от хижа „Соколна“ на близо 4,30–5 часа. Той не е пригоден за преспиване, но при екстремни условия и лошо време поне 8–10 планинари без проблеми могат да пренощуват в него. Вътре има посуда, масивна маса за храна и чудесни скамейки. Тепърва и още неща ще бъдат качени на тази висока кота в Стара планина. На откриването бе и секретарят на ТД „Сърнена гора“ Велко

Велков, както и още планинари от Стара Загора, между които Митко Жечев – човекът, отдал най-много воля, енергия и сили, за да го има този заслон!!! Благодарности към всички, дали и частица от себе си в построяването и откриването на новата планинска придобивка на едно наистина идеално и недотам познато на много българи място! Любопитното е, че буквално минути след откриването му се появиха първите посетители въпреки много лошото време – двама планинари от Свищов и един от Габрово, които бяха тръгнали от хижа „Мазалат“.

ТД „Сърнена гора“

Сопот

Вазов и неговото семейство. През 1964 г. къща-музей „Иван Вазов“ в град Сопот е обявена за паметник на културата от национално значение.

Богатият фонд, с който разполага музеят, припомня най-важните периоди от живота на писателя още от детството му в Сопот, където завършва основното си и класното образование, дейността му на помощник-учител в Калофер при даскал Ботьо Петков, учението му и в Епархийското училище в Пловдив при Йоаким Груев. Изложените ръкописи представят богатото му литературно творчество, създадено през 1876-1877 година, когато е емигрант в Румъния, където издава първите си

стихосбирки: „Пряпорец и гусла“ и „Тъгите на България“, и особено от най-благотворния му пловдивски период, когато публикува стихосбирките „Гусла“, „Поля и гори“ с „Епопея на забравените“, повестите „Митрофан и Дормидолски“, „Немили-недраги“ и „Чичовци“, както и разкази. Припомнено е и времето на престоя му в Одеса, отново като емигрант, където започва да пише най-превеждания и до днес български роман „Под игото“. Знае се, че от 1889 г. Иван Вазов се установява в София, където създава списание „Денница“, „Драски и шарки“, „Пъстър свят“, романите „Нова земя“ и „Казаларската царица“, стихосбирките „Скитнишки песни“, „Под нашето небе“, „Легенди при Царевец“, „Под гръма на победите“, „Песни за Македония“, „Нови екове“, „Юлска китка“, „Люлека ми замириша“ и „Не ще загине“.

Вазов напуска този свят на 22 септември 1921 година, обичан от целия народ – рядко явление в нашата история. Неговите произведения са преведени на повече от 50 езика. И още нещо, изключително важно.

Литературните постижения на големия поет оставят в сянка изключителните му заслуги към българския туризъм. Далеч преди 1895 г., когато е осъществено първото организирано изкачване на Черни връх, Иван Вазов заедно с група от тогавашния елит на София от Княжево през Златните мостове достига до Витошкия първенец. Но не само тази планина, а още Рила, Родопите, Средна гора, Вискяр и още редица други райски кътчета е посещавал и описвал той. Ще цитираме само споделеното от него след посещение в Швейцария: „Пътувал съм из Швейцария, гледал съм Алпите със сините им езера с вечните ледници на чуците им, възвисили челата си непостижимо в небесата. Чужда ми е тази природа и аз съм чужденец ней. Дивил съм се, но не съм я обичал. А България? Всичко ми е родно, близо до сърцето и душата. Всяка горичка, долинка, канара, връх, ми говорят на език познат, чувствам, че те са мои, наши, български, и аз съм техен, почти плът от тяхната плът, един въздух и едно слънце са ни сраст-

нали... Всяка нейна красота ми е тъй скъпа, всяко нейно величие е по-велико от мен и ме прави да се гордея. И чини ми се, че никоя земя на света не е тъй красива – може би и това да е една от причините за моята егоистична любов към нея. Но кой казва, че България не е хубава, божествено хубава и величествена? Елате, елате и погледнете!“.

За контакти: Сопот, къща-музей „Иван Вазов“, ул. „В.Левски“ 1.

Телефон: 03134/86 50; 0885/345 272

Работно време: зимно - 08.00-12.00 и 13.00-17.00 ч.; лятно: 8.30-12.30 и 13.30-17.30; без почивен ден.

Има печат.

Възможност за нощувка:

Хижа „Добрила“, Средна Стара планина (Троянска планина), 1795 м н.в., 80 легла, от Сопот с пътническа въжена линия 0.30 ч. (4.00 ч. пеша). Стопанин: Тур. д-во „Иван Вазов“ – Сопот. За контакти: БТС – информационен център тел.: 02/980-12-85, 0882/966 320, 0882/966319, www.btsbg.org, e-mail: centerbts@btsbg.org

носи атмосферата на възрожденската епоха със своя несравним колорит, извиращ от неповторимите багри на сопотските черги и китеници, тъкани от сръчните ръце на Съба Вазова – майката на великия поет и писател. Музеят е родолюбиво огнище, храм на българщината, съхранил ценни реликви, свързани с Иван

образование, дейността му на помощник-учител в Калофер при даскал Ботьо Петков, учението му и в Епархийското училище в Пловдив при Йоаким Груев. Изложените ръкописи представят богатото му литературно творчество, създадено през 1876-1877 година, когато е емигрант в Румъния, където издава първите си

М а л а планина, най-южната част от Западна Стара планина, е разположена между Софийското поле от юг и река Искрецка от север. За нейна източна граница се приема внушителният Искърски пролом, а на запад Бучин проход я отделя от планината Чепън. Западната граница не е ясно очертана, понеже релефът е изразен в разнообразни карстови форми и в двете планини.

От гр. Нови Искър, между Мала планина и Софийска планина, започва внушителният Искърски пролом. Той е истинско чудо на природата. Хилядолетия водите на река Искър са дълбали снагата на планината и са образували разнообразни форми, удивляващи всеки посетител. Старопланинският проход започва от Софийското поле /508 м н.в./ и завършва след пресичането на Предбалкана при село Чомаковци /95 м н.в./. Общата му дължина възлиза на 156 км. Истинската част на пролома обаче се простира от гр. Нови Искър до с. Лютиброд и е дълъг 67 км. Именно в тази част той е най-импозантен и живописен. Между Нови Искър и Лютиброд проломът представлява низ от тесни и дълбоки меандри и добре изразени долинни разширения. Многобройни завои, при всеки от които пейзажът се мени и се редят нови красоти. Високо в синьото небе се открояват скалните силуети на близките до пролома върхове, под тях отвесни

Еднодневен излет по Мала планина

стени с много катерачни обекти. Според терминологията на геоморфологията проломът се нарича „антецедентен“, когато по течението на река речна долина предхожда планинска верига.

Поради близостта си до София Мала планина предлага удобни еднодневни излети. Предложението от нас маршрут е

от с. Кътина през в. Церия до гр. Своге

За София изходен пункт е автостанция Илиенци и оттам се хваща градски автобус № 27 до с. Кътина. Слиза се на последната спирка на пло-

щада. Тъй като маршрутът е сравнително дълъг, пропускаме разглеждането на Кътинските пирамиди. От площадката на селото се тръгва нагоре по долината на Кътинска река в северна посока. Минава се покрай воден резервоар и след 1 час и 15 мин реката се разделя на два притока. Тръгваме по лявата страна, но преди поляната поемаме по пътя, по билото нагоре, а поляната, в края на която виждаме ремонтирана сграда, остава вляво. Пътят прави голяма серпентина първо надясно, след това наляво, след това се изправя на север-североизток и

постепенно излиза на високото било. На запад от нас се вижда заобленият и горист връх Кълна глава, висок 1088 м. Минаваме край няколко стари къщи и поляни и след 2 часа и 40 мин. излизаме на местността и махалата „Ливаге“. Тук на масите на поляната задължително правим почивка 15–20 мин и разглеждаме ремонтната местна черква. Местността Ливаге се намира на южното главно било на Мала планина. На изток по него са разположени върховете Високата могила /1116 м/, Свети Илия /1014 м/, Опърлен Дрен /1091 м/, Церова глава /1093 м/ и

накрая билото завършва с връх Могилата /1085 м/, намиращ се над с. Реброво. На север пред нас се намира долината на река Дълбочица, в дъното на която се виждат махалите на с. Церецел.

Тръгваме на запад по пътя, по билния път, вляво от връх Плато /1112 м/, след това пак отляво минаваме покрай връх в. Ганчова чука, след 30 мин от Ливаге излизаме на огледна поляна и накрая след 45 мин. стигаме до разклон. Вляво е пътят за Балша и тук се отделя билото за връх Кълна глава. Ние тръгваме вдясно, пътят постепенно завива на северозапад, излизаме

пак на огледна поляна, от която се вижда връх Церия, и след 1 час и 15 мин. излизаме на пътя от Церецел за Чиабовци в местността Церецелски ханчета. Дотук общото време от Кътина е 4 часа и 15 мин. Тръгваме надясно, след малко напускаме пътя за Церецел, като поемаме вляво, по северното главно било, на север-североизток. След 20 мин. подсичаме един гол връх отляво, от който се вижда връх Церия, след това пътят навлиза в гора и след още 30 мин. изкачваме връх Церия. Той е най-високият връх на Мала планина - 1234 м. На самия връх има поляна, оброчен каменен кръст, навес, пейки с маси, но няма видимост. Тук правим минимум половин час почивка с обяд. Общото време дотук е 5 часа и 30 мин.

От върха слизаем по пътя на изток-югоизток, излизаме на огледно било от другата страна на в. Церия, преминаваме през следващ връх, пред нас на изток се виждат върховете Габрите и Грамада. Преди връх Габрите, след около 30 мин. завиваме наляво и започваме слизване. След още 10 мин. минаваме край каптаж, след него пътят минава вдясно от вр. Могилата, постепенно слиза надолу, минава през махалите Габрико и Косматича, минава край вековно дърво с каменен кръст, след това край чешма и паметник на Христо Ботев. След 2 часа и 15 мин пристигаме на жп гара Своге. Общото време дотук е 8 часа и 10 мин. От гарата на гр. Своге хващаме влака за София.

Инж. Данчо Лазов

С ФОТОАПАРАТ НА ПЪТ

Шемето сега е само местност, но някога тук е имало махала с около стотина къщи към село Влахи. Намира се на около 500 м. в прегръдката на Северен Пирин. Стари хроники сочат, че тук някога е кипял живот, хиляди овце и кози излизали на паша, над 2000 дка плодородна земя е раждала животворни благини. Сега е пустош. Само многовековни дървета се опитват да кажат нещо, загледи в руини от къщи и други останки от живот. Ниви, невидели плуг от много десетилетия, са обрасли в храсти и треви, из които се спотайват зайци; из гористи

усои диви свине си правят ровове, дълбоко потайно се укриват вълци. А някога... Някога до три хора са се виели на празници. В бурни времена мъже са хващали пушки. Сред тях е бил и Иван Сандански, станал знаменосец на четата на дядо Ильо Беровски. Руините от зидове в близкото дере, известно като Санданския анджък, са от къщите на махала Санданска. От тези руини е грейнала звездата и на Яне Сандански, човекът, който на-

прави цялата Пирин планина своя престолнина и бе наречен Царот на Пирин. И колко ли още мъже са хващали пушки, - неслучайно тук се е пръкнало Кресненско-Разложкото въстание, тук е просветляло

ниско помежду им Струма сече килими от полета. А наблизко пък дървеса и поляни привличат очи, ама като че ли най-вече магнитът идва откъм скалните чудесии. Десетки скални грамади, изобразяващи най-причудливи фигури и форми, тук е изваяла природата-скулптор с тайнствените си длета. Могат да се видят фигури на животни, подпрени скали, възпрени ракети. Така само за представяне, ето някои от тях. Няма да им търсим имена, а всеки сам да си ги открива. Тези чудесии са много и ако на някой му се иска да види повече, то начинът е един - да посети Шемето. Не е трудно. Пътят е към 7 км. Тръгва се от Кресна, излиза се през

премката Долните уши в долината на р. Влахинска, минава се около 1 км. през бившото село Ново село, излиза се по десния бряг на реката, подсичат се хълмовете Маринков зимовник, Думус ... и се излиза на Прекопо. Тук вече е Шемето. Пътят нататък води към село Влахи, а там местата за почит пред историята и възхита от природните чудесии са много....

Борис Сандански

Шемето – земя за почит и възхита

и Илинденско-Преображенското и битки са се водили по време на войните... Страшно е било, но е било живо, сега е пустош. Пусто, ама и не съм, че потомци на тукашни родове често навествят старите си корени, за да отдадат мигове на почит. А има и какво да се погледне надалеч и наблизко. На изток се възправя в гранити и мрамори гиздосията Пирин планина, на запад се вдига в тъмни гори Малешевска планина,

Ехо НОВИНИ

Откриха 29-метровата камбанария на Хасково

На 26 октомври в Хасково официално беше открита новопостроената камбанария до монумент „Света Богородица“. От 10 ноември камбанарията ще бъде отворена за посетители. Новотритата камбанария разполага с осем камбани, които се задействат с електронен механизъм. Техният звън ще огласява Хасково всеки ден в 12.00 ч с различна мелодия. Конструкцията е висока 29,5 м и притежава забележителна спираловидна стълба, която осигурява на посетителите достъп до три нива. Изграждането на камбанарията се извърши изцяло с дарения на хасковските граждани. За построяването ѝ са били необходими 400 000 лв. Предвидено е благоустрояване на района – поставяне на пейки, облагородяване на зелени площи и монтиране на художествено осветление. На церемонията по откриването на камбанарията стартира и проектът „Подобряване на паркова среда и пешеходни зони за достъпна архитектурна среда в град Хасково“. Проектът се реализира по ОП „Регионално развитие 2007–2013 г.“ и е на стойност 9 722 649 лв. В рамките на проекта ще бъдат възстановени паркове, зелени площи, детски площадки; ще бъдат рехабилитирани и изградени пешеходни и велосипедни алеи и тротоари.

По идея на нашия водач, който знае всички маршрути в България – Божидар Манов, в един от поредните горещи септемврийски дни тръгнахме да търсим Чертиград. Събрахме се 16 души – обичайната весела дружинка, и потеглихме с автобусче натам. С много шеги и закачки – наш патент, поехме към средновековната крепост в пазвите на Етрополския балкан.

За начало спряхме в манастира „Св. Теодор Тирон“. Свещеникът много ни се зарадва, разказа ни историята на светата обител и ни поръси със светена вода. Запалихме по свещичка, наляхме си вода от манастирската чешма и потеглихме. Пътят беше много лош – „швейцарско сирене“ не ти трябва. Но пейзажът компенсираше тази несгода – минавахме сред зелени, свежи от утринната роса дървета, росна зелена трева, разминавахме се с катъри, натоварени с трупи. След около час пристигнахме в Правешкия манастир. И тук имаше много хора, решили да го посетят в този ден. Той се намира в местността Варовитец, бил е убежище и на Апостола Васил Левски в неговите обиколки из България по лелеяния път към свободата. Дворът беше прилежно подреден и изчистен. Всичко сякаш ни разказваше за бурните дни и будните планинци, а природата с красотата си искаше да потвърди, че този кът от България е бил и трябва да си остане само наш. Безумно свеж, красив и неповторим. Наблизо до манастира е водопадът Варовитец. Въпреки

неромантичното му име, красотата му спира дъха. Студените, падащи отвисоко струи, придаваха на мястото още по-голяма

магическа красота – величие, сътворено от природата. Тучната зеленина, варовитите скали (откъдето идва и името), за-

владяват човек и го карат да остане дълго на това място, загледан и замечтан. Но не трябваше да се бавим много, защото имаме цел, за която трябва да остане време. Беше почти обяд и след като се снимахме за спомен в двора на „Св. Троица“, потеглихме към село Ямна и крепостта. Пътят

стана още по лош, шофьорът въртеше волана наляво-надясно и направо заслужи титлата на рали състезател.

Половин час по-късно пристигнахме в селото, оставихме буса да отдъхне на сянка и потеглихме в жегата към Чертиград. Най-напред следвахме пътеката на Георги Бенковски. Пред нас се редуваха полянки, пасбища, широколистни гори, цели поляни с папрат, къпини; отвесни непристъпни скали, покрити със зелена трева, и висока гора ни напомняха, че сме в най-съкровено то лоно на Балкана.

Отдавна билото на Стара планина ни даваше рамо със своите върхове – Свищиплаз, Паскал, Баба, Вежен.

Вървим, слънцето пече силно, водата ни свършва – аха да се почувстваме като преследвани четници, а от крепостта ни следи. По дяволте! Всъщност точно така се е появило и името Чертиград – от чорт, дявол. Била построена на дяволски трудно и непристъпно място. Накрая горещината надделя над ентузиазма и след като стигнахме на една височина, от която се виждаха къщи от Черни Вит, снимахме се и поехме с малкото останали сили под жаркото слънце обратно към Ямна. Една баба от селото, като й разказахме къде и какво сме търсили, ни отговори, че на 2 май има събор на Чертиград. Да дойдем тогава, щели да ни заведат. В късния следобед поехме обратно към София през Лопян, Малки Искър и Джурово. Лопянското дефиле наподобява Искърското – скали, дива растителност, бистра и чиста река – едно от малкото чисти и непорочни кътчета на страната ни, останали незасегнати от плесента на застрояването. Вечерта ни посрещна с топъл залез и летен дъжд – изми умората и останаха приятните преживявания и надеждата, че скоро ще намерим непристъпния Чертиград.

Юрий Стоянов
ТД „Урвич“ – София

ДО ХИЖА „МУРГАШ“ ПРЕЗ БУХОВСКИЯ Манастир „СВЕТИ АРХАНГЕЛ МИХАИЛ“

През един летен ден група организирани туристи ветерани от ТД „Иван Вазов“ – София, направихме едnodневен излет до манастира „Свети Архангел Михаил“ и после – до хижа „Мургаш“. Тръгнахме с автобус № 117 от автогара Изток за град Бухово (може да се пътува и с автобус № 90 от Малашевци).

От центъра на град Бухово излязохме в североизточна посока по шосето, което върви по левия долинен склон на река Буовчица. През манастира минахме още на излизане от Бухово.

Буховският манастир „Свети Архангел Михаил“ е разпо-

ложен в южните склонове на планината Мургаш от Западна Стара планина – на 3 километра североизточно от град Бухово. Манастирът е основан вероятно през XVI век, ограбен и разрушен при кърджалийско нападение и възобновен през XIX век (1855–1882 г.). Понастоящем е постоянно действащ. Представлява комплекс от една еднокорабна, едноапсидна с притвор черква и няколко жилищни и стопански сгради. За отбелязване е следният исторически факт: На 9 август 1886 г. (стар стил) детронираният княз Александър Батенберг е бил откаран в манастира, където пренощувал две нощи. Понастоящем манастирът „Свети Архангел Михаил“ е обявен за национален паметник на културата.

След краткото ни посещение в манастира продължихме по маршрута към хижа „Мургаш“.

Пътят, който следвахме, постепенно набираше височина, приближавайки билото на вододела на Желявска река, където два големи завоя го пресичат по преки пътеки. В местността Мачеш – в източното подножие на връх Готен и току над изворите на река Буовчица, шосето се раздвоява. Левият разклон минава в северозападна посока край връх Готен от север и продължава на запад по билото на Софийска планина (по него има едно отклонение за миньорския профилакториум).

Едно пътуване из Стара планина

път на изток по билото през местността Момата. Подсякохме склоновете на Шумна могила и за около 1 час навлязохме в местността Широки преслап (дотук общо 2.40 часа). От тази местност в югоизточна посока през Становски рит излиза пътят към село Желява, което решихме да посетим на връщане.

По-нататък пътят ни завиваше на север и североизток. Вдясно на изток остана връх Самодивска могила, а по-нататък се издига връх Невижда. Зад него се извисява масивът на Мургаш. В южното подножие на връх Невижда пътят ни поведе на североизток до седловината Турски преслап в източното подножие на връх Невижда (Голяма Невижда). Оттук вече можехме да видим хижа „Мургаш“. Местните хора разказват, че името Невижда е останало от Освободителната война. Един офицер се изкачил на върха, за да наблюдава София и оттам викнал: „Не вижу, не вижу!“.

За десетина минути със стълбова и лентова маркировка стигнахме до хижа „Мургаш“, където обядвахме. След това тръгнахме по камионен път, започващ от североизточния край на село Желява. Пътят ни скоро зави на север, като пресичаше западните клонове на връх Умната. След това пътят ни се насочи на североизток и вододелът между

Желявска и Манастирска река ни изведе на Меровата поляна. Там сега се издига паметник на Ботевия четник Ангел Тодоров.

От Меровата поляна пътят ни доведе в долината на Манастирска река (по-точно на неин десен приток), като пресича няколко притока в източна посока, след което се измъкна от долината на северозапад към Становски рит. Ние обаче решихме да се отклоним от камионния път, като за целта от Меровата поляна поехме по пътека право на север, по едно късо било западно от Каленов дол. След това пътеката ни изведе отново на пътя, който подсича от изток Становски рит и ни доведе отново до местността Широки преслап (общо за 2.15 часа). Тук пътят се свързва с пътя от град Бухово и оттук започна връщането ни към София, като минахме през село Желява. Село Желява се намира в южното подножие на планината, където е Желявска река – границата между Мургаш и Софийска планина. От селото поехме в обратна посока към София, като взехме автобус № 118 до автостанция Изток. В заключение отчетохме един тежък, но много интересен маршрут до хижа „Мургаш“ и Буховския манастир на отиване и село Желява на връщане.

Николай Пасков

Традиция ста- на лознишките „еделвайси“ да ка- терят по планини, където не са били. Затова в годишния ка- лендарен план на дру- жеството се предвижда- ше изкачване на върхове в Беласица планина. Поради граничното ѝ разположение тя доскоро бе недостъпна. Първе- нецът ѝ връх Радомир е включен в „10-те планински първенеца“. Ин- тересен за туриста е фактът, че тя е разположена в териториите на три дър- жави – България, Гърция и Македония. В българските предели са около 20 на сто.

И ето че в последната десетдневка на месец септември членове на ТД „Едел- вайс“ – Лозница, тръгнахме да бродим из непознатата планина. Слънчевото време позволи на групата да се наслаждава на панорамните гледки. Бяха изкачени вър- ховете Конгур, Радомир и Тумба. Билото на планината се оказа удобно за пеше- ходен туризъм. Удоволствие е, когато по време на преходите пред очите ти са три държави. Интересно беше, че маршрути- те минават по самите гранични знаци. Все още има останки от бодлива тел. А връх Тумба събира трите граници. Поради труд- ното му изкачване предварително бяхме разговаряли с кметицата на село Скърт и ни бе осигурен транспорт, за да успеем в

Лознишките „еделвайси“ В ПОХОД

един ден. Напомняме на колегите, които желаят да изкачат връх Тумба, че се из- искава разрешение от Гранична полиция. Управлението се намира в град Смолян.

По изключение ни бе разрешено от представители на институцията в град Петрич, но срещу списък на участниците с всякакви данни. Маршрутът за Беласи- ца позволи да се посетят и някои от 100- те национални туристически обекта като: Исторически музей в гр.Батак, местността Рупите край град Петрич, Самуиловата крепост, град Мелник, Роженски мана- стир, Църквата „Св.Св. Теодор Тирон и Те- одор Стратилат“ в с.Добърско, Разложко, и Музеен комплекс град Банско.

По време на експедицията бяха връчени три членски карти на новоприети туристи.

Гален Тупев, председател на ТД „Еделвайс“, гр.Лозница

440 пернишки туристи кръстосваха страната през лятото

Домът на туриста „Васил Апосто- лов“, гр. Перник, организира през лет- ния сезон за своите членове и прияте- ли екскурзии и посещения в 9 области на страната. Природолюбителите са посетили обекти в Софийска, Старо- загорска, Великотърновска, Пловдив- ска, Кърджалийска, Благоевградска, Хасковска област и в Сърбия. Походи са реализирани в планините Витоша, Рила, Стара планина, Родопи, Средна гора, Руй, Пирин и Голо бърдо.

Посетени са природни феномени, археологически и исторически забеле- жителности, музеи, красиви гра- дове и селища. Насладили сме се на тишината и спокойствието на десетки манастири и черкви, които сме разгле- дали. Възхищавали сме се на прекрас- ните иконостаси в тях, изработени от наши зографи през вековете.

Общият брой на участниците в 10-

те екскурзии са 440. За летния период са посетени 24 обекта от 100-те на- ционални туристически забележител- ности в страната.

Групата по пешеходен туризъм с ръководител Ненчо Рангелов е про- велa 7 похода с 60 участници.Самият Ненчо Рангелов тази година е носител на 9 златни медала от участието си в планински маратони в Стара планина, Рила и Витоша.

Имаме и един сребърен медалист – Иван Лозанов, за участието му в със- тезание по ориентиране в гр. Кюстен- дил. По време на екскурзиите сме се докоснали до красотата и величието на нашата красива природа и история и всички се гордеем с това, че сме граждани на нашата красива страна – България.

Кръстинка Апостолова, председател на Дома на туриста

Обичаме туристическите песни

Макар че дружеството ни е на 112 години, все още си нямаме туристи- чески хор, дори и вокална група. Обичаме обаче ту- ристическите песни. Пеем си ги при всеки удобен случай, а най-много, кога- то пътуваме на екскурзии или походи по планини, върхове, пещери, музеи, с автобуса на нашия член Райчо Ангелов. Не пропус- нахме 50-годишните юби- леи на хор „Планинска песен“ и вестник „Ехо“ ми- налата година в зала 1 на НДК. За да се насладим и нашите съграждани на планински песни, по- канихме туристическите хорове на градовете Са- моков, Петрич и Разлог да

участват в тържественото честване на 40-годишния юбилей по случай обявя- ването на Рила за град, проведено на 12. 09.2009 г. За да чуем отново на- шите любими песни, не пропуснахме да се инте- ресуваме кога ще бъде празникът на град Само- ков и фестивала „Бялата порта на Рила“. Лично ма- естро Борис Стрински ни уведоми и покани на праз- ника и фестивала, който се проведе на 22 август 2010 г. Желаящи имаше много. Петдесет турис- ти имаме възможността да чуем изпълненията на туристическите хорове. След тях посетихме хижа „Мальовица“, музея „Хрис-

то Проданов“. Не пропус- нахме да запалим по свещ в девическия манастир, в който е пребивавал някога Апостола на свободата.

Върнахме се в родния град, доволни от преживя- ното в неделния ден. Скъ- па реликва ще ни напомня за този ден и ще украсява клуба на туриста в град Рила – пейзаж на Мальо- вица от кована мед ни по- дариха туристите от град Самоков за това, че бяхме гости на Осмия републи- кански фестивал „Бялата порта на Рила“.

Благодарим ви, скъпи туристи от град Самоков!

Иван Димитров, гр. Рила

Ветеранско стълпотворение на х.„Узана“

Краят на годината е време за размисъл и ретроспекция, за равносметка на направеното

В такъв аспект може да се погледне и на традиционната ветеранска среща, която се проведе за 16-и път на хижа „Узана“ в Шипченския дял на Стара планина. За пореден път на две смени, повече от 180 членове на 32 клуба от всички краища на страната,

се събраха, за да се опозна- ят, повеселят и обхоят този красив кът на родината.

Малко са ветеранските ме- роприятия, които по своята продължителност през го- дините могат да се сравнят с тази чудесна инициатива. Нейното начало бе поставено в далечната 1994 година от група ентузиастизирани планина- ри от клубовете в Русе, Варна и Шумен, чиито председате- ли Ангел Трифонов, Костов и Димитър Манев бяха горещи

радетели за нейното осъщест- вяване. Само след 3-4 години тя доби такава популярност, че прерасна в регионална за Североизточна България, а от 2002 г. неизменно се осъщест- вява вече и като национална.

Трета година тази среща, поради големия интерес и многото желаещи за участие се провежда на две смени. Безспорен принос за този ус- пех имат не само БФТВ, в чий- то календар тя е години наред, но и голямата съпричастност на управителя на х.„Узана“ Ми- лена Ботева. Тя прави всичко

възможно за удобно- то настаняване на туристите и тяхната прехрана, като всяко посрещане става по стария български обичай с хляб и сол.

И тази година двете сме- ни бяха наситени с много и интересни

начинания. Редува- ха се опознавателни излети в околности- те на хижата, и до „Общинска“, „Едел- вайс“, „Прима Ес“ и „Хлебна“, до Информационния център на Община Габрово, и Гео- графския център на България. Като завършек по традиция беше изкачването на вр. Ис- полин, първенеца на Шипчен- ска планина (1524 м) откъдето всички участници съзерцава- ха с възхита панорамата на района, на Розовата долина и язовир „Копринка“. А вечерите се превършиха в незабрави- ми спектакли, с литературни програми, много музика, хора и танци до късно през нощта. Незабравими ще останат и ча- совете, прекарани край лагери- ните огньове, които ветерани- те стъкваха сами. Всичко това правеше невероятно впечат- ление на външните гости на хижата, не виждали друг път подобен спектакъл, като спон- танно хващаха фотоапарати и камери, за да запечатят инте- ресните мигове.

Преживяванията от тази двойна среща, продължила осем денонощия, останаха в историята. Останаха в сърцата и прекрасните спомени и по- желания от участниците - през идната 2011г., живот и здраве, да се видят отново тук, в па- звите на красивия Балкан.

Димитър Луканов Зам.-председател на БФТВ

На празник с приятели

ТД „БУНАЙ“, ГР.ПАНАГОРИЩЕ - НА 80 ГОДИНИ

Рано сутринта се качихме на ху- бавата мотриса и се отправихме към Панагюрище. Градът е разположен в живописна котловина на южните склонове на Средна гора, по горното течение на река Луда Яна. Отиваме на гости на ТД „Бунай“, за да бъдем съпричастни на техния 80-годишен юбилей.

В далечната 1930 година се ражда идеята за създаване на туристиче- ско дружество, което днес празнува своята 80-годишнина. Денят е хубав, октомврийски, слънчев и горещ. На площада секретарят Марин Кушлов ни разказва за създаването, дейност- та и живота на ТД „Бунай“ и неговите туристи. С медал „Алеко“, значката „Отличник на БТС“ и грамоти бяха наградени заслужилите. Прозвучаха туристически песни от малки и голе- ми. Настана голямо оживление сред панагюрици, гости и туристи, млади и ветерани.

Тържеството се пренесе в Ловния дом и хората се виеха ли виеха. Позд- равителни грамоти от БТС – София, от ТД „Еделвайс“, Пловдив, от кмета на община Панагюрище, гостите тури- сти на ТД „Черноморски простори“, Ва- рна, от ТД „Родопи“, Пловдив... Така отмина този ден в радост, веселие и сърдечност сред приятелите туристи.

Надежда Григорова, ТД „Родопи“, гр.Пловдив

На 31 октомври, неделя, в 14.00 ч на централната алея в Борисовата градина бе открит есенният етап на инициативата „Да спасим в суматохата кестените“. Разхождащите се в топлия и слънчев есенен ден бяха изненадани от яхнали метли „вещици“ с култови островърхи шапки и странно вечерско облекло. В случая Денят на Все светии бе обединен с акцията за спасяване на кестените в Борисовата

градина – символ на столицата ни. „Заповядайте с метли, може би и с гумени ръкавици. Който желае, може да е с костюм за празника на Все светии. Нека с метлите да изгоним не само вещиците... а и молците! От нас са биоразградимите чували. Предвидено е и мястото, където да компостираме листата! Събирането на шумата е важно, тъй като това е най-сигурният начин за справяне с листоминирация молец, който всяка

година изяжда листата на кестените.“ Такава бе обявата, разлепена по дърветата и в околностите на парка. Всеизвестна истина е, че 20 години кестените в България боледуват,

бутилка, пълна до половина с вода. Във всяка от тях има женски феромон, който с мизеризмата си, доловима за мъжкия, ще го привлече да влезе в бутилката през специално направени дупчици. Веднъж попаднал в капана, листоминирация молец не може да излезе. Капаните са безопасни за природата, в тях не се поставят химикали или отрова. Желаящите да се включат в голямата акция, в това число и част от екипа на в.ЕХО, бяха много. Хората на различни възрасти с ентузиазъм събираха шумата от падналите листа не само в парка, а и в кварталите по местоживее, в градинките пред блоковете, като за целта получаваха чували от районните инспекторати. Пълните с листа чували се оставяха пред кофите за смет и може би следващата съвместна инициатива с общината би трябвало да бъде „Сливи за смет!“ Фирмите по чистота имаха грижата да ги отнесат на сметището до органичните отпадъци. В понеделник София осъмна без листа по тротоарите (почти), като на събирането на листата в София бе посветена и последващата седмица, от 1–7 ноември. Столичните училища също се включиха масово в проявата, в която участваха и публични лица като известни актьори, политици, много граждани, доброволци.

Соб. инф.

Блатото, което привлича туристи

На 40 км от София на площ от 350 хектара е разположено най-голямото карстово блато в България – Драгоманското блато. В него живеят 226 вида птици, 126 от които гнездят тук. Драгоманското блато изминава дълъг път, докато се превърне в това, което е в момента. В началото на XX век влажните зони, част от които са и блатата, покриват 2% от територията на България. През 1930 г. започва политика за отводняване и превръщането им в обработваеми земи. Днес на територията на страната има едва 0,1% влажни зони. Най-сериозно са пострадали блатата и мочурите около Дунав, Черно море, Тракия и Софийското поле.

В началото на 90-те години започ-

ва възстановяването на екологичното състояние на Драгоманското блато. Сдружение за дива природа „Балкани“ започва природозащитни дейности в района. В началото на 2009 г. след ремонт и обзавеждане с ново оборудване сградата на бившето читалище на Драгоман се превръща в център за посетители. Посетителският център разполага със зала за презентации на площ от 140 кв. м. В центъра се намира и единствената в България експозиция за влажните зони. Влажните зони и в частност Драгоманското блато могат да предложат уникални условия за туризъм. Блатото редовно е посещавано от ученически групи, едни от най-честите му посетители са и рибарите. Блатото раз-

полага и с оборудване за наблюдение на птици. До него се намира Чепън планина, която предлага възможности за пешеходен туризъм. Чрез специално направени дървени пътеки посетителите могат да се разхождат из блатото и да наблюдават живота в него. В Драгоманското блато има и наблюдателна кула, от която може да бъде разгледана цялата местност. Посетителите на център „Драгоманско блато“ могат да се запознаят с историята на местността с електронен интерактивен модул. Това е първият и единствен специализиран център около София, предназначен за срещи, уроци, лекции и семинари на ученици и природозащитници от всички възрасти на тема опазване на влажните зони и карстовите форми.

В представите на обикновения човек блатата са опасни места, свърталища на змии и други опасни твари. Малко хора обаче знаят, че блатата пречистват преминаващите през тях води, разказва Андрей Ралев от сдружение „Балкани“. Затова

на много места по света се изграждат изкуствени блатата за тази цел. В момента от сдружението работят по проект за изграждане на пречиствателна станция, която да подпомогне дейността на блатото. От сдружението използват тръстиката и папура на блатото за производство на брикети и пелети, с които биха могли да се отопляват училища, институции, частни домове и др. Отоплението с брикети, произведени в Драгоманското блато, струва пет пъти по-евтино от отоплението с нафта. Освен това влажните зони предпазват от наводнения, като поемат голяма част от повърхностните води.

До Драгоманското блато можете да стигнете много лесно. Центърът за опазване на влажните зони „Драгоманско блато“ се намира в град Драгоман, само на 40 км от София. Сградата на центъра е разположена в подножието на Чепън планина и на 1 км от еко маршрут Драгоманско блато.

Жечка Трифонова

Една от светините на Югоизточна България – манастирът „Св. Троица“ край с. Устрем, Тополовградско, наричан още **Хайдушкия манастир** заради връзката му с народните закрилници – хайдутите, отдалеч впечатлява с внушителните си каменни зидове и белоснежни сгради. Още в двора ни завладява особената атмосфера на това свято място с добре поддържана зелена мо-рава, пресечена от калдъръмени алеи и дървена беседка – място за размисъл и отмора. Влизаме в църквата да запалим свещичка и да разгледаме иконостаса с икони от XVIII и XIX век. Отвън чардаците пъстрят в цветя и зеленина, а шумът на водата на две белокаменни чешми сякаш се преплита с разказа на една от монахините.

„Църквата ни носи името на манастира – „Св. Троица“, и е сред най-големите по рода си в България, казва тя. Построена е през 1836 г., на мястото на старата „Св. Първоапостоли Петър и Павел“ и днес съхранява кости на четниците на войводата Кара Колю, икони и църковна утвар. Манастирът е основан в средата на XVIII век и на няколко пъти е бил възстановяван след пожари. В годините на турското робство в пещера край него, наречена „Вехтата църква“ и „Караколюва дупка“, са се подслонявали Индже войвода, Христо войвода, Кара Колю, Гарапчи Георги, Кара Добри, Ангел войвода, Вълчан войвода и др.. През 1812 г. Христо войвода приел монашески сан и станал игумен на обителта с името Хрисант. Затова местните хора да наричат обителта още Хайдушкият манастир.

Легендарният Индже е личността, най-тясно свързана с историята на този манастир. Има легенда, че през 1806

г. в Урумкьой, днешното село Индже войвода в Странджа планина, войводата подгонва на шега малко свинарче с пушка, за да му вземе оръжието. Момчето се изплашва

и неочакван изстрел ранява тежко войводата. Той не само прощава на хлапето, но му дава 50 гроша с думите: „Много майки съм разплакал, момче, но ти разплака моята“. Ме-сеци наред той лекува раната си в пещера край манастира „Св. Св. Петър и Павел“ (днешният Устремски манастир „Св. Троица“) и след като оздравява, дарява на обителта 1,5 милиона жълтици или четвърт хайдушко имане, както по-късно става хайдушка клетва.

Всяка година на Петдесетница – храмовият празник

на манастира, край Манастирска река в местността Караколюви дупки хиляди българи идват на традиционен събор, за да се помолят за здраве, да се преклонят пред паметта на народните хайдуте, да се порадуват на красивата природа на Сакар планина и да почерпят енергия от светлата обител.

На другия ден пътешествието ни продължава по пътека, маркирана в бяло-синьо-бяло, от м. Корията край Тополовград през тучни поляни до м.

ки Великата Богиня-майка и Бога Слънце. Слънчевият диск върху скалата показва соларно-хтоничната връзка, която лежи в основата на религиозните вярвания на траките.

Крепостта при вр. Палеокастро наподобява формата на копие, насочено на югоизток. От изток, север и запад крепостта била защитена с висок и здрав зид, дълъг около 350 м. Скалните зъбери от южната страна също са били свързани с крепостен зид. На северна-

изглежда сравнително добре запазена. По каменни стълби се изкачваме до крепостта, чиято кула се издига на 18 метра височина. Над входната врата забелязваме вграден кръстов монограм от тухли и изписани букви М, Н и Л, за които учените предполагат, че са инициали на цар Михаил Шишман, превзел крепостта през 1328 г.

Разглеждаме останките от крепостта, в която някога е имало църква, затвор, админи-

от най-значимите събития в Средновековната българска история – битката при Адрианопол през 1205 г., когато войската на цар Калоян разбива армията на рицарите кръстоносци и пленява император Балдуин. С това била сломена силата на Латинската империя и латините не успели да станат господари на упадащата Византийска империя. В края на XIV в. крепостта вероятно е служила за отбрана от турските нашественици, които по-

По светите места на Югоизточна България

Палеокастро. След кратко изкачване излизаме на едноименния връх (424 м), където се намират

тракийското скално светилище и средновековната крепост „Палеокастро“

Огрени от топлото южно слънце, те учудват с причудливите си кръгове и изображения, изсечени в скалните зъбери. Застанали на върха, дълго се любуваме на панорамата на около, отправили взор ту към разстланите под нас горски ливади, ту към зелените заоблени хълмове на Сакар, прорязани от шосейни пътища /на юг и запад/, ту към синкавия купол на Дервентските възвишения на изток или към Манастирските възвишения на север.

„На това място, както и по скалите на двата съседни върха и в подножи-

та стена на крепостта, която е най-достъпна за нападение, са били изградени две отбранителни кули. Вътрешната част на крепостта има размери 200 м. дължина и широчина от 20 до 60 м..

По монетни находки, най-ранните от които са от V век пр. Хр., а най-късните от XII век, може да се

стративни помещения и кладенец. Наоколо се разкриват обзорни гледки към сгушените къщи на живописната Маточина, съхранили духа на отминали времена и тайните на крепостта, към Сакар, към Одринското поле и към долините на реките Тунджа Фишера.

Историята на Бу-келон на дълго ни

късно я разрушили, а според документи през 1664 г. тя била изоставена“.

Пътешествието ни приключва с посещение на интересните скални църкви край селата Маточина и Михалич. Само на 2 км от Маточина, в местността Кайряка в скален отвес е изсечена **скалната църква от X век**, която до 1935 г. се е наричала „Св. Дух“ и е била

им, са намерени над 150 вдълбнати и изпъкнали кръгове, наподобяващи слънчевия диск, разказва Веселин Кълвачев – уредник в Историческия музей в Тополовград. Вероятно скалното светилище е съществувало от X до V век пр. Хр., казва Кълвачев. Изсичането на скалните соларни дискове е било пряко свързано с обредните действия на траките през бронзовата епоха. Те са пряко отражение на почитта им към Слънцето в определена точка, смятана за негово благоприятно присъствие. Тук траките палели огньове и извършвали жертвоприношения, почитай-

направи извод, че на това място е имало живот около 1600 г. Изградена от траките, крепостта е била обитавана и от римляни, византийци и българи. Вероятно е била завладяна и разрушена при нашествията на кумани и печенези през XII век“. От Палеокастро маршрутът ни продължава на юг, към село Маточина на границата с Турция. Пътят минава сред огромни полета, но скоро в далечината различаваме очертанията на друга една средновековна крепост – Букелон, стърчаща като самотен страж над околността. Построена върху плато край р. Тунджа, тя

разказва Константин Зайков, зам.-председател на Ямболската регионална туристическа асоциация: „Крепостта при с. Маточина е служила за гарнизонна отбрана на град Адрианопол (днешен Одрин) по пътя, който го свързвал с античния град Кабиле. Кулата е строена през XIII–XIV в. върху основите на римска разрушена крепост. Според хипотеза тук през 378 г. готски племена побеждават римски легион, пленяват и убиват римския император Валент и така готите получават статут на федерати в Римската империя.

Крепостта е свързана с едно

действаща за християните от селата Маточина, Варник и Благунци. На просторното плато над нея се провеждал всенароден събор. Според легенда тук е имало древна пещера светилище и друга близка пещера, свързана с ритуално изнасяне на златни статуи на древни богове. Скалната обител край близкото село **Михалич** е уникална с това, че е единствената в България с триконхална форма.

Петя Иванова
Снимки авторката

Хижите на БТС

Влахина планина

Влахина планина е част от Осоговско-Беласишката планинска група и е гранична планина между България и Р Македония.

На север се простира до седловината Черната скала, която я разделя от Осогово, на изток до долината на река Струма, на юг до дълбоката долина на р. Сушица и на запад до долината на р. Брегалница в Р Македония. На юг чрез седловината Седлото (Четало) планината се свързва с Малешевска планина. Простира се в посока север-юг с дължина 40 км и широчина на българска територия – 15 км. По протежение на по-голямата част от главното било на планината минава държавната граница между България и Маке-

дония, като по-високата част остава на българска територия.

В най-южната част на планината се намира първенецът – вр. Кадийца (1924 м). Северно от прохода Черната скала се отклонява дълго и широко било, достигащо до р. Струма – т. нар. Руенска планина (Бобошевски Руен) с най-висока точка вр. Руен (1134 м). Този дял е най-атрактивен и в него е разположена единствената хижа – х. „Яна“. Най-подходящи изходни пунктове за изкачване на Влахина планина са градовете Бобошево и Сититли.

ХИЖА „ЯНА“

Разположена е в Бобошевски Руен, м. Свети Димитър, 732 м н.в. Представлява сграда с капацитет 69 легла в стаи със самостоятелни и етажни санитарни възли и бани, отопление с ел. уреди, туристическа столова и кухня, паркинг.

Изходен пункт: гр. Бобошево – 4 км по асфалтов път (0.40 ч.)

Съседни обекти: черквата „Св. Димитър“ – 0.05 ч.; параклис „Св. Св. Петър и Павел“ – 0.25 ч.; параклис „Св. Архангел Михаил“ – 1.30 ч.; вр. Бобошевски Руен – 1.30 ч.; пещерата над с. Скрино, в която е живял Св. Иван Рилски, и руенският манастир „Св. Иван Рилски“ – 1.45 ч.; Рилски манастир – 45 км.

Стопанин: ТД „Янина градина“ – Бобошево.

www.extreme-bg.com

Магазин и електронен магазин
за туризъм, катерене, гмуркане,
туристически и ски облекла

тел.: 02/9866841

e-mail: office@extreme-bg.com гр. София, бул. Княз Дондуков 42-Б /вход от ул. Навгуст/

EXTREME SPORT

GSM: +359 899 130 357; +359 898 641 722; +359 886 065 130

Конявска планина

Конявска планина е разположена в средната част на Западна България. На запад и северозапад се ограничава от Земенския пролом на р. Струма, на изток седловината Уши я свързва с Верила, на север е ограничена от Радомирската котловина, а на юг – от Кюстендилската и Дупнишката котловина.

В тези граници дължината ѝ в посока запад-изток е 34 км, а максималната ѝ ширина е 18 км. Долините на няколко реки поделят планината на 5 части (дяла).

В централната част – Виденският дял, е разположен най-високият връх на планината – Виден (1487 м).

Възможностите за опознаване на планината са много добри, което се обуславя от развитата транспортна мрежа: жп линии и много пътища, свързващи населените места в подножието на планината.

Най-важно е значението на Конявския проход, през който преминава първокласният път от София за Кюстендил и ГКПП Гюешево. Многобройни са културно-историческите забележителности и особено уникалните стари манастири и параклиси, разположени в планината. С особена красота се откроява Жабленският манастир „Св. Йоан Предтеча“, разположен в Димовгробския (Кориловския) дял на планината на 2 км южно от жп спирка Жабляно и Земенския манастир „Св. Йоан Богослов“, разположен в Ришкия дял на 0.40 ч. южно от Земен.

Изключителен колорит внася и уникалната каньоновидна долина на р. Шегава.

В планината е разположена туристическа хижа „Момин кладенец“, която се намира в Колошкия дял.

ХИЖА „МОМИН КЛАДЕНЕЦ“

Намира се в подножието на вр. Колош (Колошки дял), местност Цървено присое, на 885 м н. в. Представлява сграда с капацитет 30 легла, с етажни санитарни възли, отопление с ел. уреди и печки на твърдо гориво, туристическа столова и кухня.

Изходни пунктове: с. Извор (общ. Радомир) – 3 км почвен път (1 ч.)

Съседни обекти: язовир „Извор“ – 0.40 ч. (2 км); природната забележителност Янковоц (находище на диви божури и вековна букова гора) – 1.45 ч.; местността Градището (руини от стара крепост) – 1 ч.; изворският манастир „Св. Св. Петър и Павел“ – 0.30 ч.; връх Колош (първенец на Колошкия дял, 1314 м н.в.) – 2.30 ч.; ловна хижа „Колош“ – 2 ч.

Стопанин: ТД „Орлите“ – Радомир.

За информация и резервации:

БТС - Информационен център:

02 980 1285,

0882 966 320,

0882 966 319,

e-mail: infotourbts@gmail.com,

WWW.BTSBG.OCR.COM

Голо бърдо

Голо бърдо е част от Верило-Руйската планинска редица. Разположена е в средната част на Западна България, между Пернишката и Радомирската котловина.

От югоизток нисък рид я свързва с Верила, на изток долината на р. Струма и яз. „Студена“ я разделят от Витоша, а на северозапад достига до Батановския пролом.

Простира се в посока северозапад-югоизток. Дълга е около 20 км и широка 5–6 км. Най-високата ѝ точка е връх Ветрушка (1158 м). В нея е разположен резерват Острица, една от най-старите защитени територии у нас.

Удобни изходни пунктове за планината са градовете Перник и Радомир.

ХИЖА „ОРЛИТЕ“

Разположена е в м. Червена ябълка, на 886 м н. в. Представлява сграда с капацитет 45 легла, отопление с електрически уреди и печки на твърдо гориво, вътрешни и външни санитарни възли, туристическа столова, бюфет, паркинг, ски-писта, влек, спортна площадка.

Изходни пунктове: гр. Радомир – 5 км по асфалтов път (1 ч.).

Съседни обекти: х. „Славей“ – 1.40 ч.

Стопанин: ТД „Орлите“ – Радомир.

Непознатата Огражден

Огражден е разположена южно от Малешевска планина. Тя е част от Осоговско-Беласишката планинска група. От юг и запад се ограничава от долината на река Струмешница, от север дълбоката долина на река Лебница я отделя от Малешевска планина, а източната ѝ граница е долината на р. Струма.

Планината се простира в посока запад-изток, като по-голямата ѝ част е разположена на територията на Р. Македония. Българската част на Огражден е с форма на неправилен четириъгълник, с размери в посока запад-изток – 22 км, и север-юг – около 18 км.

Най-високият връх на планината Огражденец (1744 м) се намира на македонска територия, а в българската част най-висок връх е Билска чука (1644 м). Средно положение в българската част на планината заема известният сред местното население вр. Маркови кладенци (1523 м).

Билото на планината е широко, слабо вълнообразно с височина около 1100–1200 м, над което се издигат най-високите върхове. Склоновете са стръмни, дълбоки нарязани от множество речни долове, особено характерно за тези, спускащи се на юг към р. Струмешница.

Реките, извиращи от планината, са къси, маловодни, протичат в дълбоко всечени долини. Те са със значителен наклон, което е причина част от почвената покривка да се отнася и натрупва в подножието на планината, особено при поройни дъждове. За развитието на този процес допринася значителното обезлесяване, характерно най-вече за южните и източните склонове.

Главното вододелно било на планината е разположено между върховете Билска чука на северозапад и Маркови кладенци на югоизток. От него реките се насочват на север към р.

Лебница, на юг към р. Струмешница и на изток към р. Струма. Най-дълга е р. Рибник, извираща от източния склон на вр. Маркови кладенци, протичаща на изток и вливаща се в р. Струма в района на с. Рибник. В западната част на планината е разположена друга значителна река – Градешница, извираща от подножието на вр. Билска чука и вливаща се в р. Струмешница при едноименното село. От подножието на вр. Маркови кладенци води началото си и друга река – Мендовска, която тече на югоизток и при с. Първомай се влива в Струмешница. Подхранването на

реките в Огражден е ограничено освен пролетното пълноводие. Многобройните извори са с малък и силно променлив дебит, което създава проблеми за водоснабдяването на селищата, разположени в планината, както и при извършване на туристически преходи.

Огражден е средно висока планина, а южното ѝ местоположение предполага един по-топъл и сух климат със средиземноморско влияние. В зависимост от надморската височина средногодишните температури варират между 2 и 14°C, а валежите между 500 и 1000 мм.

Средиземноморското влияние обуславя доминирането на сухолюбиви растения в ниските и на влаголюбиви – във високите части на планината. В най-високите ѝ части има запазени частично букови и буково-белоборови насаждения.

Преобладаваща част от склоновете са обезлесени, резултат от човешката намеса. От храстовидната растителност се срещат леска, къпина, малина, шипка и др.

Огражден е планина с добри възможности за развитие на туризма. Тя е леснодостъпна и проходима. Предпоставка за приятни излети създават няколко села

във вътрешността на планината като с. Гега, с. Чурилово, мах. Баскалци, с. Волно и др. Със старинните си къщи, подредени цветни градини, неасфалтирани улици, всяко селце или пръснатите на около махали създават неповторима атмосфера на хармония и спокойствие. По селските църкви би могло да се направи цяло пътешествие из историята на този край, но особено внимание заслужава скритият в гънките на планината Чуриловски манастир „Свети Георги“ (1848 г.). Отлично място за отход и туризъм е районът на вр. Маркови кладенци с неговите букови и борови гори в съчетание с просторни поляни.

Обхождането на планината се улеснява от следните, маркирани от БТС маршрути:

Село Гега–село Чурилово–с. Кукурахцево–местността Хаджийца–вр. Голак–вр. Билска чука – 5 часа (червен цвят).

Село Долна Рибница–вр. Маркови кладенци – 4 часа (червен цвят).

Връх Голак и връх Билска чука–връх Маркови кладенци – 3 часа (червен цвят).

В планината няма изградена туристическа база.

Туристите, проявяващи интерес към Огражден, могат да получат много добра нагледна информация от издадената през 2006 г. обзорна туристическа карта Беласица–Петрич, мащаб 1:50 000. На същата карта има подробна информация освен за Огражден, също така за Беласица и план-указател на град Петрич.

Йордан Йорданов

ОСОГОВО

Осогово заема най-северната част от Осоговско-Беласишката планинска група. На север граничи с Кюстендилската и Каменишката котловина, разделени от хребет, свързващ Осогово с планината Лисец, през който минава проход Вратцата, на запад се ограничава от Овче поле, на юг – от долината на р. Брегалница, а на изток – от долините на реките Речица, Елешница и Струма.

От планините на Краище я отделя Велбъждкия проход, по който минава международният път за Скопие, а седловината Черната скала я свързва с Влахина планина от юг. Планината се простира в посока североизток-югозапад и е с дължина 65 км (на територията на България – 25 км), а широчината ѝ е около 25 км.

На Осогово са очертани ясно две почти перпендикулярно пресичащи се била с много разклонения. Пресечната им точка е най-високата точка на планината – вр. Руен (2251 м). Върхът е един от 10-те планински първенци и е обект от 100-те НТО. Билото с посока северозапад-югоизток дели планината на 2 части: източна – разположена на българска територия (по-високата част) и западна – на македонска територия (по-ниската и разлата част).

В Осогово се намира резерват Църна река, обхващащ горното течение на едноименната река, ляв приток на р. Елешница и природната забележителност от красива група секвои в м. Ючбунар, намиращи се западно в близост до с. Богослов, над Кюстендил.

Основен изходен пункт за планината е Кюстендил. В него се намира един от 100-те НТО. Асфалтово шосе в отлично състояние свързва града с няколко турис-

ХИЖА „ОСОГОВО“

Разположена е в м. Плавилото в подножието на вр. Кюнек, на 1616 м н. в. Представлява сграда с капацитет 37 легла, със самостоятелни санитарни възли и бани, локално отопление, туристическа столова, ресторант, ски-писта, ски-влек, паркинг.

Изходен пункт: Кюстендил – 18 км асфалтово шосе (4 ч.).

Съседни обекти: Вр. Кюнек – 1 ч.; вр. Руен (2251 м) (обект № 27 от 100-те НТО и № 5 от 10-те планински първенци) – 3.30 ч.; т.к. Три буки – 2 км (0.30 ч.); х. „Иглика“ – 6 км; заслон „Превала“ – 1.30 ч.; заслон „Шапка“ – 3 ч.

Стопанин: ТД „Осогово“ – Кюстендил.

тическа бази, разположени дълбоко в планината. Обектите са основно ремонтирани и предлагат много добри условия както за стационарен отдих, така и чудесни възможности за туризъм, зимни спортове и други спортно-туристически прояви. Изградените нови туристически заслони улесняват изкачването на вр. Руен.

ЗАСЛОН „РУЕН“

Разположен в непосредствена близост до котата на вр. Руен, на 2249 м н. в. Масивна постройка с две стаи, оборудвана с пейки, маси, нарове, печки на твърдо гориво, без персонал, не е електрифицирана, вода няма. През зимата подстъпите са лавиноопасни! Съседни обекти: з. „Шапка“ – 0.40 ч.; х. „Осогово“ – 3.30 ч.; с. Гюешево – 3 ч. Вр. Руен е обект № 27 от 100-те НТО и № 5 от 10-те планински първенци.

ЗАСЛОН „ШАПКА“

Разположен е в югоизточното подножие на вр. Шапка (2188 м) на маркираната туристическа пътека. „Осогово“ (ТК „Три буки“) – вр. Руен, на 2120 м н. в., Масивна постройка с две стаи, оборудвана с пейки и маси, без персонал, няма легла, не е електрифициран, вода няма. През зимата районът е лавиноопасен! Съседни обекти: вр. Руен – 0.40 ч.; з. „Превала“ – 1.15 ч.; х. „Осогово“ – 2.30 ч.

ЗАСЛОН „ПРЕВАЛА“

Разположен е в едноименната местност на маркираната туристическа пътека х. „Осогово“ (ТК „Три буки“) – вр. Руен на 1815 м н. в. Масивна постройка, оборудвана с печка на твърдо гориво, медицински шкаф, пейки, маса, летен навес с барбекю, без персонал, няма легла, не е електрифициран. В близост край маркираната пътека в посока вр. Руен има чешма. Съседни обекти: х. „Осогово“ – 1.30 ч.; з. „Шапка“ – 1.30 ч.; вр. Руен – 2 ч.

ТУРИСТИЧЕСКИ КОМПЛЕКС „ТРИ БУКИ“

Разположен е в м. Три буки, 1564 м н.в. Представлява комплекс от сграда и бунгала с общ капацитет 95 места. Сградата е с капацитет 65 места в стаи с 2 и 3 легла и 2 апартамента, самостоятелни санитарни възли и бани, локално отопление, сателитна телевизия, телефон във всяка стая, панорамен ресторант с тераса, дневен и нощен бар за хотела, конферентна зала, интернет и зала за тихи игри, фитнес, открит басейн, тенис-корт, терен за различни спортове, ски-гардероб, ски-писта с влек, барбекю, паркинг.

Бунгалата са с капацитет 30 места в стаи с по 3 легла, отопление с ел. уреди, барбекю, санитарни възли и бани в отделна сграда, а в друга сграда – туристическа столова с камина, бюфет.

Изходен пункт: Кюстендил – 20 км асфалтово шосе (4.30 ч.).

Съседни обекти: х. Осогово – 2 км (0.30 ч.); вр. Кюнек – 1.30 ч.; вр. Руен (2251 м) (обект № 27 от 100-те НТО и № 5 от 10-те планински първенци) – 3.30 ч.;

Стопанин: ТД „Осогово“ – Кюстендил.

Заема средната част на Осоговско-Беласишката планинска група. Известна е не само с горски потайности и възправени надоблачни върхове, но и с много резервати, природни забележителности и територии, влезли в Европейската защитна мрежа „Натура 2000“.

От долините на реките Струма и Брегалница към гордите ѝ висоти водят много пътища и пътеки и от тях могат да се видят много чудесии. И видят ли се, никога не се забравят.

МАЛЕШЕВСКИ ХОРИЗОНТИ

Малешевска планина се издига в посока североизток-югоизток и заема средната част от дългата Осоговско-Беласишка планинска редица. Погранична планина е с Република Македония. Билото ѝ се очертава между долината на р. Сушицка и притока ѝ р. Любешевска (от север) и долината на р. Лебница (от юг). За източна граница служи дълбоко врязаната долина на р. Струма в средното ѝ течение, към която в посока запад-изток се спускат мощни ридове, нарязани от долините на множество реки, поточета и долове. Откъм запад за граница служи средната част от поречието на р. Брегалница. С Влахица планина се свързва на север чрез седловината Седлото (Четало) в м. Момина чешма, а на юг чрез долината на р. Лебница се свързва с планина Огражден. В административната територия на България представлява силно извита дълговидно морфологическа единица с обща площ от 497 кв. км. Долината на р. Брезнишка я разделя на две части: северна, известна като Крупнишка планина, и южна – Същинска Малешевска планина.

ФИЗИКО-ГЕОГРАФСКИ ОСОБЕНОСТИ

Северният дял на Малешевска планина, известен и като **Крупнишки рид**, се ограничава от главното било на Малешевска планина (Същинска Малешевска планина) от Кресненския пролом (изток), долината на р. Брезнишка (юг), м. Рампите и седловината Момина чешма (запад) и долината на р. Сушицка (север). По билната част на планината се вдигат редица върхове, по-известни от които са Пъстрец (Алаборун), Фудин, Осмажница, Смолни.

Пъстрец (1605 м.) се издига на главното било североизточно от вр. Черешата и югозападно от вр. Фудин. С Фудин връх се свързва чрез седловината Фудин преслап. Върхът е добре изразен, билото му е заоблено, изграден е от метаморфни скали. Планинска тревна растителност покрива голяма част от билото и склоновете му. Срещат се букови и иглолистни насаждения. Горски път извежда до най-високата му точка. По време на Втората световна война тук е имало

немска радиостанция. Има видимост на север към Симитлийската котловина и околните планини, на запад към частта на планината в Македония и на юг към Санданско-Петричката котловина и ограждащите я планини. На най-високата му част е изградена радиоретранслационна станция.

Връх Трите гроба се издига северно от вр. Кресна на главното планинско било. С първенеца на планината Ильов връх се свързва със седловината Конското. Висок е 1705 м. Има заоблена форма. Северните му склонове се спускат полегато към долината на р. Сушицка, която

тук се нарича Голема. От върха в североизточна посока се отделя главното било на Крупнишка планина. Изграден е от натрошени метаморфни скали, почвите са планинско-ливадни, добра валежност е способствала за развитие на торфища.

Връх Черешата се издига в южната част на главното било на Крупнишка планина, североизточно от седловината Гората. Известен е и с името Бурията. Висок е 1505 м. В източна посока към долината на р. Брезнишка от върха се отделя Мажки рид, а северните му склонове се спускат към р. Сушицка. Геоложката му основа е от метаморфни скали, почвите са изложени светлокфави. Южните му склонове са голи и се използват за пасища – подсичат се от горски път от Горна Брезница, водещ до главното било.

Същинска Малешевска планина се простира от долината на р. Брезнишка (север) до долината на р. Лебница (юг). Тук на главното било се издига първенецът на планината Ильов връх (1803 м.)

До 1942 година се е наричал **Джама**. Чрез седловината Седлото се свързва на север с пл. Влахица, на североизток седловината Конското го свързва с вр. Трите гроба. В североизточна посока тук се отделя ридът Краище. Склоновете на Ильов връх са полегати, заоблената му форма се очертава над планинската билна растителност. Почвите му са планинско-ливадни. По високите му части се открива субалпийска растителност. Наречен е на името на поборника за освобождение войводата дядо Ильо Марков (Ильо Беровски).

Моравски връх стои на югоизток от вр. Погледец на главното планинско било. В източна посока от него се отделя Моравски рид, а на югоизток е Каменишки рид. Откъм север се спуска стръмно към долината на Стара река, югоизточните му склонове са полегати. От източните му склонове извира реките Добромирска и Сливнишка. Изграден е от гнайси, почвите му са алувиално-ливадни. Букови и иглолистни насаждения обхващат голяма част от склоновете му, а билната част е покрита с високопланинска тревна растителност. По билната му част личат останки от воен-

и северозападно от Моравски връх. Характеризира се с остри скални зъбери и сипеи. От югоизточните му склонове води началото си Стара река, приток на р. Брезнишка.

Асанова чука е малък връх, най-висок на билото на Моравски рид (1085 м). Името му идва от турчин, който е имал тук имоти. Брезнишки рид, идващ от името на село Горна Брезница, се отделя на югоизток от главното било на Крупнишка планина при Фудин връх и достига долината на Струма. Част от североизточния му склон попада в резерват „Тисата“. С красивото име Кит-

ница югозападно от Горна Брезница се спуска рид в източна посока. Краище пък е най-северният рид на планината. Ограничава се от седловината Конското от юг и от долината на р. Сушицка от север. Билото му е заравнено. Отделя се от планинското било при Ильов връх. Краище е и име на местност с много обработваеми земи (в миналото), отстояща на 9 км от Кресна. **Кривио рид** – така се нарича рид, виещ се в посока изток-запад, от който води началото си дерето Кривио андък. Люти връх е рид, издигащ се западно от Кресна над леглото на Струма. Северните му склонове навлизат в долината на р. Брезнишка. Приема се, че името му идва от това на войводата Кочо Лютата, участник в Кресненско-Разложкото въстание. Лютене пък тук е местност, чието име се свързва с внезапно случвали се лоши дни на пастири с бурни ветрове и валежи. В Крупнишка планина на югоизток от вр. Череша спуска склонове към долината на р. Брезнишка Мажки рид. Изграден е от метаморфни скали, растителната му покривка е от бук и дъбови издънкови гори и тревни пасища. Малък рид, намиращ се на 5 км. югоизточно от Будилци се нарича Манговица. Траянски чукар пък е рид, издигащ се над Горна Брезница, чието име идва от

Траян Тодоров, имал някога тук имоти, а Чаушев чукар е рид, намиращ се северно от Сливница, а името му принадлежи на турчин от старото село Сливница, който имал тук ниви и е бил наричан Чауша.

Мощни и дълги ридове се спускат в посока изток-запад и в средната и южната част на Малешевска планина. Слизайки към долината на Струма, те се разчленяват на множество други ридове и чукари. Известни от тях са ридовете Русаленски, Каменишки, Горемски, Цапаревски, Игналищенски. Русаленски рид се отделя източно от Каменишки рид при вр. Църквата и се спуска стръмно към Струмската долина. Вододел е на реките Сливнишка (север) и Каменишка (юг). В югоизточните му склонове някога се е намирало изчезналото вече село Горна Крушица. Най-високата точка на рида е вр. Руслен (1199 м). Името му идва от известни-

склонове към Струма и Цапаревски рид, с име, идващо от разположеното на него село Цапарево. Ридът е дълъг, тесен, билото му е заравнено. От север очертава тясната долина на р. Цапаревчица. На билото му се очертава връх Илинден (1231 м), чиято форма се оприличава на купол. Залесен е с иглолистни гори.

Дълъг рид, върху който е село Седелец, се нарича Седелски. Друг рид, на който пък е село Игналище, носи името Игналищенски. Той се спуска към десния бряг на Струма, като се отдалечава от върховете Дебелски чукар и Чуката. Вододелна граница е на реките Цапаревчица – от север и Лебница – от юг. В южната част на Игналище от него се отделя ридът Гарваница, който с вр. Кръстилски чукар достига 795 м височина. Между двата рида спуска водите си р. Войче. Игналищенски рид се отличава със заоблено било, стръмни северни и източни склонове, а южните му са полегати. По рида се вдигат върховете Искиклиовец (1157 м), Белите камени (1124 м), Колибарска чука (1016 м), Палатски (581 м).

Районът на Малешевска планина включва и северозападната част

на Санданско-Петричката котловина, очертана от Кресненския порлом на север, леглото на Струма от изток и от р. Лебница – на юг. Тази част от котловината се разделя на полета и ормани, каквито от полетата са Кресненско, Сливнишко, Крушичко, Каменишко, Микревско, Драковско, а орманите обикновено носят имена Горен, Долен. Котловината се е формирала в неогенски седиментни скали. Средната надморска височина е 200 м, а наносите достигат до 400 м дълбочина. Основното запълване е от пясъчливи и глинести неогенски седименти. Приточните реки в този район са образували в най-долната част на течението си алувиални наносни конуси.

Каменишки рид се отделя на югоизток от главното планинско било при Моравски връх. Служи за вододел на реките Каменишка (север) и Цапаревска (югоизток). От запад има заоблена форма, но на изток склоновете му се спускат стръмно. Дъб, бук и тревна растителност е основната му покривка. Най-високата му част е откъм запад, където се издига вр. Църквата, висок 1411 м. По Каменишки рид се срещат терциерните реликти дървовидна хвойна и пърнар. Връх Църквата е най-достъпен за изкачване откъм село Вракуповица. Името му се свързва с името на село Каменица. Друг връх на билото на рида е Борова могила (747 м).

С около 12 км дължина и 950 м н. в. при вр. Коритски чукар се отделя Горемски рид, чието име идва от село Гореме, върху който се намира. Характеризира се със стръмни склонове от север и юг, където се висчат долините на реките Горемска и Цапаревска в горните им течения. В източната му част се вдига вр. Връмска чука. От върховете Джалева скала и Дебелски чукар спуска

Известно е, че Санданско-Петричката котловина в далечното минало е представлявала голям воден басейн (езеро). Леглото на Струма се е образувало, след като са се оттеглили езерните води.

В посока запад-югоизток се простира в този район още една котловина – Горнобрезнишката. Тя се огражда от хълмистите спусъци на Крупнишка планина от северозапад и от тези на Същинска Малешевска планина от югозапад. През нея протичат р. Брезнишка и притоците ѝ Равна река, Стара река, Марна река и други.

Борис Сандански

Крит – най-големият гръцки остров, родина на древната минойска цивилизация, плажна Мека със стотици прекрасни кътчета. Това са първите стандартни асоциации, които обикновено се появяват в съзнанието при споменаване на това име. Когато го поопознаем, лесно стигаме до убеждението, че на острова всеки според интересите си би намерил нещо уникално за себе си. В следващите редове ще оставим настрана имената като Никос Казандзакис, Ел Греко и Елефтериос Венизелос. Ще се абстрахираме от венецианското наследство вследствие 465-годишното владение на тези земи (турският период е два пъти по-къс), както и от факта, че тук е проведен от Германия по време на Втората световна война най-големият въздушен десант в историята. Ще се въздържим дори да тръгнем по следите на една от най-старите известни цивилизации, като само ще препоръчаме посещение на археологическия музей в столицата Ираклио.

Ще насочим поглед към вътрешността, сърцевината на острова – неговите планини, най-високи из гръцките морски простори. Мощни, горди, топли, обширни, окичени с митове, в това карстово царство ясно се вижда силата, с която географските дадености оформят темперамента на хората. Сгъшени в гънките, далеч от трескавото всекидневие, множество селца примамливо изкушават да се отпуснеш и потопиш в безвремието на атмосферата им, както и да мечтаеш за мига, в който отново ги посетиш, но без необходимостта от бързане. Тук често ще срещнеш традиционния критянин, облечен в черни дрехи, засукал мустак, с изпечена осанка и огнен поглед. В този момент се сещаш за пословичното критско гостоприемство, но също и за обстоятелството, че вендетата не е изцяло погребана традиция. Все пак от ръцете на същите тези, излезли сякаш от етно-музей хорица, се прави един от най-добрите зехти-

разположено на няколко мили с корабче.

Три от планините се издигат над 2000 м. Планината Иди е фаворитка както с височината си от 2456 м, така и с лесния си достъп. Тя се издига в средната част на острова, над столицата Ираклио. Най-удобно е да се наеме кола и през селището Аногия, до чийто интересен център е желателно да се отбием на връщане, се достига платото Нида. Последното представлява затворена котловина, като първоначално основният път се появява високо над нея и започва да я обикаля. Целта ни е пещерата Идеон Андрон, послед-

няма да събереме, ако направим асоциация с Черна гора, като определено по отношение на автомобилната, транспортната инфраструктура Крит не ѝ отстъпва. Към Псилоритис и Ставрос има още по-пряк подход, за който ни е нужен джип. На няколко километра от Аногия се намира селцето Зониана, в края на което се отделя планински път, който е в прилично състояние, а в момента дори се работи за подобряването му. При този вариант ще се пропуснат пещерата и платото.

Само с три метра по-малко е височината на вр. Пахнес, първенец на мистичните Лефка ори (Бе-

рамата към т. нар. лунен пейзаж, уникален за нашата половина на Земята полукълбо. Втори вариант за изкачване е от платото Омалос, като маршрутът тръгва около Ксилоскала (входа към Самария). В тази планина има 54 върха с височина над 2000 м. Нужно е човек да притежава добра ориентация и да не тръгва с големи очаквания към маркировки и отворени планински хижи. Последните, в по-голямата си част, са заключени почти през цялата година. При

Планините на Крит

ни в Гърция...

На Крит е горещо – много горещо, но това пък дава рядката възможност да се изкъпеш на изгрев в морето, да се качиш през деня на двухилядник, а после да посрещнеш залеза с питие в ръка на някой плажен бар. С оглед на комфорта е необходим и внимателен подбор на времето за посещение. От планинска гледна точка най-подходящият месец е септември. Вероятно май, юни, октомври също биха свършили добра работа с уговорката, че през късната пролет може да има остатъци от снежни пасажи, а през късната есен зачестяват дъждовните дни. Характерни са почти постоянните ветрове, които понякога демонстрират мощта си, а също и динамичният климат във височина,

ните метри преди която трябва да извървим пеш по черен път, следвайки указателните табели. На това митологично място нимфите Ида и Адрастея са отхранили с див мед и млякото на козата Амалтея малкия Зевс Кретоген. Обектът е без работно време и достъпен по всяко време на денонощието. Надморската височина е около 1540 м и оттук до първенеца на отиване са 3–4 часа по маркирана пътека, като е нужно само да ѝ намерим началото.

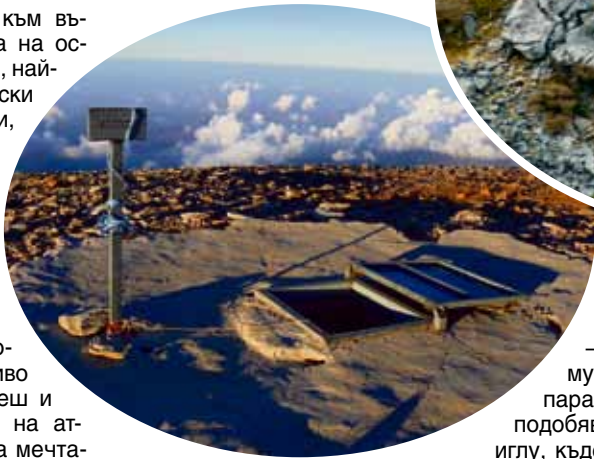
лите планини), заемащи западните части от сушата. Контрастът е голям, защото тук се намира проломът Самария – най-из-

този подход ще се наложат 1–2 нощувки във или около заслона Кацевели. При необходимост и постатъчно време ключът може да бъде взет от планинарското дружество в Ханя.

Третата по височина висока планина в Крит се казва Дикти. Тя е разположена най-източно спрямо предните две и класическият подход към най-високата ѝ точка – връх

Спати (меч), 2147 м, започва от забележителното плато Ласити, един от символите на тукашния туризъм. Освен уникалното разположение достоинства му включват традиционните вятърни водни помпи, приятните селца, както и Диктейската пещера, определяна от митологията като мястото, където Рея родила Зевс, след като преди това измамил съпруга си Кронос, пробутвайки му да изяде увит в парцали камък вместо рожбата си (работно време – всеки ден от 8–19:30). От Ласити е необходимо да бъде достигнато платото Лимнакаро, което може да стане или от селцето Св. Георги, или от съседното Авраконтес. Кола може да се използва само при добро самочувствие на шофьора. По-нагоре маркираната пътека продължава по суха речна долина и за достигането на първенеца са необходими 3–4 часа. Премавна се покрай красивия вр. Афендис Христос, на който господари са няколко орлови двойки. Изкачването в двете посоки от Лимнакаро би отнело 6–7 часа, а от Ласити 9–10.

Илиян Дуков
снимки Автора

Върхът се казва Тимиос Ставрос (Истинският кръст), а масивът – Псилоритис. На челото му е построен каменен параклис, с отделения, наподобяващи конструкцията на иглу, където при нужда и налична екипировка може да се преспи. Вода по пътя няма, но зад параклиса се спотаява покрит с капак кладенец, чието съдържание вероятно е препоръчително да бъде третирано преди употреба. Разстоянието от Ираклио до пещерата е към 74 км, бавни планински пътища. Поради голямото разнообразие от завои, тип „да си видиш задния номер“, пътуването на острова е един добър тест и тренировка на вестибуларния апарат.

Нашите планински метеорологични наблюдателници

Първата ни наблюдателница е на връх Мусала в Рила, на 2925 м н.в. Направена е на височина, подобна на вр. Цугшпице в Германия, и е със специална изолация против студ и гръмотевици. Проектанти са архитектите Петър Калчев и Генчо Скордев. Открита е на 2.X.1932 г. през Първата научна полярна година. Средства са дали много туристически дружества в страната. След Втората световна война е разширявана.

Втората наблюдателница е на Черни връх на Витоша (2290 м н.в.). За нея също е дало средства БТС. Проектанти са същите архитекти. Открита е на 27.X.1935 г.

Има помещение за кратка почивка на туристи, разширявана е неколкратно. Третата наблюдателница е на вр. Юмрукчал (сега вр. Ботев), в Средна Стара планина, на 2367 м н.в. Проектанти са архитектите Генчо Скордев и Д.Ярцев. Открита е на 1.XI.1940 г. След 1956 г. с разширяването е удвоена.

На вр. Мургаш (1687 м н.в.) в Западна Стара планина метеорологичната наблюдателница е проектирана от архитект Петър Калчев. Открита е на 15.XI.1954 г.

И четирите наблюдателници са от V клас – метеорологични обсерватории. Те не приемат за нощуване. Без Мургаш са обекти от движението „Покорител на 10-те планински първенеца“ и „Опознай България – 100 Национални туристически обекта“.

Георги Чорчопов

Горди алпийски скали, небесносини езера и много зелени поляни с безгрижно пасящи по тях крави – швейцарският дух усещаш веднага, щом прекрачиш границата на алпийската държава. Разбира се, границите тук, в центъра на Европа са условни. Всичко (в т. ч. човешки отношения и държавност) е изкусно подредено, има си строго спазвани правила.

Около обед сме в най-големия град – Цюрих, на северозападния бряг на Цюрихското езеро. Обиколката ни започва от историческия площад Линденхоф. На него римляните построяват митница. Така възниква селището Турицум, днешният Цюрих, който през X век е споменат като град. В сърцето на стария град се намират останките на крепост от римско време. Една разходка по тесните улечки и – забелязвам, че всяка къща има свой отличителен знак – щъркел, детелина, грозд... Това улеснявало пощальоните преди години, когато е нямало номерация на къщите. Пред черквата „Св. Петър“ се е прострял най-големия циферблат – цели 8м. От двете страни на р. Лимат се извисяват катедралите Фраумюнстер – (женската черква) и Гросмюнстер. Именно тук, във втората сграда произнася своите проповеди знаменитият Урлих Цвингли, за което свидетелстват бронзовите барелефи на вратата на входния портал. Строещт започва през 1100 г. на мястото на по-стар храм от IX век, но е окончателно завършен стотици години по-късно. През XVIII век са изградени двете катедрални кули близнаци. Днес в сградата се помещава теологическият факултет на университета на Цюрих. Интериорът е в унисон с разбиранията и идеите на Цвингли – семпъл като всички луксозни орнаменти отдавна са махнати. През 1853 г. се открива и първото девическо училище.

Разходката около Цюрихското езеро е неотменим елемент от програмата на туриста. Разположено е в древен ледникова котловина и е на 406м н.в.. Дължината му достига 40 км, широчината до 4, а на места е с дълбочина над 140 м. Изтича се през река Лимат в р. Ааре, която е приток на Рейн. Във водите му спокойно плуват лебеди, около брега леко

се полюшват малки яхти. Пред цветния часовник с изкусно подредени цветя, които се сменят според сезона се тълпят туристи. Не може да бъде подмината и друга забележителност на града

„Банхофшрасе“ – витрината на Европа

основна търговска артерия на града с елегантни магазини, скъпи бутици и банки от световна величина. Тук са разположени седалищата на UBS, Credit Suisse и много други банки. Цюрих е най-важният център на офшорно банкиране в света най-вече заради швейцарската банкова тайна. Във финансовия сектор се реализира около една четвърт от стопанската дейност. Швейцарската фондова борса също се намира в Цюрих. Страната с най-вкусен шоколад, най-много часовници и може би най-много банки на глава от население... В специални магазини има над 20 вида само насипен шоколад, който е на плочки, на килограм, на метраж. Последното, разбира се, е шега, но като нищо могат да ти отмерят 50-сантиметрова „плочка“ за кулинарни нужди и пр. ...

Вече в най-емблематичния за Швейцария град – Люцерн, на пристанището, се наслаждаваме на залязващото слънце над Алпите. Използваме вечерта, за да се потопим в нощния живот на Люцерн, който е сравнително спокоен. Красиво осветеният фонтан с блещукащите сгради около езерото Фирвалдцетерзее разкрива един неповторим пейзаж. На сутринта – по отгъпаните туристически маршрути и на първо място при символа на града – Водната кула с покрита дървен мост Капелбрюке. През 1400 г. това е единствен-

рация лъв. Неговото изражение доказва това – той сякаш плаче. Посветен е на швейцарската гвардия, на загиналите през революцията войници. Един от тях оцелял и подема инициативата за построяване на паметник в името на загиналите му събратя по време на тези събития. С помощта на дарения датският архитект Торвалцен и група швейцарски скулптори завършват това необикновено творение през 1821 г. Сред многото забележителности в града се намира и швейцарският музей на транспорта. Заслужава да се посети също Ледената градина с експо-

Швейцария през очите ми

ния град в Европа, който може да се похвали с 4 моста, днес от тях са останали само два. По протежението на целия мост от двете му страни има красиво подредени цветя и изложба от 150 картини от XVII век. Той е най-старият и дълъг покрит дървен мост в Европа. Простира се над река Ройс. Люцерн се оказва най-гъсто населеният в Централна Швейцария и е наричан

Градът на светлината

Стара легенда гласи, че ангел е посочил със светлина на първите заселници къде да построят параклис в чест на Св. Никола – закрилник на моряците и рибарите. Още една легенда е свързана с града – тази за Вилхелм Тел, момчето и ябълката. Другата „западна марка“ е осмоъгълната Водна кула, която някога е била тъмница. Кметството и църквата Хоф са важни паметници, датиращи от късния Ренесанс, а йезуитската черква е една от най-добрите барокови катедрали в Швейцария. Но на мен ми направи голямо впечатление посещението на Францисканската черква, която се смята за най-красивата готическа катедрала в Централна Швейцария. Вниманието ми бе привлечено от червения мраморен олтар и големия орган с неговата възшебната мелодия. Една от основните причини, поради които Люцерн привлича толкова много туристи, е неговият малък, но изключително запазен стар град. Можете да се загубите в лабиринта от улечки, проходи и площадчета сред пъстро боядисаните сгради с различни стенописи. Символ на града е и „най-живият камък“ според думите на Марк Твен – паметникът на уми-

нати от последния ледников период, допълнени от интересни мултимедийни презентации, а запазените фосили на миди и палмови листа показват субтропичното минало по тези места преди 20 милиона години.

Ах, Женева...

Не случайно го наричат „европейският град на мечтите“. За много хора Женева ги превръща в реалност. На първо място е неописуемата красота с гледки към величествения Монблан, планинският първенец на Алпите. И тук – стара и нова част, свързани с красива градина, където деца играят на воля, наблюдавани от спокойни, наслаждаващи се на почивката възрастни. Наблизо е мемориалът на Реформацията – проследяващ историята на протестантското движение. Второто по мащаб езеро на Европа и най-голямото в западната ѝ част – Женевското – може да се наблюдава от целия град, който всъщност се е кротнал на брега. През моста Монблан може да се отиде на острова на Жан Жак Русо, където е издигнат паметникът на най-видния женеВСКИ гражданин. Цветният часовник, създаден през 1955 г., напомня на местните жители и на туристите, че Женева е родното място на известните швейцарски часовници. Часовниковият механизъм (създаден от часовникар от Нюшател) се отличава с най-дългата стрелка в света, измерваща секундите. Нейният размер е 2,50 метра. Дължината на цялата окръжност на цветния часовник е около 16 м., а диаметърът му – приблизително 5 метра. За неговата декорация всеки сезон се използват повече от 6500 цветя. В съседство е още един гигант – „Же д'О“ – най-големият фонтан в Европа, от който всяка секунда 500 литра вода се изхвърлят на 140 м височина. Наградата за наблюдаващите го е огромна пъстроцветна дъга от пречупените слънчеви лъчи. За любителите на железниците има линия, обикаляща цялото езеро, която се е превърнала в добра туристическа дестинация. Женевското езеро (познато още като ез. Леман) е голямо глациално езеро, разположено в Югозападна Швейцария. То има форма на полумесец, дълго е 73 км и достига до 14 км ширина, а в най-дълбоката си точ-

ка е 310 м. Женева се простира на западния му бряг, на южния – Франция, а на северния се намира Лозана. Плаването с яхти е една от популярните дейности в Швейцария, което е причина за многобройните яхтени пристанища по бреговете на езерото.

Българска следа в Лозана

Лозана е петият по големина град след Берн и Базел. Намира се в Западна Швейцария, център на кантон Во. Разположен е във френско говорещата част на страната и е само на 495 м надморска височина. Тук се намира централата на МОК. На входа на Олимпийския музей е записан все още ненадминатият световен рекорд на нашата олимпийска шампионка Стефка Костадинова, постигнат през 1987 г. – скок на височина 2.09 м!!! По пътя за Монтьо се минава край Веве, където са паметникът на Чарли Чаплин и централата на Нестле. Монтьо е смятан за перлата на Швейцарската Ривиера – Монтьо. Освен че се слави със световноизвестната джаз сцена, където всяка година през юли се провеждат джаз фестивали, тук е и паметникът на Фреди Меркюри. Да посетим Монтьо и да не се снимаш до единствения в света паметник на мега звездата, е все едно да идеш до Рим и да не видиш папата. Това е една от най-големите забележителности на изключително красивия и най-вече спокоен швейцарски град. Съвсем близо се намира замъкът Шийон – най-посещавания в Швейцария. Уникална комбинация на крепост и дворец, възпят в творби на Байрон, Русо и Шели. Издига се величествено на малък скалист остров, отразявайки се във водите на Женевското езеро. Първоначално бил епископска собственост, която по-късно преминава във владение на Савойските графове. Днешния вид замъкът получава при Петер II Савойски. През 1536 г. бил завзет от швейцарците и дълги години служел за жилище на интендантите им. Като повечето от замъците – има своята зала с гербовете, съкровищница, тъмница... Заобиколен е от малки магазинчета, пълни с разговоряща тълпа туристи и всевъзможни сувенири.

Е, моята швейцарска приказка не свършва дотук, защото един ден ще се потопя отново в тази алпийска страна и ще продължа да опознавам нейните красоти.

Руси Стойчев
снимки Автора

Сто години катерачество в България

Независимо че началото на организираното алпийско движение в крайдунавския град Русе се полага на 29 август 1950 г., когато бива учреден клуб по алпинизъм като секция на тогавашния градски комитет за физкултура и спорт, то наченките на катеренето по скали имаме доста по-отдавна. Не другаде, а именно в Русе за първи път в България се опъва алпийско въже и се правят опити с негова помощ да се изкачат скалните отвеси в поречието на р. Русенски Лом. Това става през лятото на 1910 г. с участието на неколцина ученици, членове на местното юношеско туристическо дружество „Геолог“.

Инициатор е Хелмут Брокс, един от основателите на дружеството, който е имал възможност по време на ваканцията да гостува на свои роднини в Германия и да види отблизо какво представлява скалното катерене с помощта на изкуствени опорни точки и осигуровки. След като се завръща в Русе, той споделя впечатленията си със своите приятели и това е достатъчно да запали техните желания и амбиции да станат алпинисти. За съжаление, нямало е кой да ги научи как да използват алпийската техника и най-вече осигурителното въже.

Този период съвпада с острата борба между съществуващите две течения в световния алпинизъм. От една страна, са представителите на традиционния алпинизъм, които отричат използването на каквито и да е помощни средства, а от друга – представителите на младото поколение, което се бори за въвеждането и използването на изкуствени средства – клинове, карабинери, стълбички, рооплъзи и други. Този диалог, воден в продължение на няколко години на страниците на чуждестранните издания, намира място и в списанията на БТД и ЮТС и оказва силно влияние на по-будните ни младежи.

Постепенно, черпейки опит от чужбина и у нашите младежи, предимно членове на ЮТС, започва да си пробива път идеята за високото планинарство, зимния туризъм и катерачеството. Така през лятото на 1910 г. няколко младежи – ученици от Русе, членове на ученическото туристическото дружество „Геолог“, провеждат екскурзия по поречието на река Русенски Лом. В околностите на с. Кула /сега квартал на гр. Русе/, близо до пещерата „Св. Петка“ те намират една скала, висока 10–15 метра, и под ръководството на Хелмут Брокс разпъват носеното за целта въже, с което започват своите катерачни упражнения. Понеже не знаят как, те не се връзват, а просто се придържат към опънатото въже. „Искахме да направим катерачни упражнения – си спомня 50 години по-късно

Хелмут Брокс – за каквито бяхме чували и чели, че практикуват на Запад, но въжето повече ни пречеше, отколкото ни помагаше, и скоро го захвърлихме“.

Няколко дни по-късно упоритите младежи правят своя втори опит на скалата „Дикили – Таш“, намираща се на 20 км западно от гр. Русе, в непосредствена близост до селата Мечка и Пиргос. Вторият им опит едва не завършва трагично. Водачът им Брокс трябва да слиза от скалата посредством дървена стълба.

Ръководителят на тези упражнения Хелмут Брокс е роден в Русе през 1895 г. Баща му е германец, а майка му – австрийка. Основно и средно образование получава в Русе, след което за-

минава да учи в Германия минно дело. В България развива активна туристическа дейност, като на 28 април 1908 г. поставя началото на юношеското туристическо движение. Обикнал планините и туризма още в родния си град, по време на следването си /1916 г. – 1923 г./ той продължава своите туристически и алпийски пътувания и заедно със свои приятели изкачва редица върхове – Голям Вацман, Хохкьоник, Вилдшпитце, Цугшпитце, Юнгфрау и Гросглокнер – върхът, който в следващите години играе важна роля за развитието на българското планинарство и алпинизъм.

Кои са другите младежи? За съжаление историята не е съхранила техните имена. И днес, когато са изминали толкова години от този важен за българския алпинизъм ден, ни е трудно да назовем техните имена. Знаейки обаче постоянните спътници на Хелмут Брокс по това време, можем да предположим, че са измежду Арман Прившев, Костадин Мазнев, Васил Кулев и Борис Карабов.

Тъй като в архивните и литературните източници няма

описани случаи на упражнения по скали с помощта на въже, ние смятаме, че:

- 1910 година трябва да се приеме за начало на катерачните упражнения в България.

- Скалата „Дикили – Таш“ като първи катерачен обект у нас.

- Младежите от гр.

Русе, извършили тези упражнения, трябва да се имат за пионери в тази дейност.

Като прие това за историческа даденост, Бюрото на Българската федерация по алпинизъм /БФА/ взе решение през

1979 година, когато българските алпинисти отбелязаха своя 50-годишен юбилей, на скалата „Дикили – Таш“ да бъде поставена паметна плоча с надпис:

ПРЕЗ 1910 ГОДИНА ПОД РЪКОВОДСТВОТО НА ХЕЛМУТ БРОКС ПО ПОРЕЧИЕТО НА РУСЕНСКИ ЛОМ СЕ ПРАВЯТ ПЪРВИТЕ ОПИТИ В БЪЛГАРИЯ ЗА КАТЕРЕНЕ ПО СКАЛИ С ИЗПОЛЗВАНЕ НА ВЪЖЕ. БФА

Доц. Сандю Бешев

60 години алпийски клуб край... Дунава

Събитието е наистина значаещо. На 6 ноември русенските алпинисти, членове на ТД „Приста“, отбелязаха две кръгли годишнини. Безспорно най-важната не само за тях, но и за българското планинарство, е 60-годишнината от основаването на първия алпийски клуб в крайдунавския град като секция на тогавашния комитет за физкултура и спорт. Явлението е съвсем закономерно и има своята значаима предистория, защото макар и далеч от планинските върхове, Русе е родоначалник на катеренето по скали с помощта на изкуствени опорни точки и осигуровка. Преди сто години, през лятото на 1910-а, група ученици, членове на създаденото само две години по-рано местно юношеско туристическо дружество „Геолог“, под ръководството на своя връстник Хелмут Брокс за пръв път у нас опъват въже и с негова помощ се опитват да изкачат каменните отвеси в поречието на р. Русенски Лом. Видял е това младежът по време на ваканция у роднини в Германия, запалил се е и побързал да привлече своите приятели към едно трудно, но смело и завладяващо духа начинание. Липсвал е всякакъв опит, нямало е и кой да ги подготви, но желанието да станат алпинисти било над всичко. Второто катерене, този път по двата скални феномена „Дикили таш“ край дунавското липованско село Стълпище, едва не завършва трагично за Брокс, който бива свален от канарата с помощта на дървена стълба от местните жители. Малко по-късно групата ентусиасти изоставя тези упражнения, един от тях се преселва в Самоков и отнася въжето със себе си, а самият Брокс заминава да следва в Германия, където успява да реализира своята мечта и да изкачи няколко три- и четирихилядника в Алпите.

Изграденият у нас през 1929 г. БАК не предприема стъпки за

основаване на своя структура в този край на страната, погречва и Втората световна война. Две-три години след нейния край в Русе идват петима представители на централния комитет по алпинизъм и правят показни изкачвания по скалите край селата Иваново и Кошов в Поломието. Това са известните планинари Александър Белковски, Цанко Бангиев, Енчо Петков, Христо Борисов и Владимир Лободин. Тяхното майсторство е заразителен пример и в организирания от ЦКА курсове по алпинизъм се записват неколцина русенци – Христо Попов, Петър Ковачев, Иван Маринов и др. Роят се и нови съмишленици. Така на 29 август 1950 г. те полагат основите на алпийската секция в Русе. Започват серия изкачвания в Поломието и на Мадарските скали, чертаят се нови маршрути с различна категория на трудност, редуват се участия в републикански алпиниади, траверси, походи. Организираният първи състезания по скално катерене край Басарбово трупат познания и рутина, каляват смелостта и уменията, вписват в алпийската листа у нас имената на русенците Димитричка Халачева, Доротея Кавръкова, Иван Митев. През периода 1952–1956 г. в ЦАП край Мальовица като инструктори работят Христо Попов и Стоян Икониев. Заедно с групата ентусиасти от локомотивно-вагонния завод, където бива построена първата тренировъчна дървена кула – Върбан Попов, Божидар Георгиев, Дончо Ламбев, Никола Парашкев и др. – те популяризират катерачното изкуство, печелят нови последователи сред младежта.

Запалената искра постепенно се превръща в буен огън. През 1957 г. след възстановяването на БТС секцията по алпинизъм прераства в самостоятелен клуб към ТД „Приста“, който твърде бързо привлича внимание с успешната си дейност, с нови-

те начинания в развитието на алпинизма като планинарство и спортното катерене като състезателна дисциплина. По него време бива построена и кокетната хижа „Алпинист“, станала любим дом за членовете на клуба. Утвърждават се нови имена като Иван Василев, Вежен Вълков, Павлина Петрова, Иванка Мицова, Янко Томов... Идват и първите успехи в републикански мащаб, а в края на 80-те години Йонко Йорданов заема място и в националния отбор на страната. Разширява се и „обхватът“ на русенските алпинисти. Те катерят по върховете на Стара планина, Рила, Пирин, през 1957 г. Христо Попов като член на представителния отбор на България участва в състезания в Румъния, два пъти е в Кавказ, където изкачва върховете Гумачи и Щуровски, минава трудни маршрути в Татрите. По неговия път вървят и по-младите Матей Матеев и Дечо Тиханов, първите русенци, стъпили на Източен Елбрус /5621 м/. Следват изяви на Дечо Тиханов в Балканиадата по алпинизъм в Гърция, където преодолява прочутия тур на Емилио Комичи по стената на вр. Стефани в масива на Митикас, на Матей Матеев, Иванка Мицова, Сергей Табаков, Иван Василев, Иван Драганов и др. в Долomitите, на Дечо Тиханов, Ангел Чокоев, Сергей Табаков и Иван Драганов в Памир с изкачване на връх, висок 6100 м, а възпитаникът на клуба Теодор Кисимов, станал по-късно известен с проникването си в най-дълбоката пещера в света, стъпва на

вр. Аконкагуа, първенец на Андите... Безспорно заслуга за това трябва да дадем и на ръководството на ТД „Приста“, на председателите на алпийския клуб през годините, сред които Йосиф Стоманияков, Христо Попов, Ангел Трифонов, Върбан Попов, д-р Георги Свирчев и др. През 1982 г. Христо Попов бе удостоен със званието „ЗМС по алпинизъм“, а след неговата кончина клубът прие името му за свой патрон.

Днес младата смяна катерачи успешно възражда добрите традиции, звънът на алпийския чук все по-често оглася скалите в Поломието, подновена бе Дунавската алпиниада в Басарбово. Своя дългогодишен и твърде ценен опит предават на по-младите ветераните Стоян Икониев и Матей Матеев, който неотдавна празнува щастлив 70-годишен юбилей, сърцато работи като председател на клуба и Валери Матеев, член на УС на ТД „Приста“. А това е здравата гаранция, че алпинизъм край Дунава ще има!

... Любопитна история разказва, че в далечната 1925 г. трима русенци, възпитаници на ЮТС, впечатлени от английската експедиция на Еверест и подвига на Мелори и Ървайн, правят постъпки да се отправят към Третия полюс на земята и да го изкачат. Разбира се, начинанието им не успява. Дали не е дошло вече време и първият русенец да стъпи на най-високия хималайски връх? Дано!

Христо ДИМОВ

Историята на хижа „Ловна“

Това се случило през 1936 г. В една студена октомврийска вечер група ловци от Сапарева баня замръзнали в планината. Било в местността Бързанска ливада, на около час-два път под Долното езеро – едно от Седемте

рева баня, а той, както си му е редът, събрал ловците. Те поумували, похортували и отсекли, че не си дават хижа. По-късно я дарили на местното селско туристическо дружество. Все пак непосредствено до хижа „Ловна“

Сапарева баня по повод предложението на Н.Ц.В. за предаването на ловната хижа на двореца: „След това започнаха да се изказват един по един (ловците – б.а.), докато най-после всички се обявиха против и нито един не си

„Седемте езера“ – 2,15 ч., х. „Пионерска“ – 0,50 ч., х. „Скавица“ – 1,45 ч., х. „Вада“ – 1,00 ч., ТК „Маловица“ /през х. „Вада“/ – 2,30 ч.,

БАБА ФИДАНА – Хижа „Ловна“ е известна и с това, че е стопанисвана от легендарната баба Фидана Фурнаджийска от Сапарева баня, прословута най-малко със своя отшелнически живот. За близо четиридесетте години, прекарани на хижа „Ловна“, тая жена, от която лъхаше безкрайно гостоприемство, слизала много рядко до селото. През зимата често оставяла сама в планината. Хижа била станала неин дом, който при нужда бранела и с пушка в ръка. В Сапарева баня още се разказва една история, за опасен бандит, избягал от Бобовдолския затвор, който подирил подслон при нея. Баба Фидана била прозряла, че тоя човек не е добър, и го беше прогонила с пушката си от хижа. Приживе, помъдряла и побеляла, тя винаги разправяше на многобройните си приятели и на почитателите на планината, че последното й желание – за съжаление неизпълнено – е гробът й да бъде тук, до хижа. Прощавай, бабо Фидано. Без тебе това място не е същото. Ще те помним: как переш чаршафите с артритните си пръсти в близката до хижа вада и лете, и зиме със студена вода; и с чая ти – набран и сварен с любов и с 18 билки.

Страхил Гювийски

рилски езера. След тая вечер, в която ги валял и дъжд, и сняг, и в която ловците едва оцелели, те взели решение за изграждане на ловна хижа на поляната в местността Пърляко. Речено-сторено. Ловците започнали строителството на хижа и с много труд и пот след две години я завършили.

И тогава... първият ловец на царството – цар Борис, разбрал за новопостроената хижа. Това били най-добрите места за лов на глухари, затова той решил да „помоли“ ловците да му „продадат“ хижа. Съобщили царските хора на председателя на ловната дружинка в Сапа-

царят разпоредил да се построи една масивна колиба, чиито основи личат и днес. В нея дежурели войници. Те охранявали района и съобщавали на царя кога глухарите започвали да токуват, за да дойде на лов. Мълвата разказва, че ядосани от това, ловците подали жалба срещу незаконното строителство на колибата, спечелили делото и войнишката колиба била разтурена. И днес на малкото било над хижа „Ловна“ личат основите й. От онова време е останало и името на мястото – Войнишката колиба. Из протокола на събранието на ловната дружинка в

даде съгласието да се отстъпи хижа.

Хижа „Ловна“ е в северозападния дял на Рила планина, на 1654 м н.в., непосредствено под района на Седемте рилски езера. Представлява комплекс от две сгради: примитивна дървена постройка на два етажа с кухня, столова и спални помещения с легла и нари; и масивна барака, в която са разположени пет стаи с по три легла. Хижа разполага с общо 40 места за спане – легла и нари, кухня със столова.

Изходна е за района на Седемте рилски езера. Съседни хижи: х. „Рилски езера“ – 1,30 ч., х.

Внимание! Пещерата „Дяволско гърло“ с нов облик

На 18 май 2010 г. пещерата „Дяволско гърло“, стопанисвана до тази дата от Общински съвет гр. Девин, поради факта, че същият не се е проявил като добър, отговорен и компетентен по спелеология стопанин, бе върната на ЦС на БТС.

Впоследствие по решение на УС на БТС пещерата бе отдадена за стопанисване на ТД „Родопей“, с. Ягодина, обл. Смолян. И това не е случайно. Във времето дружеството се дока за като добър стопанин на „Ягодинска пещера“ и хижа „Тешел“ поради факта, че голяма част от членовете му са спелеолози, а някои от тях са участвали в проучванията и благоустрояването на пещерите в Родопите.

След поемането на тази отговорност УС на ТД „Родопей“ направи прецизно проучване за състоянието на пещерата „Дяволско гърло“ и установи, че същата е с изключително амортизирано електроосветление; оголени кабели, свързките на кабелите без кабелни кутии, вися-

щи лампи без предпазни стъкла, липса на заземяване на самите тела, ръжда-сали перила, липса на аварийно осветление... След направената проверка и установените недостатъци УС на

ТД „Родопей“ реши да се предприемат спешни действия за своевременното им отстраняване с цел безопасността на посетителите и добрата видимост в обекта – особено на „Бучащата зала“ с най-големия подземен водопад на Балканите.

Направата на основното и аварийното осветление, които са енергоспестяващи, съобразени с Европейския стандарт и боядисването на перилата се извършиха в кратък срок от 2 месеца от специализирана фирма.

УС на ТД „Родопей“ е удовлетворен от свършената работа и вече пристигат добрите отзиви от туристи, които са посещавали пещерата преди години и сега след извършените промени.

Пещерата е под №88 /2/ от 100НТО.

Има печат.

Работно време – зимно и лятно – от 9–17 часа; влиза се на всеки половин час; няма почивни дни

За контакти:

0889/ 903 642;

0895/ 65 85 58

УС на ТД „Родопей“ с. Ягодина

Приятелска среща на алпинисти

В края на м. октомври всяка година, последната събота по обяд, в малката къщичка на Марин Диков се събират инструктори по алпинизъм, планински спасители, приятели. Хижа на домакина се намира в подножието на Люлин планина. Обзавеждането е планинарско и говори за пристрастията, хобитата и житейската същност на Марин – широко известен в средите. Вътре по стените са наредени туристически, ски и алпийски атрибути: пикел, въже, ски, щеки, раница, значки, медали, книги... Те създават една незабравима, уютна, планинарска обстановка.

Марин, както винаги жизнерадостен и в добра кондиция, поздравява новодошлите с „Добре дошли“ и „Приятно прекарване“. Приятелите идват тук не просто на раздумка, а да споделят последни новости, да разкажат за случки и преживелици през изтеклия период. Така и сега – домакинът пристъпва към представяне книгата на доц. Борис Маринов „Планински преживявания“, на която сам е написал предговора. В книгата са описани точно и оригинално исторически данни за ЦПШ „Мальо-

вица“, алпийски прояви и любопитни истории. Макар и пестеливо, те са изложени външаващо и оставят дълбоки следи у съзнанието на читателя. Участие в книгата има и съпругата на Борисов Елена – със свои поетични отклонения. Тя е участвала в първия поход Ком-Емине през 1953 г. и е повторила своето участие в юбилейния през 2003-а.

Ангел Петров (Гелето), със симпатичната си съпруга, споделя за изкачванията на 7-хиладниците, лагерите и родните успехи; Драго (хижарят) от Витоша – както винаги весел и сладкодумен, не спира с любопитни случки и истории. За него планините са манна небесна. Отвреме навреме се вдигат наздравници, бликат песни, спомени... Кирчо Киров споделя за първите си стъпки през 1946/47 г., а Иван Ангелов – Папи, не крие, че най-хубавите му години са студентските – в алпийски клуб „Академик“.

Стоян Икониев е довел приятеля си Георги Икономов – планинар, спортен лекар и човек с много и интересни хобита. Освен всичко останало, д-р Икономов е известен и като баща на бутилковата поща у

нас. Всичко започнало от бутилката с мирно послание, която пуснал като малък по р. Струма. По-късно като лекар на риболовни кораби пуснал хиляди бутилки по реки, морета и океани – получавал и стотици отговори. Междувременно идват още приятели – малката хижа е пълна с весела глъч. Симо Арсов връхлита с мезета, сладкиши, песните не секват. Стоян Икониев отправя покана до присъстващите да отидем в Русе, на честването на 60-годишнината от основаването на алпийския клуб „Христо Попов“ и 100 години от първите опити на катерене с въже, направени от под ръководството на инж. Хелмут Брокс.

Това дава повод да разкажа как през 1950 г. по покана на Мони Хасим (отговарящ за физкультурата и спорта в Русе) отидохме в Русе и направихме катераческа демонстрация край манастирите и реката Русенски Лом. Изкачването беше успоредно – на едното корде (свързка) Цанко Бангиев, Енчо Петков и Христо Борисов и на втората свързка – аз (Владимир Лободин) и Христо Попов. Пуснахме и рапели.

Срещата ни завършва с песен „Как бих желал сега, да бъда млад орел...“ и пожелание за продължение на традицията – още дълги години.

Владимир Лободин

който е имал възможността да посети това уникално място, се свежда до напълно спонтанни и бурно

Изумруденото око на Триглав

Бледското езеро в павзата на словенските Алпи е красива природна забележителност, която целогодишно привлича много туристи

Националният парк „Триглав“ в Словения съвсем заслужено се нарежда в предните редици на топ класацията, която се занимава с категоризация на европейските резервати на дивата природа. Върху площ, включваща почти 87 000 хектара, наречена на едноименния връх с височина 2864 м, се намира частица от най-ценните защитени територии на Стария континент. Още от 1961 г., та до ден днешен, в резервата се създават всички необходими условия и полагат непрекъснати грижи за автентичното съхраняване на неповторимата природна красота, а на този фон и за образците от местната флора и фауна. Тази ласкава, но съвсем заслужена и реална оценка за състоянието на словенския национален парк, разположен в северозападната част на Юлийските Алпи, принадлежи на специализираното германско списание за туризъм и бизнес „FVW International“. Авторитетното немско издание с претенции за водещо в бранша не греши в твърденията си. Нито преувеличава твърдението, че територията на „Триглав“ действително е една абсолютно приказна туристическа дестинация, която си струва да бъде уважавана по всяко време от любителите на планинската хубост. Особено в онази нейна част, наречена поетично от местните майстори на мерената реч Изумрудено око, или казано с думи прости, езерото Блед и неговите околности. То се намира на хвърлей място от кокетното петхилjadно градче, чието име носи. Естественият воден басейн, за наличието на който мнозина от техните съседи им завиждат, е разположен приблизително на 475 м н.в. Дълбочината му достига

до 30 м, широчината е около 2,5 км, а дължината – 1,4 км. Обградено отвсякъде с гори и планински хребети, езерото щедро предлага на своите гости разнообразни екстри и атракции, а на живеещите около него – изключително добри възможности за правене на пари. Като се започне от плажния туризъм, балнеологията, голфа и ездата, премине се през спокойните преходи в красивите иглолистни гори, леките и стръмни изкачвания по множеството грижливо маркирани високотехнологични записващи средства, чрез които туристите се надпреварват да запечатат и отнесат обратно със себе си красотата от видяното. Действително самото Бледско езеро, в средата на което се намира малко късче земя с великолепна островърха катедрала върху фона на старинен замък, извисяващ се на стръмен планински склон, сякаш нарочно са били създадени от предприемчиви люди. С една-единствена цел – да се използват като декори на касови филмови продукции, за пощенски картички или рекламни туристически каталози. Илюзията за това измамно усещане се подсилва допълнително и от

лениво полюшващите се в изумрудено зелените води край брега на езерото красиви шарени плетни. Това са доста широки дървени гемии с по няколко реда пейки и тента, опъната над тях. Те донякъде приличат на венецианските гондоли, но за разлика от последните возят туристите на много по приемливи цени. Срещу пет евро на калпак, при положение че има достатъчно желаещи (водното превозно средство побира и по 20 души), подкарят поема курс към островчето. Там се намира катедралата, към

вековната материална и духовна култура на населението от този регион на Югозападните Балкани, в музея се пази и оригинална ръчна печатарска преса. С въпросното техническо посobie през XVI век са отпечатани и първите две книги на словенски език – Абецедар и Катехизис. Пет столетия по-късно пресата работи също така безотказно, както по всяка вероятност и при пускането ѝ в експлоатация. Срещу прилично заплащане в музейната администрация върху машината могат да се отпечатат

циална лятна резиденция „Суворор“. След края на Втората световна война новият господар на именията е президентът на социалистическата и федеративна Югославия – Йосип Броз Тито. Маршалът, който въпреки скромния си пролетарски произход бил страстен ценител и любител на лукса и удоволствията, разпоредил резиденцията да бъде преоборудвана в този дух, превърнал я в своя главна база и сменил името ѝ на „Вила Блед“. По протокол в качеството си на държавен глава именно тук Тито приемал и разговарял официално и неофициално с водещи световни ръководители и политически лидери чак до смъртта си през 1980 г. Четири години по-късно обектът е разсекретен за простосмъртните люди и преминава към веригата „Sava Hoteli“. Звездите върху логото на „Блед“ в качеството му на хотел категория лукс са по джобовите на държавници от калибъра на Йоханес Рау, Хелмут Кол, на VIP персони от ранга на принц Чарлз, Лора Буш, Маделин Олбрайт или на мегазвездите Пол Маккарти и Елтън Джон. Естествено, всеки с по-дебел портфейл или златна банкова карта може да си позволи глезотията срещу „скромната“ сума от 690 евро на вечер да отмара в покоите на аристократичния югодиктатор.

Бившата резиденция разполага с великолепен парк и с едно от най-старите игрища за голф. То е построено още в далечната 1937 г., като със сигурност се знае, че на неговото игрално поле стик е въртяла самата Дейм Агата Мари Клариса Кристи – прочутата британска авторка на криминални романи. Куп европейски и световни знаменитости освен нея са се отбивали тук в търсенето на емоции или уединение от Gloria Mundi. Останалите хотели, накацали нагъсто около бреговете на езерото, партнират твърде успешно на „Вила Блед“ и по категория, и по цени. Само за сведение на нашия брат – стартовата тръгва от почти 200 евро за стая. Обслужването и възможностите за отмора през четирите годишни времена обаче са действително на много високо ниво, което от своя страна примамва над милион туристи основно от Австрия, Италия и Германия. Спор няма, че цените действително повече клонят към (западно)европейските, но такова е положението. Обяснението за това в конкретния случай е повече от елементарно. Свежда се до простичкия факт, че в тази наистина бутикова алпийска република, която едва от началото на 2004 г. е членка на ЕС, жизненият стандарт на народонаселението ѝ се изравни и дори вече чувствително изпревари по някои показатели този в най-старите държави, основателки на общността.

Ники Нойски
Снимки автора

Не откриваме велосипеда

Димитър Богданов – главен учител, пенсионер, Велико Търново

Когато говорим за туризъм в училищата, не трябва да забравяме, че той зависи преди всичко от апостолския труд на учителите ръководители. На тази дейност те посвещават цялото си свободно време, лишават се понякога от годишния си отпуск, за да водят учениците по походи, екскурзии и летувания. А често срещат неразбиране от ръководствата на училищата. Знам един фрапиращ случай, когато директорка на училище бе забранила всякаква екскурзионна и туристическа дейност. Питам се колко ограничен трябва да бъде човек, за да не разбира ролята на туризма за физическото, нравственото и патриотичното възпитание на учениците?! За съжаление голяма част от директорите на училищата, преподавателите, продължават да се отнасят, било с презрение, било със страх, към тази дейност. Конфронтират се с тези, които я упражняват. От друга страна, аз, като дългогодишен учител на туристически отряд, стигнах до извода, че невниманието, недостатъчното морално и материално стимулиране на тази трудоемка и неспокойна дейност отблъсква преподавателите. Известно е, че работата на педагогическото и научното ръководство на един туристически поход не е равнозначна на преподаването на учебен час или кръжок по готови програми, така както не е равнозначна да работиш с учениците под сигурния покрив на кабинета или класната стая. Съвсем друг е рискът, да ги поведеш по стръмните планински пътеки, да поемеш на плещите си и частта на родителската отговорност, умножена по броя на децата.

Какво отличава учителите, които се занимават с ученически туризъм, от другите членове на колектива? Преди всичко те трябва да са и добри планинари, а известно е, че планинарите са хора с големи сърца и душевност! Учениците виждат и разбират това и ги уважават, ценят личността им. Това са хора, за които се казва, че не се побират в

стандартните представи на мисления и действия; това са хора с вяра и убеденост в това, което вършат, и се стараят да го правят максимално добре. Разбира се, и те притежават човешки слабости и имат своите големи и малки конфликти с началствата, с колегите, но носят в себе си едновременно

подрастащите. Наред с физическото натоварване, условията, при които се осъществяват туристическите прояви – чист въздух, слънце, планински климат и прочие, оказват здравословно влияние. При голямата продължителност на туристическите излети и походи организъмът на туриста е

но и пламъка и тежкия кръст на първопроходството. И те се уморяват понякога. И на тях им се иска да плуват в по-спокойното русло на професията, но не си го позволяват, защото са „учители“ и като такива в своята дейност са притегателен център за учениците. Затова децата тръгват с готовност след тях и родителите им вярват. Вярват, че техните деца по време на поход ще бъдат нахранени, опазени и ще се завърнат живи и здрави по домовете си.

Туризмът като теория и практика

Не може да се говори за туристическа проява, качествена и ефективна, ако няма добре подготвени теоретически и практически кадри. Не е необходимо да се убеждаваме, че учениците обичат екскурзиите, походите и пътешествията, че тяхното въображение пламва при мисълта за новото, непознатото. И ако походите и пътешествията не са спътници в живота на всеки класов колектив, причината не е в учениците, а преди всичко в липсата на достатъчно подготвени ръководители, които с желание, със знание и умения да поведат

учениците. У нас все ще няма система за повишаване на квалификацията им като туристи. Провежданияте семинари не са обмислени така, че да мотивират учителите. Чувства се значителна липса на материална база и средства в училищата за масов туризъм – палатки, спални чували, туристическа екипировка и др.

С две думи – подценява се фактът, че туризмът играе голяма роля за физическото развитие, закаляване и укрепване на

естетически вкус започва от най-ранна възраст. Не е възможно да говорим за чувство за красота, за благородство, за висок художествен вкус, за култура у човека без непрекъснатото общуване с родната природа. Моите впечатления от посещенията с учениците от националните обекти е, че те със затаен дъх мълчат пред красотите, чийто творец е природата – Дряновската пещера, Магурата, Леденика, Съева дупка, Дяволското гърло, Ягодинската пещера и др. Преминавайки и през огнището на трудолюбието – Копривница, Самоков, Банско, Пловдив, Боженци, Трявна, Арбанаси, Жеравна, Котел, Мелник и др., младите хора дълбоко в себе си запазват гордостта, че са потомци на нашите възрожденци. Посещавайки много обекти, те се запознаха с иконописната Самоковска и Тревненска школа, любуваха се на светското изобразително изкуство на Захари Зограф и Доспевски. Възхищаваха се на архитектурните резервати на България, чиито устройство и вид отразяват свободния дух и високото самочувствие на българина. В тези красиви обекти на древнорезбарски и зидарски школи по най-съвършен начин е изваяно естетическото отношение на твореца към действителността. Те обогатяват естетическото виждане у учениците, създават емоционални преживявания. Не можем да говорим за пълноценно естетическо възпитание, ако децата не са видели природните красоти Чудните мостове, Ждрелото на Ерма и Триград,

зии и походи.

Подготовката като начало

Това е първото и основно изискване, което обхваща предварително обмисляне на правилната организация на туристическото мероприятие: уточняване на ръководството, създаване на условия за необходимата дисциплина, запознаване с графика, посещение на забележителните места по избрания маршрут, за почивка, нощувка, храна. Тези на пръв поглед елементарни неща са необходими, защото от тях до голяма степен зависи добрата организация на туристическото мероприятие. Ръководителят на групата трябва да разполага предварително със справки за обектите, които ще се посетят, да бъде запознат най-подробно с тях. Особено внимание да се обърне на „Обектите по пътя“, които понякога могат да бъдат по-интересни, отколкото „Крайната цел“. Това може да са музеи, паметници или природни забележителности.

Изява на групата

Едновременно с посещението на обекта трябва да се намери подходящ начин за изява на групата. Например: при посещение на историческия Изворът на Белоногата – рецитал по стихове на П. Р. Славейков, изнесен пред Герганина чешма, ще остави крайно въздействие у всички. Стихотворението на Димчо Дебелянов „Да се завърнеш в бащината къща“ звучи много силно и въздействащо в родната къща на поета. И сякаш „старата на прага“ оживява, става и се отправя да посрещне своя чакан син, както и хилядите му почитатели. Не ще забравя как нашата група посети музея на Първата българска държава в Преслав. Групата запя „Край Босфора“, а присъстващите станаха от пейките и възторжено ни приветстваха. Очевидно е, че за всяка ученическа проява има за какво да се помисли, за да стане тя запомняща се и неповторима с въздействието си.

Интересното на обекта

Във всеки туристически обект има нещо, някакъв детайл, който е малко известен за посетителите, но като се разкаже или покаже, може да остави трайни следи. В музея „Велики Преслав“ се съхранява чашата на княз Сибин. Може би много пъти сме ходили там, но не знаем, че тази чаша с надпис е дала тласък на Емилиан Станев да напише „Легенда за Сибин“.

Популяризиране на резултатите

Друг, не по-малко важен момент, е този: как да популяризираме резултатите от похода или екскурзията, за да станат достояние на по-широк кръг от хора. Това може да стане чрез сайтове в Интернет, туристическия вестник в. „Ехо“, училищния вестник, местния печат... Добре е да се направи витрина в училище с подходящи фотоси.

Правилната организация на проявата дава възможност за издигане на нейната роля, като едно от възпитателните средства за масов туризъм сред учащите се.

подложен на няколкократно по-голямо физическо натоварване, отколкото една спортна тренировка. С това се обяснява и подчертано положителният ефект, който системната туристическа дейност оказва върху организма на младите хора.

Движението „Опознай България“ – 100 НТО

Посещението на 100-те национални туристически обекта спомага за естетическото възпитание. Известно е, че възпитанието в

устието на Камчия, Боровец, Мусала, Ботев, Вихрен, Седемте Рилски езера... Ако не са видели залеза на Дунав, изгрева на Черно море. Фактите показват, че колкото по-богати са впечатленията на учениците, толкова по-добре се учат.

Как да направим екскурзията, излета или похода интересни, да ги изпълним с повече емоционалност и съдържание, за да оставят трайни следи? Искам да разкажа моя личен опит, който може да послужи на организаторите на екскур-

Христо Димов

Те не могат без реката, но и реката не може без тях. Така си е от паметна епоха, така ще бъде и во веки веков. Водата дълбае по пътя си земната твърд и разделя бреговете ѝ, а мостовите ги свързват отново, за да могат хората да преминават от едната страна на другата и да общуват помежду си. Направи мост, за да идеш при приятел, казват. И правел човекът мостове, за да отиде при ближния си, да занесе радост или да сподели болка, да открие добрина или да получи съчувствие... Каквото там е отредил животът на хората според божията поръка и воля.

Градени от знайни и незнайни майстори с изкусни ръце и богато въображение, причудливи по форма, различни по възраст, те са една от забележителностите на дивната река Арда, извираща се из скалисти урви и гори склонове, разсичаща пестроцветни дъхави ливади, картофени и царевични нивички, тютюневи насаждения, оскъдни, трудно обработваеми зеленчукови и овощни градинки. Ако реката можем да оприличим на златна огърлица, окичила царствено Родопска планина, то мостовите, опнали плещи над нея, са скъпоценните камъни на тази огърлица. Кой от кой по-красив, по-впечатляващ!

Стоят, здраво стъпили, спокойни и уверени в себе си, съпротивляват се на реката, когато тече буйна и страховита при пролетното пълноводие, закачливо се оглеждат във водите ѝ, когато ромоли едва-едва, притисната сред камъните от лятната засуха. Тук например кипри белокаменната си снага великолепно творение на строител-самоук, по нейната тънка гърбица две мулета трудно се разминават, ала векове са издържали дяланите камъни в неподражаемата си дъговидна подредба. Като „римските“ са известни тези мостове в историята ни. По-ната-

Родопски мостове

тък бетоново чудовище надменно пъчи гърди, гордее се навярно, че по него боботят тежки камиони, търпеливо пълпат сред тях бетоновози, автокранове и друга самоходна строителна техника, леки коли прелитат по асфалтовите му ленти. Та как иначе, животът се модернизирал и в този край, става по-напрегнат и динамичен. Не липсват и онези люлеещи се над водата ефирни „пътеки“ от опънати с въжета метални рамки, застлани с дъски, по които само пешеходци преминават със свито сърце да не би да стъпят накриво. Висящи са, играят под краката ти и не се знае какво може да стане...

Мостовите на Арда в Родопска планина! Едни се крият нагоре из ридовете – свенливи и хрисими, забра-

вени от цивилизацията, те не подозират историческото си значение и своята естетическа стойност. Други клетчат като стражеви кучета по шосето, съвместно и безропотно изпълняват задължението си да улеснят прехвърлянето от единия бряг на другия, а те, хората, така са свикнали с тях, че даже не им обръщат внимание.

Ала има едно място на реката, недалеч от китното градче Ардино, където човек затапя дъх, омаян от това, което щедро се разкрива пред погледа му. Дяволският мост, както го наричат местните. Най-достолепният, най-горделивият, най-красивият сред своите ардински побратими! Удивителни са неговите пропорции, идеално пасват с околната природа разме-

рите му, възхитителна е архитектурата на конструкцията, истински шедьовър на някогашното мостово строителство. Вдигнат според едни през римско време, а според други – в епохата на османското владичество по нашите земи, за да свърже Филибето с Беломорието, десетилетия прехвърлял над буйната река търговски кервани или въоръжени до зъби орди, реставриран в наши дни, за да съхрани завинаги, ако може, каменното си великопепие, дело на човешкия градивен гений, той продължава да ражда възхита и благоговение у всеки, който е идвал край него. До милиметър точната полукръгла линия на главния свод, двата допълнителни отвора, също безупречно очертани от двете му страни, придават

неповторима хармония на цялото това невероятно за времето си пътно съоръжение. И не можеш да намериш нито един блок или отделен камък, който да е поставен самоцелно, да е чужд на цялостната художествена идея и действителното строително изпълнение от преди няколко века!

Отдавна този мост е загубил транспортното си значение, обрушен и обрасъл с треволяк и драки е някогашният тесен друм на север и на юг от него, завинаги е заглъхнала гълчавата на керванджиите, ала той все още стои, гордо изправен, и буди недоумение, защо е наречен Дяволският – дали защото по него вече пътникът не минава, за да отиде до някъде си из тези диви върхове и доли-

ни, подплашен навярно от злите козни на времето, или заради обвитото с тайнственост изящество на снагата му, дяволски измислена и филигранно изпълнена от неизвестните ваятели. Дали пък в тъмна нощ зла магьосница не го е прокобила за нещо си, станало някога тук, за което историята мълчи и не иска да разказва... Стоиш срещу него, съзерцаваш в завладялото те опиянение не само с очи, но и със сърцето си и не можеш да откъснеш поглед от това възшебно творение. Не можеш и да се начудиш какво Божие вдъхновение и свето благоволение е притежавал неговият автор, с каква възвишена дарба е бил надарен. Напевният ромон на реката, скачащата по камъните игрива планинска вода, милионите кристални пръски от тази вечна и неспирна нейна игра, пронизващи като искри взора ти, напразно се мъчат да те извадят от унеса и да те върнат в реалността. Слънцето вече се е скрило зад обраслото с вековни борове и крехки смрики каменисто бърдо, морав здрач се спуска постепенно в дерето, захладнява в ниското, но не ти се тръгва оттук, не ти се иска да се разделиш с тази действително дяволска красота.

... Тече Арда от векове и за векове, бори се със скалните твърдини, опасли руслото ѝ, умилква се около тучни лъки и песьчливи островчета и другарува с хората в чудесно съгласие и разбирателство, а мостовите, стари и нови, продължават вярно и всеотдайно да служат. На нея, приказната животворна река. И на човеците, обитаващи тази ненагледна земя, наречена Родопска планина, родината на древния певец Орфей.

(Из подготвената за печат книга „Пъстра земя“)

Един ден на Витоша....

Очакваният ден дойде - студен и слънчев. Макар че предният вечаеше истинска зима със сняг, мъгла и виелица. Навярно тези променящи се атмосферни условия, спряха голяма част от участниците в **Есенно - спортния туристическия празник за учаци се, организиран от Столична община и Българския туристически съюз.**

От сборния пункт в Княжево младите походници поетапно потеглиха по заснежената пътека към Дендрариума на Витоша. Най-ентузиастичните тръгнаха първи. В похода водачите запознаваха младите туристи с природните забележителности и техниката на придвижване.

За всички участници имаше топъл чай, осигурен от Българския червен кръст в лицето на Маргарита Тончева и г-жа Топалова от Дома за възрастни хора към Столична община. Те създадоха подходящата организация, свързана с настъпните зимни условия.

В похода взеха участие отговорниците за младежката спортно-туристическа дейност към районите Витоша,

Триадица, р-н Изгрев, Средец и Панчарево.

С най-много участници се представиха учениците от 81-о СОУ, а най-активно в спортно-туристическата програма се включиха 73-о СОУ "Владислав Граматик", 47-о СОУ и 26-о СОУ.

Най-малките туристи бяха от ОДЗ-6 "Алексей Толстой" в район Надежда с директор Гергана Василева, които бяха едни и едни от най-емоционалните участници в празника. Те са и участници в **Европейски проект за здравословно хранене, здравословен начин на живот и старание за учене.** С тях бяха и партньорите по проекта от Италия, Испания, Турция, Полша, Великобритания и Португалия.

Впечатляваща беше организацията на скоростното преминаване на маршрута – Княжево – Дендрариум – Княжево на курсантите от Националната полицейска академия - Симеоново.

Въпреки снежните условия празникът премина с добра организация и безаварийно.

Зорница Радонова

ПОКАНА

Хор „Планинска песен – Филип Аврамов“ отправя покана към всички планинари – любители на туристическата песен, желаещи да се включат в състава на хора във връзка с предстоящата концертна дейност в България и в чужбина.

В репертоара на хора са включени популярни туристически песни, сътворени от неговия създател – маестро Филип Аврамов както и други песни от хоровата класика.

За попълване – сопрана, алти, теноровата и басовата група, каним жени и мъже с горещи сърца, обичащи нашата прекрасна родина и туристическата песен.

Хорът провежда репетициите си всеки понеделник и четвъртък от 17,30 часа в Голямата зала в сградата на Съюза на юристите в България, на адрес София, ул. „Пиротска“ №7

За информация за обръщайте към диригента на хора Иван Янков, тел: 0879/18 40 40.

От ръководството на хора

На последната сесия преди 2 месеца в Бразилия ЮНЕСКО прибави към престижната листа „Наследство на човечеството“ още 21 обекта. Те обхващат културни и исторически забележителности /15 бр./, уникални природни дадености /5 бр./, съчетание на естествени характеристики с прастари митологии /1 бр./ и 8 разширения на вече утвърдени защитени зони. Новите „членове“ на разпръснатите из цялото земно кълбо, спадащи към най-емблематичните

Боян Магесника, най-малкият син на цар Симеон, за предтечи на Ренесанса и споменават гр. Алби в опосредствена връзка с нашата история.

Новите вписвания в „Наследство на човечеството“ предлагат обогатяващо пътешествие из миналото на Земята и нейното наследство; те са и своеобразни жалони за повратните моменти в това минало. Така 645-те праисторически гравюри в долините Коа и Сиера Верде /Португалия и Испания/ ни пренасят 22 000–10 000 години преди Христа, когато човешкото същество изпитало вътрешна необходимост за първите си артистични изяви.

по-късно 3 църкви и 2 манастира. Повлияни от европейската архитектура, те дали началото на оригинален стил „латино-американски барок“.

Подобна, подкрепена и от археологични находки граница между уседналия живот и номадството в Централна Азия (4-о хилядолетие пр.Хр.) е Саразм, Таджикистан, в превод

МЕКСИКО – ПО ПЪТЯ НА СРЕБРОТО

Разположен в централната долина на Мексико, Оаксаката е защитен от UNESCO като място със световно културно значение с испанските колониални сгради и близкоразположения археологически център Монте Албан. Градът е столица на щата Оаксаката с приблизително 260 000 жители. Той се радва на мек пролетен климат през цялата година. Градът е прочут с процъфтяващите занаятчийски общности около Zocalo, главният площад на колониалния център. Разнообразното му население се състои от няколко етнически групи като Mixtecs и Zapotecs, които изпълват града с живот, традиции, танци, музика, езици и специфична кухня. Всичко това е представено в множество музеи, галерии, открити пазари, кафета на открито, ресторанти и живописни калдъръмени улици.

МАНАСТИРЪТ ШАО ЛИН И „ЦЕНТЪРЪТ НА ЗЕМЯТА И НЕБЕТО“

Централната свещена планина на Китай – Сонгшанг, е била почитана от хората още в най-древни времена. Днес там се пазят останките на храмове, строени от девет различни китайски династии. ЮНЕСКО за първи път включи в своя списък паметниците на културата край град Денгфенг – в подножието на планината. Сред тях освен световноизвестния будистки манастир Шао Лин има огромна платформа за слънчев часовник, обсерватория, както и гора от специфичните китайски кули – пагоди. На свещеното място си съжителстват сгради на трите най-големи религии в Поднебесната империя – будисткият Шао Лин, даоисткият Жонгуй и конфуцианската академия Сонян. Сред новите източназиатски обекти на ЮНЕСКО са също и крепостта на императорите на Виетнам от XI век в Ханой, както и автентичните корейски селища от XIV и XV век Хакхое и Янгдонг.

И ДРЕВНИЯТ СТУДЕНТСКИ ГРАЦ УДОСТОЕН

Град е град в Югоизточна Австрия, център на провинция Щирия. С население от 248 146 души (2006) той е вторият по големина в страната. Разположен е на река Мура, на 316 м надморска височина. Грац има дълга традиция като студентски град с четири университета и два университета по приложни науки с над 50 000 студенти. През краткия лутерански период от историята на града там е основано Лутеранско училище, в което учи Йоханес Кеплер. Никола Тесла учи електроинженерство в Политехниката през 1875 г. От 1909 до 1938 г. в града преподава нобеловият лауреат Ото Лъви, а за кратко през 1936 г. и Ервин Шрьодингер. В Грац е и домът на българския княз Александър I Батенберг, който умира там през 1893 г.

Новите 21 обекта в „Наследство на човечеството“

обекти, са: атолет Бикини, Пътят на среброто и Праисторическите пещери в долината Оаксаката (Мексико), храмови ансамбли в Иран и Саудитска Арабия, планината Дансиа и геоложки формации в Китай, имперска столица във Виетнам.

Фигурират места в Индия, Таджикистан, Австралия, Южна Корея, Русия, невероятният о. Реюнион. Включените архипелази в Тихия океан излъчват ехото от неустойимата сила на тамошната екзотика. Не случайно тя е привлякла през XIX в. европейците Луис Стивънсън, майстор на приключенския роман, и живописеца Пол Гоген. Сила, толкова мистична, че великият художник собственоръчно

изписал в горния ляв ъгъл на монументалното си космологично платно за онзи край вечните въпроси: „Кои сме ние? Откъде идваме? Къде отиваме?“. Въпроси без отговор до днес. Почтена е и Европа със: старинния град Алби – Франция, миньорско селище в Норвегия, църкви, изписани по византийски канон, Молдова, скални рисунки в Португалия и Испания, красивия град Грац, Австрия, планината Сан Джорджио, Италия и т.н. Струва си да отбележим, че Алби /Югозападна Франция/, внушително съсредоточие на църкви, става епископално седалище след победата на албигойците – праволинейни католици, над катарите, приемници на идеите на нашите богомили. Изгонени от българските предели като вредна за Православие секта, някои от тях стигнали до Западна Европа. Авторы на съвременни изследвания смятат последователите на поп Богомил, приятел и съмишленик на

Площадът Сан Франциско в гр. Сан Кристобал, североизточна Бразилия, близо до мястото, където в 1500 г. португалецът Педро Алварес Кабрал стъпил на новооткритата земя, смайва с прелестта на построените в е к

ГРАД НА БОГОМИЛИТЕ СРЕД БИСЕРИТЕ НА ЦИВИЛИЗАЦИЯТА

Град Алби във Франция, където през XIII век са живели западноевропейските последователи на богомилите – катарите, беше включен в списъка на ЮНЕСКО на последната сесия. Когато папата в Рим и френският крал решили да обединят сили в борбата срещу опасната за тяхната власт ерес, те на практика сринали града и цялата околност до основи. Впоследствие Алби се превръща в епископски център с красива християнска архитектура, крепости и палати. Огромната готическа катедрала е построена като знак на победата на християнството над еретиците, които следвали своя версия на учението на българските богомили.

„подхождане към обработка на земята“. Новият поминък тласнал напред развитието на земеделието и напояването в обширен район.

Коренните жители на островната група Папахану-мокуакеа, простираща се по протежение на 1931 километра северозападно от главния Хавайски архипелаг, интуитивно схващали същината на модерната дума „екология“ – хармонията между Човека и Природата, и спазвали основния й закон. Същият дух владеел и живущите около планината Соншан, Централен Китай, наричана „свещена“. Символ на сливането на Небето и Земята, тя била достойна за множество все още запазени храмове в подножието й – строили ги 9 императорски

династии. Възникналият около религиозния център град Денфенг може да се похвали и с древни образователни научни школи.

Напредвайки във вековете, стигаме до астрономичната обсерватория Джантар Мантар в Джайпур, Индия. Нейните наблюдателници, проектирани и построени от червени тухли по указание на жреците /XVIII в./ и 20-те вкопани инструмента без оптични системи, позволявали проследяване зодиакалния път на съзвездията с невъоръжено око.

Листата на ЮНЕСКО от 2010 г. се простря и на стотици километри северно от Полярния кръг като номинира резервата Путорана в Сибир. Арктичните и субарктичните растителни, животински и геоложки системи обхващат обширни части от тайгата, тундрата, пустинни области, езера и реки с леденостудена вода – всичко, обградено от из-

олирани планински вериги. Тук мигрират дивите елени – защитен вид.

В актуализирания списък на ЮНЕСКО личат и 2 обекта – морален укор към човешкия род. Единият са 11-те запазени затвори /от хилядите /в някогашна Австралия. Там били депортирани за изтърпяване на наказания осъдени във Великобритания мъже, жени, деца. Разположени главно около днешен Сидни, но също и на о. Тасмания и о. Норфолк, обитателите на затворите, подложени на непосилен труд, осъществили идеите на метрополията за облагородяване на дивата /тогава/ колония.

Другата мрачна сянка идва от атола Бикини. След Втората световна война и в началото на „студената“, между 1946 и 1958, САЩ изпробват тук разновидности на атомната бомба, включително и първата водородна /1952/. Останките от потопената в лагуната на атола флота, образувалият

се огромен кратер Браво и фаталните последици за здравето на населението на Маршаловите острови /към които принадлежи Бикини/ свидетелстват за разразилата се 7000 пъти по-мощна от тази в Хиросима вълна. Атолет Бикини е предпоставка, че един мирен земен рай, какъвто представлявал той, може да бъде изцяло унищожен. Инцидентът ражда историята за чудовището Годзила. Според сюжета на японския научнофантастичен филм гигантското мутирало морско влечуго се появява заради радиацията при ядрен тест в Тихия океан. То доплува до японски град и го срива със земята по почти толкова ефектен начин, колкото и атомна бомба. През 1997 г. Бикини беше обявен за безопасен, макар че радиацията все още е по-висока от нормалното. Основните рискове идват от местната храна, която ако се консумира дълго време, може да вкара опасни количества радиация в човешкия организъм. Остров Бикини е и кръстник на бикините. Изобретателят им Луи Репар през 1946 г. кръщава бельото на името на острова, защото смята, че със скандалното плажно облекло ще предизвика също толкова бурна реакция, колкото и една атомна бомба. Нашата страна е упомената в тазгодишния списък на ЮНЕСКО с разширението на вписания през 1983 г. Национален парк „Пирин“, оценен заради езерата, водопадите и боровите си гори. В допълнителната площ влизат планински масиви, високи над 2000 м.

Приносът на България към световната култура и природна съкровищница е признат в лицето на 7 културно-исторически паметника и 2 екосистеми: Боянската църква, Мадарският конник, скалните рисунки до с. Иваново, Казанлъшката гробница, Несебър и др., както и резервата „Сребърна“ и НП „Пирин“.

Мариана Ангелова

Как да засилим имунната си система, за да не боледуваме през зимата? Актуален въпрос, който заслужава малко повече внимание. Известно е, че 70% от нашата имунна система е разположена в червата, затова храните,

носимлането е нарушено, полезните витамини и микроелементи от храната не могат да бъдат усвоени от организма. Трите най-често използвани пробиотици са Lactobacillus acidophilus, Bifidobacterium bifidum и Lactobacillus

polgaricus. Те могат да се приемат като хранителни добавки или с кисело мляко, което съдържа жива закваска. Други хранителни съставки, които укрепват здравето, са пребиотиците. Те влияят на метаболизма, като избирателно стимулират растежа и активността на определени видове бактерии в дебелото черво. Хранителните вещества, отговарящи на тези критерии, са няколко основни групи олигозахарида, част от които се срещат в суровия корен от цикория, суровия чесън и лук, артишок, пълнозърнесто брашно, соя, боб, леща, грах. Най-важните

ползи от пребиотиците са, че те увеличават броя на бифидобактериите, усвояването на калция, магнезия и желязото и подпомагат имунитета. За повишаването на имунитета важна роля играят и витамините. Консумирайте повече

свойствата на антиоксидант и е ефективен срещу свободните радикали. Освен с храната можете да повишите имунитета си и следвайки следните съвети:
- Почивайте пълноценно, намалявайте стреса. Показано е, че липсата на положителни емоции намалява имунитета. Затова ходете на кино, на театър, излизайте с приятели, разхождайте се. Много е полезно да се разхождате близо до водоеми, по брега на реката, на езерото, на морето.
- Наспивайте се. Важно е да си лягате рано, да ставате рано и колкото се може по-рано да излизате на улицата, за да вдишате доза аероини. Те са незаменими за укрепване на имунитета.
- Спортувайте умерено. Умерените тренировки могат да засилят устойчивостта на организма към инфекции.

Как да подсилим имунитета

които консумираме, имат голямо значение за засилване на имунитета. Добре е да използваме пробиотици – живи микробни хранителни добавки, които влияят полезно и благотворно, подобрявайки и оздравявайки вътрешния ни микробен баланс. Те действат, като прилепват към чревната повърхност и започват да произвеждат жизненоважни ензими и клетъчни биопродукти. Микроорганизмите, които обитават долната част на нашата храносмилателна система, оказват влияние и върху способността ѝ да усвоява по-добре хранителните вещества. Ако хра-

bulgaricus. Те могат да се приемат като хранителни добавки или с кисело мляко, което съдържа жива закваска. Други хранителни съставки, които укрепват здравето, са пребиотиците. Те влияят на метаболизма, като избирателно стимулират растежа и активността на определени видове бактерии в дебелото черво. Хранителните вещества, отговарящи на тези критерии, са няколко основни групи олигозахарида, част от които се срещат в суровия корен от цикория, суровия чесън и лук, артишок, пълнозърнесто брашно, соя, боб, леща, грах. Най-важните

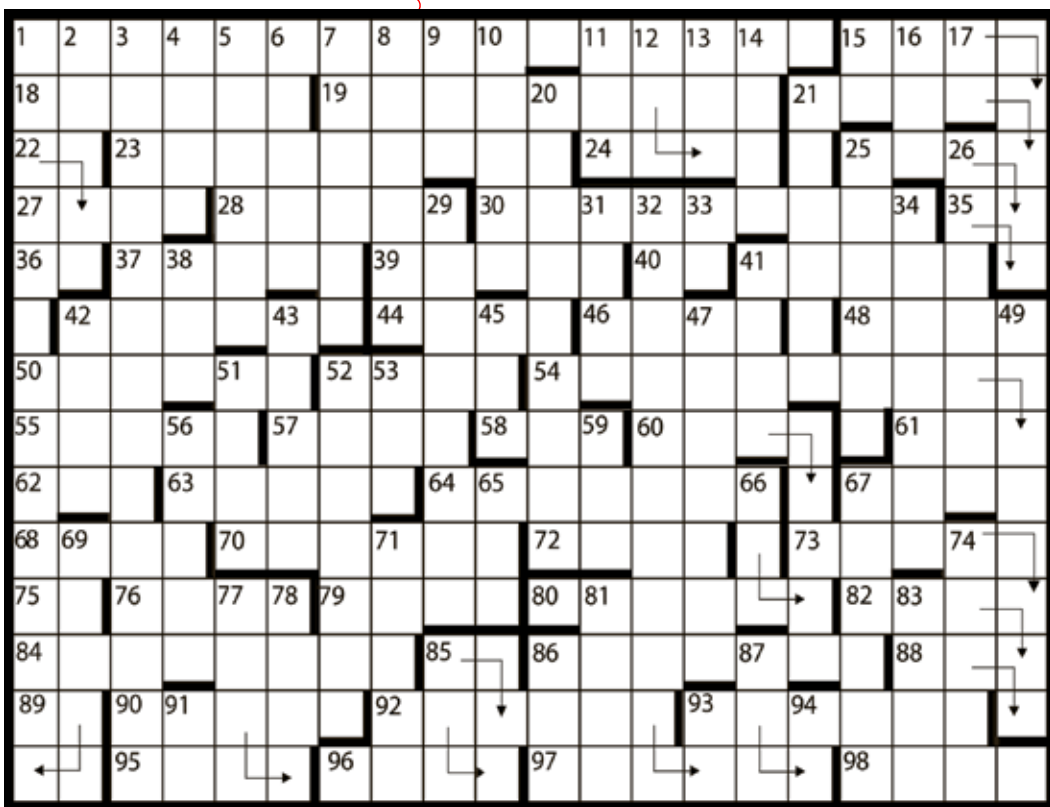
цитрусови плодове (грейпфрути, портокали, мандарини, лимони) и ще си осигурите достатъчно количество витамин С. Полезни за стимулиране на имунната система са и броколите. Те съдържат витамин А, витамин С и глутатион, както и укрепващите имунитета витамини от група В и витамин D. Пийте зелен или черен чай. В чая се съдържат полифеноли и флавоноиди, които подпомагат организма в борбата срещу инфекции. Антиоксидантите в чая действат срещу свободните радикали и ги унищожават. Бета-каротинът в сладките картофи и морковите също има

ВОДОРАВНО: 1. Лагунно езеро край Бургас, използва се като естествена солница. 15. Лечебно растение, съдържащо алкалоида атропин; лудо биле. 18. Танц на испанските цигани. 19. Град в Плевенска област. 21. Бивш популярен аржентински футболист-национал. 22. Поема от Джордж Байрон. 23. Наш сатиричен артист и киноратист - „Тримата от запаса“. 24. Лечебно тревисто растение. 25. Натруфена жена. 27. Азиатска информационна агенция. 28. Струна. 30. Мавзолей в Индия край град Агра, в списъка на Световното наследство на ЮНЕСКО. 35. Сестрата на цар Симеон I. 36. Модел на Форд. 37. Село в Самоковско. 39. Католически свещеници. 40. Приток на Дунав. 41. Мратът на Мойсей. 42. Фамилията на Хаджи Димитър. 44. Реката, течаща през Москва. 46. Всяко живо същество. 48. Траншея. 50. Разказ от Васил Попов. 52. Обособени места в градина, засадени с нещо. 54. Най-голямата Египетска пирамида. 55. Вид палма в Югоизточна Азия. 57. Героиня на Димитър Димов от романа „Логгон“. 58. Наш телевизионен канал. 60. Тънък плат от синтетично влакно за летни дрехи. 61. Шахматна фигура. 62. Кинорежисьор от САЩ – „По Мисури“, „Преследване“. 63. Маслиново дърво. 64. Наше дунавско пристанище. 67. Ситен дъждец. 68. Героиня на П. И. Чайковски от операта „Евгений Онегин“. 70. Казашки предводител. 72. Разум. 73. Цигла. 75. Норвежки математик (1842-1899). 76. Къса дреха без ръкави. 79. Героиня на Йордан Йовков от романа „Чифликът край границата“. 80. Един от континентите. 82. Борба с бикове. 84. Град в Ловешка област. 85. Стратегическа височина. 86. Възхвала на някого заради заслуги. 88. Водно мекотело безгръбначно животно, някои от тях образуват бисери. 89. Отрицание. 90. Тракийска племенна общност по долното течение на река Струма. 92. Молдовска поппевица, гостувала у нас. 93. Най-високият връх в Сърнена гора. 95. Италианска киноактриса – „Нощта“. 96. Свободна общинска земя за пасище. 97. Християнски празник, честван на 25 Декември. 98. Силна азиатска спиртна напитка.

ВОДОРАВНО: 1. Лагунно езеро край Бургас, използва се като естествена солница. 15. Лечебно растение, съдържащо алкалоида атропин; лудо биле. 18. Танц на испанските цигани. 19. Град в Плевенска област. 21. Бивш популярен аржентински футболист-национал. 22. Поема от Джордж Байрон. 23. Наш сатиричен артист и киноратист - „Тримата от запаса“. 24. Лечебно тревисто растение. 25. Натруфена жена. 27. Азиатска информационна агенция. 28. Струна. 30. Мавзолей в Индия край град Агра, в списъка на Световното наследство на ЮНЕСКО. 35. Сестрата на цар Симеон I. 36. Модел на Форд. 37. Село в Самоковско. 39. Католически свещеници. 40. Приток на Дунав. 41. Мратът на Мойсей. 42. Фамилията на Хаджи Димитър. 44. Реката, течаща през Москва. 46. Всяко живо същество. 48. Траншея. 50. Разказ от Васил Попов. 52. Обособени места в градина, засадени с нещо. 54. Най-голямата Египетска пирамида. 55. Вид палма в Югоизточна Азия. 57. Героиня на Димитър Димов от романа „Логгон“. 58. Наш телевизионен канал. 60. Тънък плат от синтетично влакно за летни дрехи. 61. Шахматна фигура. 62. Кинорежисьор от САЩ – „По Мисури“, „Преследване“. 63. Маслиново дърво. 64. Наше дунавско пристанище. 67. Ситен дъждец. 68. Героиня на П. И. Чайковски от операта „Евгений Онегин“. 70. Казашки предводител. 72. Разум. 73. Цигла. 75. Норвежки математик (1842-1899). 76. Къса дреха без ръкави. 79. Героиня на Йордан Йовков от романа „Чифликът край границата“. 80. Един от континентите. 82. Борба с бикове. 84. Град в Ловешка област. 85. Стратегическа височина. 86. Възхвала на някого заради заслуги. 88. Водно мекотело безгръбначно животно, някои от тях образуват бисери. 89. Отрицание. 90. Тракийска племенна общност по долното течение на река Струма. 92. Молдовска поппевица, гостувала у нас. 93. Най-високият връх в Сърнена гора. 95. Италианска киноактриса – „Нощта“. 96. Свободна общинска земя за пасище. 97. Християнски празник, честван на 25 Декември. 98. Силна азиатска спиртна напитка.

Живко
ДАНДАНОВ

ОТВЕЩАНО: 1. Скални образувания край

ВОДОРАВНО: 1. Лагунно езеро край Бургас, използва се като естествена солница. 15. Лечебно растение, съдържащо алкалоида атропин; лудо биле. 18. Танц на испанските цигани. 19. Град в Плевенска област. 21. Бивш популярен аржентински футболист-национал. 22. Поема от Джордж Байрон. 23. Наш сатиричен артист и киноратист - „Тримата от запаса“. 24. Лечебно тревисто растение. 25. Натруфена жена. 27. Азиатска информационна агенция. 28. Струна. 30. Мавзолей в Индия край град Агра, в списъка на Световното наследство на ЮНЕСКО. 35. Сестрата на цар Симеон I. 36. Модел на Форд. 37. Село в Самоковско. 39. Католически свещеници. 40. Приток на Дунав. 41. Мратът на Мойсей. 42. Фамилията на Хаджи Димитър. 44. Реката, течаща през Москва. 46. Всяко живо същество. 48. Траншея. 50. Разказ от Васил Попов. 52. Обособени места в градина, засадени с нещо. 54. Най-голямата Египетска пирамида. 55. Вид палма в Югоизточна Азия. 57. Героиня на Димитър Димов от романа „Логгон“. 58. Наш телевизионен канал. 60. Тънък плат от синтетично влакно за летни дрехи. 61. Шахматна фигура. 62. Кинорежисьор от САЩ – „По Мисури“, „Преследване“. 63. Маслиново дърво. 64. Наше дунавско пристанище. 67. Ситен дъждец. 68. Героиня на П. И. Чайковски от операта „Евгений Онегин“. 70. Казашки предводител. 72. Разум. 73. Цигла. 75. Норвежки математик (1842-1899). 76. Къса дреха без ръкави. 79. Героиня на Йордан Йовков от романа „Чифликът край границата“. 80. Един от континентите. 82. Борба с бикове. 84. Град в Ловешка област. 85. Стратегическа височина. 86. Възхвала на някого заради заслуги. 88. Водно мекотело безгръбначно животно, някои от тях образуват бисери. 89. Отрицание. 90. Тракийска племенна общност по долното течение на река Струма. 92. Молдовска поппевица, гостувала у нас. 93. Най-високият връх в Сърнена гора. 95. Италианска киноактриса – „Нощта“. 96. Свободна общинска земя за пасище. 97. Християнски празник, честван на 25 Декември. 98. Силна азиатска спиртна напитка.

НАПУСНА НИ

Георги Нанев Чорчопов

(15. 12. 1936- 03. 11. 2010)

Дългогодишен деятел и служител на ОС на БТС Стара Загора. В дружествени, окръжни и републикански курсове е подготвил стотици туристически организатори, планински водачи, млади алпинисти и ориентировачи. Притежава званията „Старши инструктор по туризъм“, майстор на спорта по туризъм, съдия и инструктор по алпинизъм, ориентиране, пещерно дело, притежава медалите „Алеко“, „За особени заслуги- 1 и 2 степен“. Георги Чорчопов е журналист и фотограф от 1956 година в местния и централен печат, списание „Турист“, вестник „Ехо“, със стотици публикации и снимки е популяризирил идеите и проявите на туризма. Автор е на 17 книги с туристическа тематика и до последно продължаваше да твори в тази област. Остави след себе си стотици последователи. В негово лице туристическото движение загуби достоен последовател и радетел на идеите на Щастливеца.

Поклон пред паметта му!
Колегите от БТС, ТД „Сърнена гора“, в „Ехо“

Планинска
спасителна служба
www.pss.bglink.net

При несчастен случай дежурни телефони:
GSM: 088 1470
за абонати на MTel и VIVATEL
0887 100 237/238
- за абонати на останалите оператори;
02 963 2000
стационарен телефон

В САЙТА НА БТС -
www.btsbg.org

можете да намерите информация за: стоте национални туристически обекта, телефони и адреси на туристически дружества и хижи; клубове в състава на БТС и федерации; история, цели, нормативна уредба и управленска структура на БТС.

СЪОБЩЕНИЕ

УС на ТД „Росица“,
Павликени, свиква на
17.12.2010г. от 18 часа

Годишно отчетно-изборно
събрание, което ще се
проведе в Клуба на дру-
жеството.

От Управителния съвет

ОТГОВОРЕН РЕДАКТОР: Нина Мишкова

РЕДАКЦИОНЕН СЪВЕТ: Милен Вълков – председател на СБЖ; проф. д-р Витан Влахов; инж. Иван Петров – председател на Българската асоциация по картография; доц. Сандю Бешев – алпинист, историк на българския и световния алпинизъм; Георги Кърпачев – председател на Републиканската комисия по маркировка при БТС, доц. Кънчо Долапчиев

Графично оформление и предпечат: Милен Алексиев

Печат: „Дружба“

Издава: Издателска къща „Ехо“ ЕООД

Изпълнителен директор: Мариана Филчева

Адрес на редакцията:

1000 София, бул. „Васил Левски“ № 75, ет. 5, ст. 525, ПК 427

Тел: 02/ 93 00 680; Факс: 02/986 22 55; ISSN-0205-0943

e-mail: exobts@gmail.com; eho@btsbg.org; www.btsbg.org

Срокът за приемане на материали е до 20 число на съответния месец

Идат празници! С БТС в планината

Повече информация за офертите и резервации ще получите на познатите ви адрес и телефони: Инфоцентър – БТС, бул. „В.Левски“ и ул. „Гурко“ – подлеза 02 980 12 85, 0882 966 320, 0882 966 319

Ако искате да прекарате весело и атрактивно на достъпни цени сред природата, ето вашето решение: УЦ „Мальовица“, х. „Алеко“, х. „Планинец“, х. „Бели брези“, к-г „Верила“ – Сапарева баня, Копрев-щица, х. „Я. Сандански“, х. „Яворов“, х. „Беласица“, х. „Изгрев“, х. „Скални мостове“ и много други. Цените са от 60 до 70 лева за 2 нощувки с празнична вечеря.

ЗА ВАС СТУДЕНТИ

Ето и някои от нашите новогодишни предложения:

УЦ „Мальовица“, х. „Алеко“, х. „Планинец“, х. „Яворов“, х-л „Панорама“ – Сандански, х-л „Кисловодск“ – Велинград, х. „Хр. Смирненски“ – Юндола, х. „Изгрев“, х. „Скални мостове“ и други.

НОВА ГОДИНА СРЕД ПРИРОДАТА

Гранитският дъб – феномен на България и Европа

Повод да си припомним отново за най-старото дърво в Европа – Гранитският дъб, ни даде през октомври филмът за него „Живата вечност“ с режисьор Анастас Джидров, сценарист и продуцент Елена Димитрова. Лентата бе проектирана в с. Гранит, Старозагорско, на 23 октомври, по повод празника на селото.

В момента Старият дъб (сн.1), както го наричат гранитовци, кара своята 1665-а годишнина на „куц крак“, защото близо 80% от стъблото и короната му са изсъхнали. Живот кипи само по източния му клон, който продължава да ражда жълъди. Местната учителка Мария Хри-

на младите привечер...

Гранитският дъб е обявен за защитен обект – „Вековно дърво“ под наименованието „Старият дъб“ със заповед 2276 от 25 декември 1967 г. Записан е в Държавните регистри за природна забележителност по N 388. Нещастията го сполетяват от 1969 г. насам, когато при буря се счулва най-дебелият му клон, от който местните наричат 28 (?) кубика дърва за огрев. От 1986 г. пък започва процесът на схъчане, като за основна причина се сочи намаляване на подземните води. Местната власт взима мерки и през 1983 г. дъбът е укрепен с дървена конструкция, която след три години е заменена със

Ловци и туристи – едно недопустимо противопоставяне

Според закона за лова и опазване на дивеча от началото на октомври у нас се открива ловът на едър и дребен местен дивеч. Есента е най-благоприятният ловен сезон и именно през есенните месеци често се чуват изстрели в нашите гори. Но това време се харесва и от любителите на природата – туристи, алпинисти, гъбари или просто почитатели на есенните багри, които също използват почивните дни, за да избягат от градското всекидневие. Макар и тръгнали с различни намерения, срещи между ловци и туристи в гората не са рядкост, а това крие рискове.

Наскоро гостувах на ловците от дружината на Панчарево, ловуващи по западните склонове на Лозенската планина. Разговарях с председателя Ивайло Стоянов и наред с чисто ловните им постижения, за които научих, с изненада разбрах, че големият проблем пред местните ловци са... туристите. Патят си от това, че ловуват в близост до столицата. В района им има доста туристически пътеки и въпреки предупрежденията, че се провежда лов, често се стига до неприятни изненади, когато срещу заредените пушки не-

надейно излезе турист. Един не чул, друг не разбрал, трети тръгнал от любопитство. Ловците много добре знаят правилата за ползване на оръжие – по неясна цел е абсолютно забранено да се стреля. Но в дните на късната есен видимостта е намалена, често вали, падат мъгли – в такива условия инциденти не са изключени, дори вследствие на стрелба по дивеч. Присъствие на странични хора в близост до пусиите е недопустимо.

За подобен проблем споменаха и ловците от близкото село Нови хан – техният ловен район е известен като гъбарски и в меките есенни дни гората се обхожда целодневно не само от местни хора, но и от пришълци. Очакват дивеч, а на среща им излизат гъбари. Засега се опазват от инциденти, но винаги са нащрек и не пропускат да отбележат в инструктажите по безопасност за такава възможност.

В повечето случаи туристите се съобразяват с предупрежденията, но има и такива, които не приемат присъствието на ловци, дори влизат в пререкания. Няма нужда от подобни ексцесии. Това води до излишна ескалация на напрежението, на противопоставяне. Горите ни са национално богатство и за всички трябва да има достъп до тях. Все пак от гледна точка на безопасност туристите просто трябва да се вслушват в предупрежденията на ловците и да не навлизат в територия, където в този ден се провежда ловен излет. Дори да не са разбрали, чуят ли близък лай на кучета и стрелба, разумно е по най-бързия начин да се отдалечат от опасното място.

Има и друга потенциална опасност за туристите – при лов на дива свиня често се случва някое животно да бъде ранено, а тогава поведението му става неконтролируемо и то буквално прегазва всичко по пътя си. Известни са много случаи на пострадали ловци, но ранен глиган е още по-опасен за невъоръжен човек, случайно изпречил се насреща му.

Всякакви рискови ситуации може да се избегнат, ако туристите влязат в предварителен контакт с местната ловна дружина. Така ще знаят за коя местност се планира лов през уикенда и ще могат да изберат своя маршрут, без пътищата им да се пресичат. Е, за хората от големите градове това е невъзможно – там просто трябва взаимно уважение и съобразяване с намеренията на другите.

Младен Добрев

ИЗДАТЕЛСКА КЪЩА
„НАСЛУКА“

стова през март 1986 г. заедно със свои ученици засаждат в близост млада фиданка, която днес извисява висока снага до своя родител, на метри северно от него (сн.2). На 23 октомври след проекцията, бе посаден още един потомък на дъба в центъра на Гранит от общинския кмет Ваня Стоева и кмета на селото Антоний Димитров (сн.3). По идея на старозагорския художник хералдик Христо Танев в основата на дръвчето бе положен следният надпис: „Нека с посадването на това дърво на младостта и здравето да погребем завинаги злото в с. Гранит, Тракия, България, Балканите, Европа и света“. Други три фиданки, рожби на дъба, бяха подарени на Старозагорска областна администрация и общини Чирпан и Братя Даскалови с пожелание да бъдат засадени на видно място пред сградите им. Дъбът е вплетен в живота на много поколения гранитовци. Тъй като дървото е в центъра на селото, под дебелиите му сенки са се сбирали хора за различни празници, край него е ставал и пазарът, оттук е почва-ло „движението“, т.е. разходките

стомянена. През 2003 г. пък са предприети т.нар. хидромелиоративни мерки – на 600 метра от дъба е изграден микроязовир, който повишава нивото на подпочвените води, и това се оказва „здравословно“ – дъбът, или част от него, продължава да живее и ражда жълъди.

Въпреки инвалидното си състояние дървото и днес продължава да привлича туристи. От Община Братя Даскалови и селското кметство са се постарали районът около дъба да е чист и подреден – има специална ограда, указателни табели... Преди 20-ина години вековното дърво бе един от стоте национални туристически обекта, но при новото райониране – предвид влошеното му „здраве“, не бе включен. А той е и продължава да бъде един от феномените ни! С близо 350 години е по-стар от България. Нека не прибързваме с публичното му „пенсиониране“, защото със сигурност този 17-вековен свидетел има още какво да ни каже – не само и не толкова за минали събития и хора, колкото да ни приуча на мъдрост и дълголетие.

Ангел Колев

